Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Composita verborum

Johannes <de Garlandia>

[Reutlingen]nMichael Greyff, um 22. Juli 1487

[Composita verborum:] [S]ipo composita sunt obsipo dissipo dicta...

urn:nbn:de:bsz:31-311683

Visual Library

Ipo ꝯpoſita ſunt obſipo diſſipo dicta

Obſipo ſpargo notat.diſſipo diuidere

Ad pulli paſtum quoqꝫ pertĩnet hoc ſipo verbum

Suboqꝫ porcoꝝ pertĩnet ad coitum

Sipo ſignificat ꝑmo farinam ad faciendũ pultem aque immittere. Scd̃o eſt ſpargere edenda pullis. Tercio eſt ꝯminuere panem ad faciendum brodium ¶ Obſipo eſt ſpargere.vt non ſunt in indignis digna obſipanda Margaritas porcis noli obſipare Ignis indigens cineribus obſipatũ queritet neceſſe eſt ¶ Diſſipo primo eſt dilapidare ⁊ inutiliter expendere. vt profuſe ſua diſſipantem a tergo plerumqꝫ pauperies comitatur vel inſequitur. Subſtantiam quiſquis in primis ſuam diſſipat mẽdicitati in egra ſenecta operam det neceſſe eſt. Longe parata breuiſſimo tempore diſſipat iſte. Eſt enim homo diſſipatiuus ſuorum. Secundo ſignificat deſtruere.vt dominus diſſipat conſilia gentium. Diſſipatos recolligat hic ſenſus. Indignum reor.diſſipare meos ſenſus in re nihili ⁊ ſuperuacua ¶ Inſipo teutonice inbrocken. vt non eſt illic quod lacti inſipent.i.paupertas ¶ Proſipo teutonice verbrocken. vel dilatare. Inde proſapia.

Ad fauet.ex moritur.ſub meret.re requieſcit

Inflat. cõiurat.tot ꝯponit tibi ſpirat.

Qui fauet aſpirat.in ſufflat.ex obit.⁊ con

Coniurat ſceleri.gemit ⁊ ſub.re requieſcit

Expirat moriens homo.ſuſpirat gemebūdus

Tunc homo conſpirat ſi coniuratio fiat

Aſpirat potius ſimul ⁊ reſpirat anhelans

Attamen aſpiro qn̄qȝ fauere videtur

Ammonet inſpirat viuificatqȝ frequens

Spiro p̄mo ē viuere.vt iohes dauātrie ſe recipiēs ſpirat Jn̄ ſpūs.i.vita.ſcd̄o eſt deſiderare vt ſpiro mortē.Paul⁹ adhuc ſpirans minaꝝ. Tercio eſt flare.vt ſpirit⁹ vbi vult ſpirat. flores ſpirant ⁊ redolent. Ignem manibus ſpirat dyabol⁹ pictus.¶ Aſpiro ē fauere.ut diuina aſpirante gratia id attemptabo.ſcd̄o ēcat deſiderare vt tuum aduentum aſpiro indies magis ac magis. Tercio verlangen vt caue ne ꝓprium aſpires damnū. Quarto adiuuare vt deus rebus veſtris aſpiret aſpirabo tibi ꝑ viribus Quinto in aliquem finē venire Boeci⁹ Nō fas illuc graſſanti ſtulticie aſpirare.Sexto anhelitū trahere.vt nec aſpirant nec reſpirant piſces.¶ Expiro eſt mori.vt xp̄s inclinato capite expirauit. Scd̄o apud iuriſtas eſt finire vt ſolucōis termin⁹ expirauit ¶ Suſpiro eſt gemere ut an̄qȝ comedā ſuſpiro. Nec ſuſpirando nec quotidianis ꝓficies q̄relis ¶ Reſpiro ē pauſare ut laſſi paulisper reſpirem⁹.ſcd̄o ē in ſtatū ꝓſtinū redire cū p̄mū reſpublica bellicis a tumultibus reſpiret te bonis meis ꝯuemā. tercio eſt anhelitum trahere ¶ Inſpiro p̄mo ē flare.vt vent⁹ ꝑ feneſtram inſpirat.ſcd̄o ē viuificare.ut in Gen̄. Inſpirauit in faciē ei⁹ ſpiraculū vite Tercio eſt malū ſuggerere vt huic nunq̄ȝ inceſſum diabol⁹ malū inſpirat.

// narib9

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

¶ Conſpiro. zuſam̄en ſchweren. vt iudei conſpiraue
runt in necem chriſti. Inueteratum eſt vicium qđ
in bonorum ꝑniciem hom̄es perditi conſpirant.
Curiales in pernīciem ciuium vel vrbium ꝯſpirant
¶ Conſpiro. coniuratio. conuentio ſunt ſynonīma

Am vel pre ſi des puto ſcīndit de dat in infert

Crimen ſub portat numerat quoqꝫ ꝯputo ſumptū.

Re tibi dat curā dis ſcit diſcernere verum

Actiuū puto ſcīndere dat ſperareqꝫ neutrū
¶ Puto beſchnyden. ſed puto neutrale ſignīficat eſti
mare opīnor. reor. arbitror. conicio. auguror. autu
mo. Vtili⁹ puto id miſſum vt facias teutonīce laß
ſteen. ¶ Semiputo halb ab ſchneyden. ¶ Amputo
gar ab ſchneydē. vt Petr⁹ amputauit auriculā. Se
cundo tranſſumitur pro abbreuiare. vt longa velim
amputetis colloquia. Amputo fabulas ianes. Ter
cio capitur ꝓ ſuperſedere. vt cetera amputetis vſqꝫ
alias laßt ſteen die andern vntz ein ander zeit. oīa breui
āputem dicam complectar tāgam ¶ Preputo ꝓ̄mo
ſignīficat circumſcīndere. Inde prepuciū Apoſtol⁹
in epiſtola. Apud deum nulla eſt differentia inter gē
tes. ⁊ prepucium id eſt iudeos. Secundo ſignīficat
anteriorem partem amputare. vt vngues tu prepu
ta ne rumpas poſteriora ¶ Deputo eſt dare. vt is he
reditatem alienis deputauit. teutonice. geeygent.
Secundo eſt aſſignare. vt coquine deputat⁹ ſum. q̄m
diſpar ꝯdicio. nam hi ocio ⁊ nos negocō deputamur.
Non res huic agenda ſagaciori deputet. Tercio eſt
prefigere. vt eedes hora deputata. ¶ Imputo primo

eſt crimen īferre ut huic furtū iputat᷑. ſcđo ſꝫ v̄wy
ſen. vt btūs vir cui nō iputauit dn̄s pctm̄ Quid mi
ſero imputas cui ſatis ſua miſeria. Tercō ē ꝯputare
ut iputabo ſecū m̄ oī quadrāte uel ad minimū vſqꝫ
quadrāte. Supputo pͥmo ſigt potare. ut illō ſuppotā
do vires ſuccūbunt. Scđo ſꝫ v̄dragen. ut habeatis
me ſuppotatū onere. Tercō ē ꝯpare rem alteri ut nō
eſt huic ſuppotandū. i. ꝯpandū. Qr̄to eſt ꝯputare vt
ſuppotetis ſūmam ſūma ꝶ ꝛ floren⁹ ſupererit. Cōpu
to zelen calculare recēſere ut ad vnguē ꝯputare ex
tremaqꝫ diſſoluere amicitiā ꝯfederat. Reputare ſꝫ
curare vt is omnīa nihili reputat deos hoīeſqꝫ ꝯtem
nit pch doloꝛ nūc deo deuoti ſtulti reputant᷑ ꝓſpici
at ex alto iſta de⁹. Omnīa cū paulo ut ſtercoꝛa repu
tat. Johes nō eſt magne reputatōis. Diſputo ſꝫ ar
guere vt diſputatū eſt argute. i. ſcharpff. vanītatem
diſputat Auguſtinus.

Predico ſermocinās. populi ius iura dat. inqꝫ

Demonſtrat. negat ab. de loca ſanctificat
¶ Dico pͥmo ē ꝯfirmare vt hui⁹ bn̄ficij habeas lr̄as
ratas ꝛ dicatas. Scđo eſt matrimonio copulare vt ſo
roꝛ mea hodie viro dicata ē Habeo duas ſoroꝛes do
dicatas. Tercio eſt ſatiare. Quarto ſꝫ keruen. Inde
dica eīn kerſtockꝫ ¶ Predico predigen. ut is egregie
p̄dicauit hodie. Scđo trāſſumit᷑ p laudare ſeu teu
tonīce. beromen. ut is de ſe magna p̄dicat. Tercio lo
gicaliter enūciare. vt gen⁹ p̄dicatur de ſpē. Quarto
eſt laudare vt v̄tutes pluꝛimū p̄dicant᷑ p̄digne laudi
bus. Qn̄to eſt manīfeſtare vt ꝓſpicito celāda ne p̄
dicans. Stult⁹ q̄ ſingula quoꝝ ꝯſcius eſt predicat.
¶ Iudico. recht geben. ut erudimini q̄ iudicatꝭ terrā

Judicate pupillo ⁊ orphano. Et p̄mo iudicare ẜt ali
quē ꝑ iudiciū ↄdēnare ⁊ ſic regit actm̄. Scd̄o eſt ali
cui auditum dare ſuꝑ aliqua re ⁊ ſic regit dtm̄. vt iu
dex noluit mihi iudicare. Hij nō iudiciaria via ſed vi
olentia ꝓcedunt. Tercio eſt diſcutere ut de h̄ nō mea
intereſt ſ3 alioꝝ ↄmitto iudicio. Quarto eſt eſtimare
vt h̄ ſtultiſſimū iudico. Juriſte dicūt tranſeat hoc m̄
rem iudicatā i. nō ſuſpendat̄ ꝑ appellationē. uel eſti
mo ſic venire poſt rē iudicatā. i. āmodo nō poſſe ap
pellare. ſc3 poſt decē dies iudicij. Etiā ẜcat venire tar
de. Judicū ſoluē. i. qđ petit̄ ab eo ſi lite vict9 ſit. teutoi
ce den oncoſt bezalen. ⸿ Preiudico p̄mo eſt nocere vt
is mihi p̄iudicauit faciendo id in meū p̄iudiciū ⁊ ſuū
Secundo eſt p̄ferre vt non ex equo vnius admiſſi p̄
iudicat ⸿ Dijudico. i. diſcernere. vt pueri inter bonū
⁊ malum nō dijudicant ⸿ Adiudico zu wyſen. Hāc
mihi hereditatē iudex adiudicab' ⸿ Abiudico ab wi
ſen. ut quis paternā abiudicaret hereditatē ⸿ Jndi
co wyſen vt indica hoi viam ignorāti. Abdita ſcele
ra indicat iſte. De ſe id indicat. Flāma ſibiipſi indi
cio eſt ⸿ Abdico. i. negare. ut deꝑditoꝝ ſocietatē boni
abdicant. Secūdo eſt ſpnere vt ſi pauꝑes abdicat ge
nerū ſocer dicit Therē. Tercio ẜcat vreden. ut ſpon
te abdicare eſum carniū ſi mihi foret copia piſcium
Quarto ẜcat enterben. ut ſunt caſus q̄bus pater li
beros abdicare poteſt ⸿ Dedico eſt locū ſanctificare
Jnde dedicatio templi. Scd̄o eſt ſeruiciū alteri polli
ceri. vt totū me tibi dedico vtere ut libet m̄ mācipio
Tercio eſt aliquid ad honorem alterius facere ut li
brum tibi dedico tibi placiturus ſit velim ſit gratū
ſit placitorium.

Jmpetro quod dicto prius. ⁊ mox perpetro facto

A patro verbo ſumit vtrumqꝫ caput.

Hec verbū patro duo ſignificabit in vno

Patro luxurio patroqꝫ perficio
¶ Patro wolmachen. Gen̄. Req̄euit deus die ſepti-
mo ab omni ope qd̓ patrauerat. Js cepta patrauit.
Scd̓o ſcat facere vt q̄s tam nimiſi ſceleris patrator.
Tercio ē luxuriari ¶ Impetro erwerben. vt vadat
cū mil q̄ꝫ repulſam īpetrabit Johes ¶ Perpetro. i. fa
cere vt abſqꝫ timore filij hoīm ꝑpetrāt mala

Si cubat in cūbit mutat. ⁊ addideris con.

Luxuriat diſ ⁊ ad comedit ſub ſubiacet hoſti.

Orat p. re iacet. obit ob. de lāguet. in inſtat.

Excubat in caſtris hō ꝑuigil incubat ormix

Excubie ꝑmūqꝫ ꝓbant ꝓbat incubus illud

Acubo cōpoſita dat declinato terna

Sed duo ſunt prime ꝓbat incubat excubat illud

Cōpoſitum terne in nō ꝑme de cubo dat
¶ Cubo l' cūbo ꝑmo ſt dormire. ut iohes exēptis cu-
ris intrepide cubat. Necdū cubāt aduerſā noctē ha-
bituri. Scd̓o ē infirmari. vt bernardꝰ aduerſa valitu
dine cubat. Tercio ē inſidiari. ut ſuit q̄ q̄ꝫ grāde in dā
na mea cubāt. Jn̄ cubitꝰ ein elenboge q2 ſup eū ſolēꝰ
cubare. Jn̄ cubile ein ſchlaff kamer q2 in eo ſolemꝰ
cubare. Jn̄ cubiculū ¶ Cōcubo l' ꝯcūbo ſt luxuriari
vt adulter ꝯcūbit cū adult'a. Jn̄ venit ꝯcubitꝰ. i. luxu
ris. Jn̄ ꝯcubina mlr que ꝯcūbit cū viro nō legittimo

¶ Diſcūbo accūbo ſūt comedere vl' ad menſā ſedere vt bern̄. Accubat ſe pranſo vētuꝛ ſe dedit. Diſcubuit ih̄s cū diſcipul' ſuiſ ¶ Succūbo .i. vinci ut vr̄ates ſuc cubuere. nr̄ates vo p̄ualuere. Expiar vires preualeā ſuccūbā nil intētatū relinq̄z. ſcd̄o ē deficere ut vires ſuccumbūt non auſim me intromittere in alias res Tercio ē mori ut certi⁹ eſt morte ſuccūbere q̄z deū of fenſare ¶ Procūbo vff die knie fallen. ut ꝓcūbēs hu mi veniā poſtulat. ¶ Recūbo .i. dormire. ut nuſq̄z po tens in tuto recubat nunq̄z ſecura mēs ſibi ꝯſcia re cubat. Dulci ocio pauꝑ tut⁹ recūbit humi q̄z p̄potēs oſtro ⁊ aureo ſtrato. ſcd̄o ē comedere. ut in ſup̄me no cte cene recūbens cū frib⁹ ¶ Occūbo .i. mori ut o cui datū eſt felicit' occūbere. Preclare mecū ageret ſi iu ſtoꝝ morte occūberē ¶ Decūbo ē languere. ut diu fe brib⁹ decubui tandē ꝯualui Bern̄. aduerſa valitudīe lecto decūbit ¶ Incūbo ē inſtare ut niſi emēde ſtudu erim⁹ flagella nob̄ incūbēt. Incūbēte neceſſitatꝪ arti culo amic⁹ ꝓbat'. Ex incūbentibꝫ cauſis venire neq̄o. Scd̄o eſt inclinare. ut erga ſenect⁹ baculo incūbit. Tercio eſt operam dare. teutonice fleyſig ſein. ut to to fac pectore ſtudio incumbas. Quarto eſt ex ouis pullos ꝓducere ut incubat ornix. teutonice ein velt hun. ¶ Excubo eſt precauere hoſtes. ut iuge ſpecula toꝛ in aere excubās ruſticā muſā totā etiā excubans noctem. Inde excubie .i. vigilie nocturne.

Confert atq̄z ſimul parat ac emit aſſimilat con
Separo diuidere dicit dic inq̄z iubere
Apparat intente vel valde dic iterūq̄z re
Equiparo pꝛeparo ſupero cum ſuꝑparo dicas

¶ Paro bereyken. vt ꝑate viam dñi. ⁊ habet alia ſig
nificata tranſſumptiue. vt ſunt q̃ mihi cornua parãt
.i. inſequũtur me. ¶ Cõparo eſt dare. ut quis huic ta
lia ꝯꝑauit. Scđo eſt ſimul ꝑare. vt a ⁊ b. negociando
talia ꝯꝑauerunt. Tercio eſt emere. vt hec quãto mi-
noris potui ꝯꝑaui. Quarto ſ͛t gelichen. vt is illi non
eſt ꝯꝑand⁹. Quinto aliter ſ͛cat. ut is ſemꝑ ꝯꝑat id ẽ
vnũ laudat aliũ vituꝑat. Cõꝑatões ſũt odioſe tales
quilibet eſt ſuaꝝ ꝑtiũ. Sexto ſignificat adq̃rere. vt
nõ video q̃bus id ꝯparẽ. ¶ Separo ſ͛cat diuidere. vt
ſeꝑabit deus oues ab hedis. Nulla res tanti que me
a tuo latere ſeꝑat. Iniqua ſeꝑatio lumina torquet
teutonice. vngeliche dinge machet ſchel ougen.
¶ Imapro. i. iubere vt impera parebo. vis imꝑator
eſſe tibi impera ad tua imperia ¶ Apparo eſt ornare
vt ſunt que de foris q̃ȝ feſtiue apparanẗ quaꝝ nõ lar
dum pingue facit oluſculum Secundo ſignificat er-
ſchinẽ ut ſufficit quibuſdã feciſſe apparatũ ſplendi-
dum ¶ Eq̃paro gleychen vt nõ eſt h͛ illi eq̃parandũ.
Scđo eſt imitari. vñ Virgili⁹. Nec calamo ſolũ eq̃-
parat ſed voce magiſtꝝ. ¶ Reparo wydermachẽ. vt
edes molitas reparo ꝑ alios demolitã reparo ¶ Pro
paro harren vt q̃d op⁹ eſt ſi ꝓpares. abũde nobis ſup
peditat ociũ. Scđo eſt appropinq̃re vt ad vnũ locum
oĩa ꝓperãt. Surge ꝓpera amica mea ¶ Suparo fal-
ten rugare veſtes. Suparo eſt vincere. vt eſt hõ pre
potens quẽ nẽo queat ſuꝑare Scđo ẽ viuere ut frat͛
tu⁹ adhuc ſuꝑat ⁊ viuit ſan⁹ ¶ Prepo bereydẽ. vt ꝑꝑa
te menſã. ¶ Recupero wyder bekũmen Difficile eſt
p⁹ infirmitatẽ vires recuꝑare ¶ Vitupero leſteren.

Aduerſor tamino. ſed attamino notat illud

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Quod tammīo.ſed dic polluo cōtamīno

Sepius ac aperit dicitur attamīnat
¶ Tamino ſigſ̄ificat aduerſari ¶ Attamīno id ē ad
uerſari.ut attamīnāt vicia ꝟtutibꝫ mala bonīs.ſcdo
eſt cribrare teutonice reden ¶ Cōtamiare vermaſſē.
vt q̇dq̄d honoris hēs attamiat vnīca labes. Ne faci
as caueto tali forſan macula famā ꝯtamīnares ꝓpri
am quā nulla ptās abſtergere poſſꝫ Sunt q̇ famā ha
bere ꝯtamīnatā paruiducūt dūmō rebus abundēt
Conſcientia icōtamīnata ſemꝑ iocunda.

Conſto ꝯſtituo dicas pariter quoqꝫ ſtare

Ac perſeuerat.preciū quoqꝫ dat tibi certum

Ab diſtat.ceſſat.longe qꝫ ſtat.ſed adeſt ad.

Et circū circa ſtans.ab de ꝓpoſito ſtat

Diſto ſtat ī parte diuerſa.vel remouetur

Extans apparet.dicas hīc exta venīre

Nec quonīā ventrē faciunt extare repletū.

Inſtans īuigilat.inſudat.ſtat quoqꝫ cōtra

Per perſeuerat ī ꝓpoſito.mutuatqꝫ

Preito qn̄qꝫ.nec non accōmodat atqꝫ

Precellit.ſtatuit.dat.⁊ exhibet.atqꝫ ſtat ante

Stat quoqꝫ ꝓ precipio.ſed dic ſupereſſe ſuperſtō

Impedit atqꝫ nocet obſto.ꝯtra re requieſcit

Et ſupereſt.ceſſat a motu.ſub quoqꝫ ſubſit

Obſto cum conſto doctrĩna ſupĩnat ĩn atum

Cetera ꝯpoſita termĩnat ars in itum
¶ Sto p̃mo ſ̃cat placere. ⁊ ſic ꝯſtruitur cum dtõ vt
ſtat mihi mortẽ ſubire q̃z xp̃m offendere. ſcd̃o ſ̃t ſteen
vt ſol ſtat. Stantibꝫ rebus vt nunc om̃ia ſufferenda
ſunt nulla ſpes melioris. Inſtabilis em̃ magna cum
gratia. Item omnia verba compoſita a ſto ⁊ ſiſto
coĩcidunt in p̃teritis ⁊ ſupĩnis licet differũt ſignĩfi
catõne. ¶ Siſto p̃mo ſ̃t ceſſare. vt ſiſte lacrimas ſiſte
gradum. Scd̃o eſt p̃ſentare ibi vt ſiſterent eum dño
Johãnes ſiſtitur iudicio. ¶ Conſto primo ſignĩficat
facere. vt quis conſtituit te iudicem ſuper nos. Se-
cũdo eſt ſimul ſtare vt ſecũ iudicio ꝯſtiti ad teſtifican
dum. Tercio eſt perſeuerare vt ceteris fugam danti
bus is ſolus conſtitit. In hoc conſtabo ꝓpoſito vſq̃z
ad mortem. Quarto eſt verbum precij vt res tanti
conſtat quanti vendi poteſt. Quanti vel quãto ꝯſtat
hic tribꝰ florenĩs ⁊ pluris ſed nõ triũ florenoꝝ. Nam
v̾ba precij nõ regunt gtõs nĩſi iſtos tanti quãti plu
ris maioris mĩnoris cum eoꝝ compoſitis ſignifican
tibus ĩncertum precium. Sed dictiones certi precij
debent poni ĩn ablatiuo. Quinto eſt manĩfeſtare vt
fac nemĩni ꝯſtet. conſtat ſingulis. conſtabit magiſtro.
Sexto eſt fieri vt domus ꝯſtat ex lignĩs ⁊ lapidibus
homo ex anĩma rationali ⁊ corpore conſtat. Silogiſ
mus ꝯſtat ex tribus terminis ¶ Abſto ſignĩficat di
ſtare. vt dauãtria ⁊ zurphamĩa abſtant. Secundo eſt
differre vt nĩhil abſtat. Tercio eſt ceſſare. vt Ber-
nardus propoſito abſtat. Quarto ſignĩficat longe
ſtare. vt hĩnc roma abſtat. Quĩnto ſignĩficat deeſſe
vt deſiderate tibi nunq̃z abſtabo in periculis ¶ Aſto
eſt adeſſe. vt aſtitit regĩna a dextris. Secundo eſt

auxiliari vt pollicentes grandia in neceſſitatis ar-
ticulo minime aſtant. Aſtabo tibi pꝛo viribus cum
opus fuerit. ¶ Circumſto vmbſteen vt circum-
ſtant me mala. Inde circumſtancie. ¶ Deſto eſt de ꝓ
poſito cadere vt nunq̄z ceptis deſtabo ¶ Diſto eſt in
diuerſas partes ſtare. vt dauētria ⁊ lochem diſtāt
Secundo eſt differꝛe. vt longe album a nigro diſtat
¶ Exto eſt eminere ut terꝛa montana inter ceteras
q̄m remotiſſime extat Inde exta inteſtina. Secun
do eſt exiſtere. vt per omnia Bernardus exſtat per
quam fidelisſimus. Tercio eſt foꝛis ſtare. ut extat qui
foꝛis eſt quod firmum permanet extat. ¶ Inſto eſt
diligentiam adhibere. vt fac virtutibus ⁊ ſciencijs
inſtes ſtudioſiſſime. Secundo eſt aduerſari. vt hij in
ſtant nobis. Tercō eſt imminere. vt. iam gelrenſibus
bella inſtant. Quarto eſt licitari dingen. vt quid nil
empturus inſtas. Qui pꝛius inſtat potioꝛis iuris
eſt. Quinto eſt intercedere. Inde inſtancia hoc inſtā
tia adeptus ſum. Inſtiti diligentiſſime. ſed nil ꝓfeci
Sexto eſt inſequi. Septimo eſt contra ſtare. ut con-
tra auctoꝛem inſtatur id eſt arguitur. Stulta ante
depoſita nece pꝛopelle virili inſtantia ¶ Perſto eſt
perſeuerare vt hec res pꝛeſtat ſolito. Sunt quidam
effeminati qui in ſuſcepto ꝓpoſito cōſilioqz minime
pꝛeſtant ¶ Pꝛeſto eſt accōmodare ut is pꝛeſtitit au
ripondo. teutonice der hat gelebent ein pfundt gel-
des. Secundo eſt pꝛecellere. vt longe Bernardus pe
tro ſcientia pꝛeſtat Elige quod pꝛeſtat. Inde pꝛe-
ſtans vt vir ſapientia pꝛeſtans. Tercio eſt ſtatuere.
vt magiſtrat⁹ decretū pꝛeſtitit quod nō facile infri-
gendū eſt. Quarto eſt dare ut quē p̄ſtent iuſiurandū
p̄us eſſe cedam. Quinto ē exhibere ut oēm caritatē
mihi p̄ſtiterūt. Sexto eſt an̄ ſtare ut eſt iuuenū non

preſtare ſenibꝰ ¶ Proſto eſt luxurioſe viuere Jn̄ ꝓſti bulū. Scd̄o eſt ante ſtare. vt nō timeo cū murꝰ inter nos ⁊ hoſtes proſtet. ¶ Supſto ſcat ſupeſſe alijs mo rientib⁊ vt oībus decedentibꝰ ſolus ſupſtitit petrus. ¶ Obſto ꝯtraire vt quid tibi obſtat. ¶ Reſto wider ſteen. vt iohes reſtitit pctīs vſqꝫ ad ſanguinē. Scd̄o ſignificat vberbeleyben. vt prādio facto ſi q̄d reſtite rit paupibus erogetꝰ. Tercō ſt harren. vt hic pauliſꝑ reſtemus. Scd̄o ꝯpomitꝰ cum ad ⁊ dicitꝰ arreſtare be heften. vt arreſtabo virū hunc ¶ Subſtare vnderſte en. vt indigenti mihi ſemꝑ ſubſtitit

Ob claudit. manifeſtat ⁊ ex. tibi re duo ſignat

Oſtia cum reſeras. ſermonem tu reſerabis

Si ſero dicas ſeris tunc terre ſemina mando

Obſerit impediens. hic obſerat oſtia claudens
¶ Sero ſegen ¶ Obſero eſt claudere. ut obſera poſti cū. ſed obſero is tcie ſt īpedire vt in oībꝰ obſeris me. ¶ Exſero eſt maifeſtare. ut is abditā rē exſerat ¶ Re ſero vffſchlieſſen. ut ianua ꝑ me obſtructa eſt reſera- ta. Scd̄o eſt exponere. ut reſera mihi hunc obtectū ſermonem ⁊ inuolutum

Con pariter legat. varie de ſiue deorſum

Ob ꝯtradicit re damnat ſiue remittit

Denotat allego cauſor. ꝯfirmo. inuoqꝫ
¶ Lego. as. are. ſcat mittere. Jnde legatus ⁊ legatio vt is legatiōe fungitꝰ caſſo effectu rediturus. Scd̄o ſt teſtamentū ꝯdere Jnde legatū. i. teſtamentū. Qui

mittit legāt moriens dando ſua legat. Tercio frey
machen. Inde legalis ganclzhafftig. ut iſte florenus
vobiſcū nō eſt legalis ¶ Collego ſil' mittere vt dux
noſter hos oratores collegauit d̄ pace tractaturos ī
ter ꝑtes aduerſas. Jn̄ collega. i. ſoci⁹ vl' nunci⁹ ¶ De
lego eſt iudicē ſui loco ꝯſtituere. Jn̄ delegatus id eſt
iudex ſubordinat⁹ vt dux noſter multis negocijs pre
peditus hunc ſuū delegatū iudicem ꝯſtituit. Scd̄o ē
aliquē in debitis loco ſui ponere. Tercio eſt de ſe mit
tere vt ſtultū q̇ delegat delirum recipit ¶ Oblego eſt
ꝯtra dicere vt Bern̄. ſemꝑ meis ſuaſionib⁹ oblegat
¶ Relegare eſt mittere vt pilatus erat relegatus in
pontū ſimilit' ⁊ ouidi⁹. Sed deportare eſt ꝑpetuū in
exiliū mittere. Scd̄o ſcat remittere. vt hunc librū
cū primū es vſus ſatis releges. i. remittas. Js ad in
ſtar exigui legat' ⁊ relegat' denarij. ¶ Allego klagen
vt q̇d allegas. i. cās. Scd̄o eſt placitare corā iudice
vt is allegando nil ꝓficit q2 iudex ꝑtis aduerſe cor-
rupt⁹ erat. Tercio eſt ꝯfirmare ꝓpria dictis alioꝝ vt
Bern̄ ſermocinando allegauit doctores. Quarto ē
iuuare vt me miſeꝝ qui allegat nemo eſt. Quīto ſi
gnificat bezugen. vt q̇d cōtra me allegas qd̄ quon-
dam neſcius obfui. i. nocui. ¶ Tranſlego. wider ſen-
den. vt peto ex te tranſlegare reſponſum literarum
tibi a me miſſarum.

Deierat affirmans. ſed ꝑiurāt ſacra frangens

Abiurat patriā nunq̄z reditur⁹ in illam

Adiurat vel cōiurat querēs dubium quid
¶ Jurare ſcat iuramentū facere. Jn̄ iurat⁹ vt iura-
tus iudex vel notarius. ¶ Deiuro ſcat verū iurare.

¶ Periuro ẜt falſū iurare. ut facile ꝑiurat cui nulla a
deſt religio. Jn̄ ꝑiuriū. ut is ꝑiuriū dedit. ¶ Aburio
lant verſch werē. vt patriā facile abiurat q̄ vbiqꝫ do
mi eſt ¶ Adiuro ꝯiuro beſchweren. vt Bern̄. adiura
uit dyabolū ī hoīe obſeſſo a demone. ſc̄do ꝯiurare ẜt
eīn verbunt machen. ut iſti ī ꝑnicie opidi ꝯiurauer̄t

Jmpedit ītricat necnō īuoluere ſignat

Extricatqꝫ ſapit expedit aut aperit

Tri. quoqꝫ ꝓducunt velut tibi diſtrico mōſtrat
¶ Trico ẜt decipe Jn detricato. i. deceptio. ſc̄do ẜt cri
nes ꝯponere ¶ Jntricare eſt īpedire ut reb⁹ maxīs
ītricat⁹ venire neq̄o ſpero ꝓpe diē me videbis. ſc̄do
eſt īuoluere. ut ꝑiculo ītricabis te. vn̄ nō facile eri
pies. ¶ Jntricat⁹ eſt impedit⁹ ul' obſcur⁹ īuolut⁹. vt
hec eſt materia ītricata nīmis ¶ Extrico mugē ver
ſteen vt tm̄ illa materia eſt ītricata. ut aliq̄s eā vix
ſapiētiſſim⁹ extrcabit. ſc̄do eſt expedire. vt cū ꝑmū ne
gocijs q̄bus īplicor extricat⁹ fuero ꝓpe diē te viſam
¶ Jnextricare ẜwerren. vt h̄ negociū īextrcabile nō
ad te ſuſcipias velim. Boeti⁹. Jnextrcabilē mihi con
texis laborītū ¶ Abtrico Altrico ul' altricor. i. diſpu
tare vt acerbiſſime altricant' ſophiſte.

Con ſonat arguit ī. diſ differt diuidit et ſe

Ob. ꝯtradicit tranſ tranſuolat. exꝑmit exqꝫ

Ad iungit. de. vel ab. depoīt. circuit ⁊ ꝓ

Et pre ꝑrumpit. iterat re. ꝑforat ⁊ per

Diuido ſit prime crepo ſed ſono dic q̄ꝫ terne

Increpo cū dat vi. ſonitū dat. ꝛ arguit au

Increpuit qꝫ lira cū cecus luſit in illa

Doctoꝛ diſcipulos increpat atqꝫ ſuos

Crepo ꝑme vel 3ᵉ ꝯiugatōis ſignat ſonare. ¶ Cōcrepo rumoꝛ machē vl' ſil' ſonare vt vm̄ꝰhois ꝑditi moꝛibꝰ vꝛbs tota ꝯcrepat. ſcd̄o ē cantare. vt concrepat oꝛganicis modulis ¶ Increpare ſtraffen. vt nēo ſtultos īpunīte increpat. ſcd̄o ꝑt ſonare. vn̄ Increpo cum dat vi ſonitū dat ꝛ arguit aui Increpuit qꝫ lira cū cecus luſit in illa ꝛc̄. vt in textu ¶ Diſcrepo differꝛe. vt verbis ſuis longe ſua vita diſcrepat. Cōuenīet nulli q̄ ſecum diſcrepat ipſe ¶ Secrepo eſt diuidere. vt hi cantāt ſecrepati. Ignis ſolꝰ metallū ſecrepat. ¶ Occrepo eſt ꝯtradicere. vt ipſe ſermonī tuo occrepas ¶ Trāſcrepo eſt trāſuolare vt cū nō ſuſpendit' tempꝰ ſingula oꝛdīne repire breuit' tranſcrepabo. Scd̄o ꝑt in dem land vmbwādern. vt ſcīt plerūqꝫ mendaces q̄ regiones trāſcrepauerunt. ¶ Excrepo vſſpꝛechē. ut qd̄ latet in coꝛde h̄ excrepat ¶ Accrepo zugeſellē. ut accrepat h̄ ſocijs q̄ ſe timet ſpoliari ¶ Decrepo mit woꝛtē abſtellen. vt nō potui eū incepto decrepare. Scd̄o ꝑt viribꝰ deſtitui. Vn̄ decrepitus. i. ſenex ¶ Procrepo eſt circūire. ut agnoſcit vanam plebem qui ꝓcrepat oꝛbem ¶ Precrepo prerūpere in v̄bis vt ꝑcrepuit v̄bi foꝛmidīne motus acerba ¶ Recrepo iterare ꝑmo murmurare. vt is caſtigāti ſe recrepat echonē. ſcd̄o ē ſonitū reflexū dare vt me ſonanti ſilua recrepat. Tercio ꝑcat recipere vt munera qui recrepat hunc quaſi nullus amat.

¶ Percrepo erhellen. vt aſſiduis tunſionib⁹ timpa-
num percrepat auditum qui fecit ipſe ſonum.

De multis oro dicas. in lite peroro

Fratres exoro. chriſtum ſapienter adoro

ORO ſt p̃mo zierlich reden. Inde oratio. i. talis
relatio. vt hic coram duce orationem habu
it p̃clarā. ſermonem ad vulgus fecit Inde orator.
Secundo ſignificat rogare vt oro vt in tuis proſpe
ris mei memineris. Tercio eſt preces ad deum ⁊ ſan
ctos erigere ¶ Peroro primo eſt triumphare. Vnde
maximian⁹. Sepe perorata ſuſcepi lite coronas. Se
cundo eſt ſuadendo adipiſci. vt is orauit ſed nō pora
uit. Tercio eſt pſeuerare. vñ Paul⁹ in epl'a. Fr̃es obſe
cro vt in lite peroretis ¶ Exoro p̃mo ſignificat roga
re. Scd̃o eſt aliquē orando inducere ad impetrandū
vt cū ſatis oraſſem nequiui exorare. Iñ exorabilis. i.
facilis. ¶ Inexorabilis. i. difficilis ¶ Adoro anbettē.
vt ſapientes crucē adorant ſʒ ſtulti crucē orant. teu
tonice ſy bitten. ſolus de⁹ eſt orandus

Accuſat maior. eſt incuſare minoris.

Aſt excuſare proprie dicas vtriuſqʒ

A cudo cuſo dicas. ſed ſperno recuſo

CUSO nō eſt in vſu. ¶ Accuſo beklagē. ¶ Incuſo
beſchuldigē. ut q̃d me incuſas. vñ Catho.
Incuſare deum noli ſed teipſe coherce ¶ Excuſo ent-
ſchuldigen vt ruſticitatē ei⁹ naturalis excuſat origo
Exigue dantis dantē excuſat inopia. Nō nō excuſo
aduerſā valitudinē. i. infirmitatē. ¶ Recuſo v̉ſchma
hen vt quā q̃s legem tulerit nō ferre recuſet ¶ Decu

ſo.i.orno Ut cubile toral decuſat gauſape mēſam.
Si rogat addideris.cō ꝯgregat.e dat.in infert
Pre prefert.ſub ſubſtituit.ꝓ protrahit.inter.
Querit.de minuit.ab deſtruit atqꝫ ſuperbit.

rogo bitten. Jn̄ roga e.i.elemoſina.Pauꝑ ſepe
roga dabit̕ tibi maxia roga.Scd̄o ſt mē
rogare.vt Sepe rogare.rogata tenere.retenta doce
re.¶ Corrogo eſt ꝯgregare.vt q̇d ꝓdeſt diuitijs mihi
are qs cū corrogauerit hō cū rebꝰ ceteris moriendo
deſerit.Scd̄o ſcat petere Boetiꝰ.Quod prius indi-
gnū cēſebat hoſtiatim corrogabat Paulꝰ hoſtiatim
ſtipem corrogat Tercio ſignificat inuitare. vt corro
gamꝰ vos nobiſcum pranſuros.verꝫ ipſi edenda deſe
ratis vna vobiſcū.Si edenda ꝯtuleritis inuitamus
vos ad vacuas menſas ¶ Erogo eſt dare.vt bernar
dus egenis ſua erogauit ¶ Jrrogo eſt iniuriā inferre
vt ſi quis cui q̇d irrogauerit ad minimū q̄drantē vi
deat vt refundat. ¶ Prerogo vortail gebē. vt ſpēali
q̄dam ꝓrogatiua oīa nobis cedent ad vota ¶ Surro
go.i.ſubſtituere. vt btūs Mathias fuit in locū iude
ſurrogatus Aliꝰ q̄ſpiā ſurroget̕ ¶ Prorogo vᷣziehen
erſtreckē. vt ſpluēdi tēpus aliquātiſper ꝓrogetis in
dubie ſatiſfaciā.Nollē mihi vitā ꝓrogari cū ea nul-
la ſit emēda ¶ Tergiuerſari idē ſcat.vt tergiuerſat̕
indictis. ¶ Jnterrogo fragen.ut emendenda interro
gas ſtulte. ¶ Derogare ſt diminuere honorē. vt ne
quaq̄ꝫ id faciendū eſt honori nempe derogat. ¶ Ab
rogo eſt deſtruere.ut ſtat nobis mori ꝑuſq̄ꝫ nobis ſci
entibꝰ inſtituta paterne traditōis abrogent̕ plerum
qꝫ ab his q̇ legem tulerit abrogat̕ lex. ¶ Arrogo ſt
ſuperbire.vt is generoſitate ⁊ genere ſuo arrogat.
Scd̄o impatiēs eſt.vn̄ dr̄ Eccl̄i.vj. Melior eſt patiēs

arrogāte. Tercio ſignificat an ſich nemen ſm iuriſtas qn̄ diues carēs liberis recepit pauperē in filiū Quarto ſcat zuſchreibē vt neq3 mihi neq3 meo honori arrogo

Aſportans remouens apportans ſit tibi prebens

Implicat importans ꝛ ſubportans hō tollit

Diſportare eſt in ptes varias portare

Porto tragen. vt aſini eſt mag̃ portare onera ¶ Aſporto eſt remouere. ut nunq3 domū ingredit' iohes ſuffercinat⁹ qn aliq̄d aſportet. vn̄ Rē aſportare ſi vis tūc deſine ſtare ¶ Apportare eſt ꝓbere ¶ Importo iplicare vt v̓ba tua īpoſſibilia ſūt q2 īportant ꝯdictionē. ſcd̓o eſt aliq̄d vtilitatē inferre. vt h̓ nil vtilitatē īportat. Tercio ſt intragē. ut īportetis camere l' domui libꝝ. Qr̄to eſt ſignificare. ut hec dictio iptat plenitudinē l' carentiā. i. ſt ¶ Supporto v̓tragen. ut ſupportes me de arguendo l' laborādo vires ſuccūbūt mee. ¶ Trāſporto v̓bertragen. ut trāſportabim⁹ pſpero flatu dauātriā ¶ Deportare ſt ab tragen ¶ Reportare wid̓vmb tragē. ſcd̓o ſt adq̄rere vt dedecus reportabis ſi id feceris. Tercio ſt colligere ut reportaui claras queſtiones ethicoꝝ. Jn̄ reportata. i. collecta ¶ Exportare vſz tragen

Ablactat pueꝝ quē mater vt vbera portat

Vt lac ſugat ab his ablactat eum remouendo

Lacteo lac ſugo lacto lac prebeo nato

Lacteo ſeygen. od̓ zu ſugen geben vt beata viſcera Maria virg̃inis

que lactauerūt eternū p̄ris filiū. ſcd̄o eſt blandiri. vn̄ Salomon Fili ſi te lactauerit pctōres ne adq̄eſcas eis. ¶ Allacto idem qd̄ lacto Is ab ineūte etate ſua oī neq̄cia allectat⁹ ē ¶ Ablactare entwenē. ut hodie pueri vix ablactati q̄ꝝcunq; maloꝝ ſūt ↄſcij. ſcd̄o ꝑt abnemē. ut ablactetis eum ab his ne inſoleat ꝛ aſſue ſcat. ¶ Collacto eſt ſimul lactare eod̄ lacte. Vn̄ collectati. i. ſimul enutriti. ¶ Delecto uel delector. i. delectationē facere. ut litere tue quas comite ꝛ ꝑhūane ſcribis me plurimū delectant. ¶ Oblecto l' oblector erluſtiget. ut lr̄is tuis quas ſcribis more tuo ſamiſſimas plurimum oblector

Ordinat ꝛ miſcet ↄponit preparat iſta

Cōcinno ſignat velut huguitio manifeſtat

Cōcinnus concors affabilis atq; benign⁹

Hoc venit a cīnnus tibi qd̄ nomē duo ſignat

Oris tortio ſit ꝛ pa ſit nexio rerum

Sed cīnus fertur arboris eſſe genus

Cinno ↄcinnare eſt ordinare v̄ba. ut is hʒ ſtilū cocinnatū. i. ornatū. ſcd̄o ē miſcere veꝝ falſo. vt Johēs plurima falſa pauciſſimis veris concinnat. Tercio eſt ↄponere ut lingua tua ↄcinnabat dolos. Quarto eſt prepare. ut hodie mēſā ↄcinnabis cras ego ¶ Cōcinn⁹. i. ↄcors vt hi ſūt voce ↄcinni ¶ Incōcinn⁹. i. diſſon⁹. ſcd̄o eſt affabilis vt is ſermōe ↄcinnus eſt ꝛ perhumanus.

Eſt deteſtatus quiuis anathemate ſtrictus

Preuentus nece vir inteſtatus datur eſſe

Aſt ꝯtradicens anti· ꝓducere pro vult

Conteſtoꝛ ꝑiter.tot teſtoꝛ ꝯpoſitum dat

Teſtoꝛ p̄mo ſt teſtamēt ſetzen. Jn̄ teſtatoꝛ.i.
q̄ legat teſtamentū.ſc̄do eſt p̄bere teſti
moniū vt teſtoꝛ bernardo. Teſtabiť mihi ďs reiqꝫ ex
itus ita exiſtere. Tercio ē aliquē in teſtē vocare. ⁊ ſic
regit actm̄.ut teſtoꝛ petꝝ ⁊ omēs atqꝫ ꝯſciam haud
ſecus eſſe q̄ꝫ dixerim ¶ Deteſtoꝛ verbānen vt papali
ſententia is deteſtatꝰ eſt.i. excōmunicatus. Sc̄do ſt
ſpernere.ut deteſtoꝛ hauſtus potare equales. Tercō
ſm iuriſtas eſt abrenūciare ¶ Inteſtoꝛ eſt moꝛi ſine
teſtamēto. Jn̄ inteſtatꝰ.vt bernardꝰ obijt ab inteſta
to. ¶ Antiteſtoꝛ eſt ꝯtradicere ⁊ nō eſt in vſu.ut anti
teſtoꝛ illum.i.dico ꝯtra illum teſtē ¶ Proteſtoꝛ bezu
gen.ut ꝓteſtoꝛ manu ꝓpria tibi ſatiſfacere ſc̄dm tuū
dictamen ⁊ bonoꝝ. Sc̄do ſt ſich begeben. vt non te
comitaboꝛ niſi ꝓteſteris te ꝓ me ſoluendo expenſas
A latere tuo nō diſcedā ſub tali ꝓteſtatiōe vt me in
via ſerues indemnē Jn̄ ꝓteſtatio ¶ Cōteſtoꝛ eſt cum
alio teſtari ꝑiter.vt Albertꝰ ⁊ bernardꝰ ꝯteſtati ſūt.

Conſecro ſanctificat.aſt execro maledicit

Deponēs ſepe tamen execroꝛ reperitur

Obſecro qn̄ rogo.componit ⁊ hec tibi ſacro

Sacro heilig machen. Jn̄ ſacer ⁊ ſancio ⁊ ſcat
ꝯſtituere vl' ꝯfirmare.ut imꝑatoꝛ habꝫ
condere leges.papa vͦ ſanciare ¶ Cōſecro wyhē.ut
ꝯſecrat eccleſiā p̄ſul ſi dedicat illā. ¶ Execro vͦbānen
uel execroꝛ.ut mali execrātur ob ſuū execrabile vitiū
¶ Obſecro.i.rogo.ut flens obſecro

Exultans gaudet.exaltans atqȝ ſuperbit

Primū de ſalio.reliquū dicatur ab alto.
¶Exulto eſt gaudere q̄ſi ex gaudio ſalire. vt Exulta
uit ſpūs meꝰ in deo ſalutari meo.Sȝ iubilare ſͭ intꝰ
gaudere.¶Exalto erhohen.ut q̇ ſe exaltat hūiliabit
⁊ecōtra ¶ Inſulto wider ſin.ut q̇d miſero inſultas
ſibi ſatis ſua miſeria.Scd̓o ē rebellare.ut ribaldi ⁊
inſolentes inſultauerūt mḡro.Tercio ē hoſtiliter ag
gredi angeen.vt p̄mo inſultu vulneratꝰ ⁊ captꝰ.Sū
mope p̄cauendꝰ eſt p̄mꝰ hoſtium inſultꝰ ¶Inſilire in
ſpringen.regit dtm̄ vel actm̄.ut ille aque vel aquam
inſilijt ¶Reſilire wider vmſpringē ¶ Reſultare idē
Cantꝰ ⁊ echo reſultāt ¶Cōſultare rat nemen.¶Cō
ſulere rat geben.Jn̄ cōſultꝰ.ut is a ſenatu ꝯſultꝰ eſt.
¶Diſſilire zerſprungen. ut olla nimiū igni applicata
diſſilijt.i.in diuerſas ꝑtes ſalijt.

Percōctor notat id qd̓ ꝑſcrutor ꝑ o ſcriptum

Percūctorqȝ per v dicitur eſſe moror

Perconctor ſͭ ꝑſcrutari vn̄ Therē.Qd̓
cua nō inteſt deſine ꝑcōcta
ri.Sepe q̇dē ⁊ ꝑſepe ſuꝑ hac re te ꝑcōctatꝰ ſū.vex tn̄
rn̄ſo dedignaberis ¶ꝑcunctor.i.expectare.ut hic to-
ta die incaſſum ꝑcunctabar.Scd̓o ſͭ habitare vt ꝑ
cunctor dauātrie.Jn̄ cuncta.i.mora.

Strāgulo ſuffoco.extinguo ſuffoco dicas

Suffocat extinguit.ſuffocat guttura ſtringit

Qd̓ bona ſit ratio.fauxqȝ focuſqȝ ꝓbat

Suffoco würgen.bey dem halſe nemen In
cuāgelio Inuenīēs vnū de ꝯſeruis

ſuffocabat eum dicens. Redde q̄d debes. ¶ Suffocō ficat extinguere uel necare erſtecken. vt hec femīna temulenta puerum lactando ſuffocauit. Vnde ſuffocat extinguit ſuffocat guttura ſtringit. i. iugulat.

Preſtolor expecto preſtolor querere dico

Quid preſtolaris ego p̄ſtolor vt moriaris

Preſtolor te uel tibi d̄r. ſed p̄ſtolor te tota die d̄r

Addo cum ꝑdo trado ſimul obdoqȝ dedo

Edo cum prodo predo reddo quoqȝ condo

Adiunges addit ab abſcondit remouetqȝ

Condo conſtituit ⁊ ꝯſtruit edificatqȝ

Et facit abſcondit dic ꝯdolus inde venīre

Dedit ſe victum reddēs nec nō dare ſignat
Deſtruit amittit perdo duo ſignificabit
Pre vel honorare vel pre reliquis dare ſed ꝓ
Tradit vel donat expellit vel manifeſtat
Emittit parit exponit ſimul ⁊ manifeſtat

Cōponit ꝓfert ꝓducit ait notat edo

Infert imponit indo venūdoqȝ vendit

Subdo ſupponit vel ſubiugo ſignificabit
Hec tria ſignificat trado do transfero ꝓdo

Peſſum cōculcat ꝑtermit ⁊ hoc aliqn̄

Signat ſupponit apponit claudo vel obdo

Cre certũ reddit dic ↄpoſitum ſimul a do

Que do ↄponit inflexio tercia dicit

His tribus exceptis peſſum circũ quoqꝫ venum

DO pͥmo ſcat dicere. vñ Terẽci⁹ Paucis dabo. i. dicã. vel ſcat fidem dicere vt do fidẽ. i. credo Scd̃o ſcat pati vt ſuppliciũ dabo ꝓ hoc malefacto. Tercio ſcat decipe. vñ Terenci⁹. Si hoc narrare cepero dare tibi verba cenſes. Quarto apud iuriſtas eſt dare ſecuritatem per fideiuſſorem ꝓ ſolutione. Quinto dare in ſolidum eſt dare rem alienã ꝓ ſatiſfactione. Sexto dare inſolidũ. i. totaliter dare. Septimo ſt inferre Terẽti⁹ Si illum obiurges vite qui auxiliũ attulit qd faceres illi q̇ damnũ dederit ❡ Dare vicio ſt leſteren. vñ Terenci⁹. Nunc quã rẽ vicio dant queſo aĩaduerte ❡ Dare opam eſt adhibere diligentiam ❡ Addo. i. iungo. vt q² peccata pctis addimus. ds pene penã ↄtulerat Terẽci⁹. Quã iniq̃ ↄpatum eſt. vt hi qui min⁹ habẽt ditiorib⁹ ſemp aliq̇d addant. Scd̃o ſt adhibere vt adde diligẽtiã. Tercio ẽ dictio ↄtinuatiua vt adde q̄ nemo diues niſi v̓tutis amator ❡ Supaddo idẽ ut is ẜm me ↄfinxit pl'aqꝫ his ſupaddidit ❡ Abdo ẽ abſcõdo ut mos eſt ſe a colorib⁹ abdere. Null⁹ loc⁹ eſt tã abditus q̇n deũ arbitꝛ hẽam⁹. Hacten⁹ abditã prauitatẽ detegis. ❡ Condo. i. ↄſtituo. ut impator hꝫ leges ↄdere ⁊ papa eas cõfirmare. Scd̃o ſcat bu wen. ut is magnificam edem condidit. Tercio ſcat facere vt ex nihilo deus omĩa ↄdidit. Quarto ſignificat abſcondere vt lupoꝝ ſepe

condita preda fiunt vulpiū. Inde ꝯdolus. Sed cōdi
re ſignificat ſaltzen. vt paucis veris multa mēdacia
condiuntur. Non mactabis amplius ꝙ condias.
¶ Dedo ſignificat ſe victum dare. ut armis poſitis
ſe dediderunt. Secundo ſcat dare. vt ſum⁹ tue cari
tati deditiſſimi. Tercio operam dare. vñ Cato. Pl⁹
vigila ſemꝑ ne ſomno deditus eſto. Nā diuturna qes
vicijs alimēta miniſtrat. vanitati nō ſtudio dedit⁹ eſt
bernard⁹ ¶ Perdo ſt occidere vt malos male ꝑdam
Scdo ſt amittere. ut bernard⁹ ꝑdit oīa ¶ Deperdo
eſt amittere. ut deꝑdita facili periculis exponuntur
Perditus hō uel malus. vt ꝑditis hominū actib⁹ hāc
ad miſeriam deuenim⁹ Perdite. i. male vt ꝑdite ⁊ ꝑ
peram egiſti. Tercio ſcat deſtruere. ut dux ꝑdidit ci
uitatem. ꝑditis hominū moribus eo ꝑuentum eſt.
¶ Predo ſcat honorare. ut is inter oēs multū eſt p̄di
tus. Scdo ſt ornare. vt is eſt ſcientia ⁊ v̄tutib⁹ predi
tus. Tercio ſt begaben. vt donis innumeris is a deo
eſt p̄dit⁹ ¶ Prodo v̓ratten. ut iudas ꝓdidit chriſtum
Scdo ſt geben. ut omnia precio ꝓdunt. i. ꝯꝑantur.
Tercio ſcat expellere Virgilius. Prodimur atqȝ ita
lis longe diſiungimur. Quarto ſignificat manifeſta
re. vt nil tam abditū qd nō fiat ꝓditum ¶ Edo brin
gen. vt Maria edidit noſtrā ſalutem. Secundo eſt
componere. vt Cicero edidit plura preclara opera.
Tercio ſignificat proferre. ut hec arbor promiſcuos
edidit fructus. Quarto ſignificat dicere. vt homo
faſtidit herum qui vult nimis edere verum. Quinto
ſignificat comedere ⁊ ſic eſt defectiuum ¶ Indo. i. im
pono. vt reb⁹ ignotis manū indere noli. Scdo ſcat
dare. vt omnib⁹ natura inditum eſt ſe plus ceteris
diligere. Qd natura inditū eſt non facile dediſcitur.
¶ Venundo. i. vendo. venū eſt aduerbium ⁊ poteſt in

differenter prepoñ vel poſtpoñ do. vt iudas chriſtū
dedit venū. Scdo ſɫ pſcribere. teutonice ein dingver
bieten zukauffen. vt domū dedit venū ¶ Subdo vn-
der ſetzen. vt domui caſum minãti ſubdendi ſunt po
ſtes. Scdo ſɫ ſubiūgere. ut ſubdam tibi gẽtes horri
dis bellis Trado. i. do. ut trado tibi librū. ſecundo ſɫ
pdere. vt iudas tradidit xpm. Tercio ſignificat trãſ
ferre. vt Boeci9 de greco tradidit libros Areſtotilis
Quarto ſignificat ſcribere vt illud mandatū hiſto-
rijs et annalibus traditum eſt ¶ Peſſundo vnder die
fuſz tredten. ut peſſunda ne capiti reſiliat. Peſſum
aduerbium loci. vt is iacet peſſūm. ¶ Obdo wyder
ſetzen. vt greſſum obdidit arboribus ¶ Credo ver
trauwen. ut credo tibi rem meam. Scdo ſignificat
glauben. ut non minori hilaritate creditum ſoluen-
dum q̃ʒ accipiendū. Iñ creditare borgen. Iñ credi-
tor der etwas borget. Sed debitor der ſchuldig iſt.
Tercio ſignificat ſchetzen. ut ſi fame creditur h9 di-
ues eſt. Nulla id ratione fieri poſſe credo homines
amplius oculis q̃ʒ aurib9 credunt ¶ Diſcredo. i. non
credo ſed diffido. Non diſcredas q̃ʒ deo cuncta ſunt
poſſibilia. Cui credet q̇ ſibimetipſi diſcredit ¶ Cir-
cumdo belegen. ut hec ciuitas hoſtibus circūdata ē
¶ Reddo id eſt retribuo. ut es mihi a te mutuatum
xpenſius reddam.

Illibo cum delibo prelibo relibo

Perlibo cum collibo. tot dat tibi libo

Vinum delibo quaſi perſcrutans ego guſto

Delibet quaſi deficiens ſic vita labore.

Delabor cum per partes varias ego labor

Libo ſ͛t ſacrificare. Scd̄o ſ͛t guſtare. Inde libamen ⁊ libū ⁊ liber. ¶ Delibo .i. ſacrifico vł guſto Apł's. Ego iā delibor ⁊ temp⁹ mee reſolutōnis inſtat Delibetis etc̄ da ¶ Prelibo vorſchmackē. Iñ p̄libator .i. ſeru⁹ dñoꝝ ¶ Illibo .i. nō guſto. Iñ illibat⁹ .i. imaculat⁹ ¶ Collibo .i. ſil' ſacrifico ¶ Relibo .i. iteꝝ libo ¶ Labor vallen. ¶ Labare ſ͛t titubare tremere ¶ Delabor .i. deficio ł cado · ut de itinerādo feſſ⁹ humi delabit' ¶ Dilabor in dē lātvmb geen. ut q̇dꝛbes dilabunt' plura mētiunt'. Scd̄o ſ͛t cadere vt dilapſus ē ¶ Illabor inuallen. ſcd̄o ſ͛t cadere. vt hoc mēti illabitur ¶ Prolabor vallen. ut da mihi aliq̄ʒ ſancti ꝓlapſione delicti. Si fruct⁹ ꝓlabat' orbis in pane diē ꝑuenies ruine ¶ Elabor vſʒ den henden entuallen̄. vt anguilla elapſa manib⁹. ſcd̄o ſ͛t euadere. vt ſic elabor pericula. ¶ Preterlabor. ut ħ te p̄terlabitur.

Si quis valde cupit bona vir deſiderat ille

Qui ꝯtemplat' ve notat ꝯſiderat ille

Siderare nō eſt in vſu ¶ Deſiderare begeren. vt nil deeſt aīe ſue ex oībus q̄ deſiderat ¶ Cōſiderare merckē betrachtē. ut ꝯſidero iſta. Vñ ꝯſideratōe id faciā nulli⁹ alteri⁹. hac ꝯſideratōe moti illud attētauim⁹. Iñ ꝯſiderate .i. prudēter. vt berñ. ꝯſiderate ł incōſiderate egit. is ꝯſiderat⁹ vir eſt id eſt prudens.

Benego diffido notat affidoq̄ʒ ſubarro

Cum ſolenniſo ſponſalia tunc ego fido]

Cor͛de cui fido ſponſam fido bene fido

Fido trauwen. ¶ Diffido miſztrauwen hoſtiliter. vt nō eſt clericorꝝ ꝯficere lr̄as diffidatorias. ¶ Affidare trauwen. ut is v͛ginē anulo affidauit. ¶ Infidus vngetrew. Sed fidelis glaubig. vt chriſtianus

Adde b'ma notat īflectit re requieſcit

Illud declino vel clīno tu generabis

Clino ſ͛cat incuruare qđ nō eſt ī vſu ¶ Acclino laynen vt egra ſenectus baculo acclinat. Tranſſumptiue eſt incuruare vt bernard⁹ acclinauit precibus meis. ¶ Declino naygen vt declina a malo ⁊ fac bonū. Scđo ſ͛t die flucht nemē. ut hoſtes declinant terga. Tercio ſ͛t dimittere. vt inter ambulandū dauantriā declinauim⁹ ad agꝝ illū Trāſſumptiue d͛r dies declinat ad veſperā Virgili⁹ Nō dulci declinat lu̅ia ſomno Juriſte dicūt ſententiā declinare. i. infirmari. Quarto ē t͛min⁹ grāmaticał. Nēo ſe piculis exponet. ſʒ q̄ʒtū in ſe ē inſidias declinat. ¶ Inclinare biegen. ſcđo ſ͛t naygen von natur vt fata inclināt nō neceſſitāt. Tercio ſ͛t ſubdere vt manu baptiſanti ſe inclinauit. Q͛rto ſ͛t aduertere vt inclinetis aurē. ¶ Reclino. i. decūbere. ut iohēs podagric⁹ lecto reclinat. ſcđo ſ͛t q̇eſcere. ut fili⁹ hoīs nō hʒ vbi caput ſuū reclinet ¶ Accliu⁹ ſurſū decliu⁹ atqʒ deorſū vt p decliuia. i. p montes ⁊ valles accliui' atqʒ te comitabor. ¶ Procliu⁹ bereit. vt natura hoīs eſt ꝓcliua ad turpia Terenci⁹ Nō a labore ꝓcliu⁹ eſt in libidinem

Applico ꝯplico replico multiplicoqꝫ·

Explicat implicat hec ſeptē plicō ꝯpoſitum dat

Plico falten. ¶ Applico zu thon. vt petrꝰ nouit ſe oībꝰ q̄ꝫ familiarit̄ applicare. Sc̄do ſ͡cat bey bringen. vt bernardꝰ nouit q̄ꝫ ꝓprie alioꝝ dicta applicare. Tercio eſt nauē ad litus adducere. vt ceteris naufragiū facientibꝰ nos incolumes ſalutis portum applicamꝰ ¶ Cōplicare zuſamen falten. vt cōplicatis manibꝰ oro. Sc̄do ſ͡cat aſſociare in malo. Vn̄ ꝯplex. i. ſocīꝰ mali vt rei ꝯplices pari pena plectendi ſunt ¶ Supplico bitten. vt ſupplico obnixe vt mihi in hoc minimo faueatis Inde ſupplex. i. deuotꝰ vl' damnatus. In̄ ſuppliciū ¶ Replico. i. reſumo. vt arguētes replicant. Extremū mulier verbū replicat. Sc̄do eſt dicta repetere. vt nō tedeat vos queſo denuo replicare. teutonice ſagent das noch eins. Si q̄s tibi ꝯuiciatur noli replicaē Tercio ſignificat wider falten. ¶ Multiplico. meren. vt ſtultus verba multiplicat. Quid incaſſum v̄ba multiplicas accipe breui vl' breuibus ¶ Explico vſſprechen. vt vides ꝑfecte q̄d velim ⁊ ſi explicare nequeam ¶ Implico dunckel machen vt hec eſt materia implicata. Sc̄do ſ͡cat ꝯtradictōnem in ſe habere. ut tua v̄ba implicant ¶ Plico poteſt ꝯponi cū oībus noībus numeralibꝰ ⁊ terminabūtur in us x vel icꝰ vt duplꝰ duplex duplicus

Impetit aut vrget. impungit ſtigo dat iſta

Stigo nō eſt i vſu ¶ Inſtigo ingebē. ut q̄s maleficꝰ id inſtigauit. Inſtigāti illicita aurem ne p̄beas. ¶ Caſtigo peinigē. vt caſtigo corpus meū. Caſtigare iuuenes neceſſe eſt ne inſoleſcāt

I iugas oleo ſub creſcit. ⁊ in ſolitū dat

Ad cremat. ⁊ creſcit ab delet. re bñ ſpirat.

Oleo ſtincken od wol riechen Tereciꝰ Olet vn
guenta. ¶ Suboleo. i. creſco. vt bernardꝰ
in bꝛeui plurimū ſuboleuit. Jn̄ ſoboles ¶ Jnoleo in
gewonheit kōmen. vt hic vſus immo abuſus potiꝰ
adeo inoluit. vt nō facile eū tollere fuerit ¶ Adolere
id eſt cremare ⁊ mactare hoſtias ⁊ holocauſtū. Scdo
ſignificat wachſen. vt hoc moꝛe a cunabilis adoleuit
Jn̄ adultꝰ ⁊ ſupadultꝰ Jā xp̄e adultꝰ eſt femoꝛa lin
theo cingat. ¶ Abolere vß der gewonheit thon. Jn̄
ius abolitum Nec dum abolite neq̄cie vobis abole
uerunt Quedā abolent altera quedam inolēt ¶ Re
doleo wolſchmacken. vt non redolent quātumlibꝫ
agitate quedam herbe. Cuncti redolent pari praui
tate ſcolares eodem moꝛbo languēt. Scdo ſignificat
ſignificare. ut v̾ba tua inſipientiā redolent vel ſtulti
ciam ſapiūt. Scripta ciceronis ſūmam redolēt elo
quentiā. Noꝝ leuitas animi incōſtantiā redolet.
¶ Exoleo alt werden. ut reliq̄ domi exolitā matrem
Scdo eſt ſcoꝛtari Jn̄ exoletꝰ ul' ſcoꝛtatoꝛ. ut is inter
exoletoꝛiū greges vitā ꝑditam ducit. teutonice der
geet mit boben vmb.

Cēſco ꝯpone. cū ſub. cū per. quoqꝫ cum re.

Sub notat iraſci. ꝑ querere. re numerare

Cenſio cenſitū dat. cenſum cenſeo cenſes

Cenſitus a cenſo tercia ſemꝑ haber.
¶ Cenſeo ſcat iudicare. Jn̄ cenſoꝛ. i. iudex Jn̄ cēſura

ecclesiaſtica.i.iudiciũ eccĩe. Scđo ꝑt achten.vt non cenſet laxũ marſubiũ Tercio ꝑcat mainen.vt cenſeo q̃dem nõ ita exiſtere nõ q̃ue cenſeri puto ¶ Succenſeo ꝑt iraſci.ut vehemẽter ſuccenſeo.Ouidi⁹. Nemo ſuccenſet amãti.Nẽo ſuccẽſeret ul'ſuccenſet bñ volẽti. ¶ Percenſeo.ut h⁹rei originẽ ꝑcenſebo ¶ Recẽſeo vt nõ recenſitas oues deuorat lup⁹.ſcđo mõ ꝑt v̈zelen vt ibi. Quid vos recenſem⁹heroas. ¶ Cenſeo ẽ ſcđe vel tercie ꝯiugatõnis eiuſdẽ ſignificati. Sed cenſire quarte ꝯiugatõis ꝑcat waſſchen. Iñ recenſeo.vt vaſa recenſita ſed poma recenſita dicas.

Dans adhibet iungit ꝑ teſtificat vetat ⁊ pro

Ex monſtrat pre dat de ſoluit ⁊ ĩn co refrenat

Exhibet hoc v̾bum deſignat q̃ttuor iſta

Demõſtrat p̾ſentat aliť ꝑiter dat abunde.

Qui cõpoñit habet h ſemꝑ ſcribere debet

Debet cũ prebet hĩc tamen excipias

Habeo haben ¶ Habeo ꝯpoñt cũ bñ ⁊ male.ut bene habeo me incolumis ſum. Res male ſe habet nobiſcũ. Scđo ꝯpoñt cũ h̾ actõ rationẽ vt habere rationẽ.vt habẽda eſt ratio de omni tempe.Tercio ꝯpoñt cũ ꝑticipio ꝓ verbo illi⁹ꝑticipij.ut habe me excuſatũ. habeo illud exploratum. Habuit me deriſum.i.deriſit.Quarto cũ poſt vt poſt habere id eſt ſpnere. Nil ſecum cõmune habeo id eſt habeo aduerſum te pauca ¶ Adhibeo.i.opam dare. vt omi tempe adhibe diligentam id eſt da Scđo eſt

iungere vt adhibē modum ¶ Adhibere fidem ſʒt cre dere· ut puerorum querelis non eſt adhibenda fides. ¶ Perhibeo id eſt teſtificari· vt perhibeo veritatem Scd'o eſt dicere ut quis perhibuit bona quidem ⁊ vera ¶ Prohibeo verbieten · ut magiſter prohibuit ſcolares inire tabernas· Quis volentem uel volenti ꝓhiberet Intus exiſtēs ꝓhibet extraneū· Famis in ſtantia nec cruce limire ꝓhibet. Noli ꝓhibere bñfa- cere eum q̄ poteſt ſi vales ⁊ ipſe bñfac· ¶ Prebeo ge- ben· ut p̄hendꝰ eſt ſupioribꝰ honor reuerentia obediē tia. Prebuit is ingentes pecunias. ¶ Debere ſchul- dig ſin· ut tibi plurimū debeo ob tua in me ſūma be neficia · Is opprimitur ere alieno. teutonice der iſt ſchuldig· ſcd'o eſt v̓bū ꝓhereticū· ut debere velis nob ¶ Cohibeo bezwingen· ut cohibe linguā tuā a malo Cohibe manus inſaniam ⁊ furorem. Iram ꝓdifficio eſt cohibere. ¶ Inhibere v̓bietē· ut magiſter inhibu it taxillorū ludos. Iñ inhibitio. ¶ Exhibeo bewiſen vt huic familiari meo amicicie iudicium exhibeatis Secūdo ſignificat p̄ſentare· Iñ exhibitor literarū· i· baiulus· vbi primū exhibitor lr̄a⁊ ducis literas diſ- fidatorias exhibuiſſet ſūmo ludibrio affectꝰ eſt ⁊ pro bro habitus Tercio ſʒt alere· ut auis exhiber pullos. Quarto ſʒcat āmīniſtrare. ut poſſum rogare patrē meum ⁊ exhibebit mihi legionem angelorum. ¶ Re habeo· wider haben ¶ Debeo ſʒt obligatum eſſe ex merito ut plurimū tibi debeo.

Inſidior fallit· diſ diſcrepat· ad ſimilatur

Poſt regit· ab ſurget· con iungit· de pigritat

Aſſidet intendit· ſimul aſſidet aſſimilatur

Hoſtibus inſidior. medicus pius aſſidet ille
Subſidet hic magno. preſidet ille loco
Fragmentum menſe tibi dicatur reſidere
Indeqꝫ reſiduū nomen dicas fore natum
Ob claudit vexat. circūdat. in ex foris intus
Cedo locum tribuo. ſedeo pauſo. dic mitigo ſedo
Qui ſedes vadet. ſcindit meat. atqꝫ locum dat.

Sedeo ſitzen. ſcd̄o ſꝫ placere. vt ſedet mihi. i. placet Virgiliꝰ Pio hic ſedet enee. tercio ſꝫ habitare. vt ruri bernardꝰ ſedet ⁊ ꝓpriis ſedibꝰ. i. domibꝰ. pulſi hoſtiatim mēdicant in alieno ſolo. i. terra. ¶ Sedet animo id eſt mihi apparet vel patet dicit Hugwitio ꝙ om̄ia ꝯpoſita a ſedeo ⁊ ſido hn̄t eadem ſignificata. ſed ſedeo corripit ⁊ ſido ꝓducit. ¶ Inſideor haſſen. vt nō deſinit q̄ honori meo inſidiatur. Inſidie vbiqꝫ gētium. Inſido regit acc̄m Inſideo datiuū. vt bernardꝰ inſidet equo. ¶ Diſſideo id ē diſcrepare. ut opa ⁊ v̄ba nō parū diſſident. Inde diſſidium. vt valeant qui inter nos diſſidium querunt ¶ Aſſideo id eſt aſſimilare: ut exordiis aſſidet finis. Sc̄do ſignificat byſitzen. vt aſſide pauliſper. Inde aſſeſſores vt ſcabini aliq̄t aſſident non die iuridica. ¶ Poſſideo beſitzen. vt hec pleno iure poſſideo. bene poſſidere d̄r bn̄ vti rebꝰ. ecōtra ſit in male poſſidere ¶ Poſſeſſor male fidei d̄r q̄ ſciēter poſſidet rē iniuſtā ¶ Poſſeſſio ein beſitzūge. ut nō ē ſibi mediocris poſſeſſio. i. diues ē ¶ Abſideo abſitzē. ut abſideatis aliq̄ntulū ſiūt nobis arcana tractāda. quoꝝ volumꝰ p̄ter

nos arbitꝛ nemīnē ¶ Cōſideo zuſamen ſitzen vt ꝯſi
deāt ꝑmiſcue cū maiorib⁹ minores. Inde cōſeſſus. vt
ſurgens bernard⁹ de ꝯceſſu traxit me ad prēm. ¶ De
ſideo laſſe werden. vt bern̄. an̄ ſcīetys vehemēter in
cumbens iam ſtudio deſidet. ¶ Subſideo vnderſitzen
vel vnderteniğ ſin. ut violēta exactiōe tiranni depre
dantur ſibi ſuſidētes ad vnguem. Scd̄o ſꝫ auxiliari.
Iñ ſubſidium ¶ Preſideo. i. ꝑeſſe Iñ preſes ⁊ preſul
vt q̇s preſidet huic ville in ſua lucra niſi droſſatus.
ſcd̄o ſignificat auxiliari. vt bernardus fuit mihi preſi
dio. nunq̄z abero tibi p̄ſidio ¶ Reſideo v̊berbleybē. ut
ſi q̇d reſiderit paupibus erogetur. ſcd̄o ſꝫ pigritari.
Iñ reſes. i. deſes. i. piger. Tercio ſꝫ morari. Iñ reſidē
tia. ut canonicoꝝ null⁹ gaudebit fructibus niſi annū
reſederit ¶ Obſideo vmſetzen. ut in h̄ ꝯtubernio grā
obſeſſus viris ꝓbatiſſimis. ſcd̄o ſꝫ vexare. ⁊ ſic dici-
mus demonio is eſt obſeſſus. quia non alio modo ſe
habuit ac ſi obſeſſus. Tercio ſignificat circūdare vt
dux burgundie obſedit dauantriā ¶ Inſideo inſitzē
vt triſticie cauſa domi inſideo. ¶ Exſideo vſſitzen. vt
ex ſtatuto lepra percuſſi exſident vrbes. Inde exſes
vſ woner. ¶ Superſideo vffſitzen. vt paſſer ſuperſi-
det tecto. Scd̄o ſignificat ceſſare ⁊ ſic regit datiuum
vel ablatiuū. vt ſupſideam⁹ his reb⁹ vel hac re ¶ Ce-
dere wychen. ut non cedam iuri. ceſſit eccleſie. i. reſi
gnauit eccleſiā ¶ Sedare. i. mitigare. ut aura eſt ſeda
ta preſolito bellicus tumult⁹ ſedatus eſt. es iſt ſtille
Vulnus meum incaluit iam ſedat ⁊ ſedeſcit Marti-
nus ſanctus febres ſedat. i. mitigat.

Eiuſdem ſenſus ſunt pertinet attinet iſta

Qui parce viuit nec abutitur abſtinet ille

Ac ſi q̄s quicq̄ȝ remoretur detinet ille

Ac cupidus retinet vel auar⁹ qđ dare nō vult

Obtinet in cauſa quicunqȝ porat in illa

Quiqȝ capax in ſe ſit de quo ꝯtinet ille.

Ac ſi quis fuerit ꝯſtans ſe ꝯtinet ille

Et q̄ rem portat portando ſuſtinet ille

Et q̄nqȝ tamen ſuſtineo patior.

Deputat. aſſcribit. mittit. dat deſtinat iſta

Firmiter in prauo q̄s durans obſtinat ille

Hec duo ſūt prime. ſed cetera cuncta ſcđe

Teneo halten Jn̄ tenax teutonice ſparig. Jnde te na Trāſſumptiue đr aliq̄s teneri legibus. i. re⁹ ē. Teneri đr etiā obligari vt tenet̃ tibi in multis. Teneris ad hoc ex ꝯuētic. etiā ſr alere. Vn̄ infantes teneri debēt cū lacte teneri. ¶ Pertineo zuhoren vt h̄ res ad me l' mihi ꝑtinet cū oib⁹ſuis ꝑtinētiis ¶ Attineo idē ſr. ſcđo ſr ꝓpinquū eſſe in linea ꝯſāguitat. ut bern̄ attinet mihi i. ꝑria linea ꝯſanguitatis. hi ſibi mutuo attinēt. tercio ſr angeen vt nl ad me attinet. q̄rto ſr necc̄e ut h̄ q̄d attinet dicere ¶ Abſtineo vaſten. ut ꝑſtanti⁹ eſt vicio q̄ȝ cibo abſtinere. ſcđo ſr enthaltē ⁊ ſic regit gt̃m l' ablt̃m. vt abſtineo irarū ul' ira ¶ Detineo vff halten. ut fabula me tota die bnard⁹ detinuit indebite. Nulla difficultas iſtum a comitatu noſtro detinet licet vado, inſequeretur. Vadum ein ſteyg

do man über geet ¶ Retinere halten. vt ignoꝛat cui ſua retinet auarꝰ. Parta patule nō retinent aures. ¶ Patula ⁊ patēs offen ¶ Optinere behaben gewin nen vt. iij. ānos cū iſto ꝯtendi tandē optinui ¶ Preua lere ein ſtreit gewinen ¶ Occupaē lāde gewinen od̕ irꝛen. ¶ Cōtineo inhaltē. vt decemquartas hoc vas ꝯtinet. ſcd̕o ſt caſte viuere. ut hec mulier multis an nis ꝯtinuit. ⁊ iam detrita ſenecta nupſit iā ſtulta ſtul te ſtulto nupſit. tercio ſt habitare. vt bernardꝰ ruri ſe ꝯtinet. quarto ſt bezwingen vt vix me ꝯtineo vin dicte. i. ne vlciſcar. Quis tam ferus vt ſe ꝯtineat ri ſu vel lacrimis. quinto ſt zufriden ſin. vt ſto ꝯtentꝰ. Jn̄ ꝯtentare zu friden machen vt te ꝯtentabo ¶ Cō tinere pedem. i. ſteen. vt bernardꝰ aſpectu terꝛitꝰ he ſit ꝯtinuitq̄ʒ gradꝰ ¶ Suſtineo vffenthaltē. vt Sam ſon columnā domū ſuſtinentē euertit ¶ Suſtēto idē Scd̕o ſt pati. vt ꝑ noſtris pctīs acerbiſſimā moꝛtē ſuſtinuit xp̄s. Suſtētatis equo vel foꝛti aīo. Neceſſe eſt nos plurima ſuſtinere aut ſubito migrare. i. moꝛi ¶ Deſtino beuelen. vt q̇s te ad h̄ deſtinauit. Scd̕o ſt ſenden. vt velim ex te libꝛum mihi ad ꝑmū diē de ſtines ¶ Predeſtino eſt ꝑoꝛdinare. Jn̄ p̄deſtinatus vt ſi nō es p̄deſtinatus fac ut p̄deſtineris ¶ Obſtino ver ſtoppen verherdten. vt is malicia obſtinatꝰ eſt.

Arꝛidens caro. ſed deridens inimicū

Si dicas recte. ſubridet amatoꝛ amice

¶ Rideo lachen Trāſſumptiue d̕ꝛ floꝛere. vt pꝛatū ridet. i. floꝛet. ſcd̕o d̕ꝛ deridere. ⁊ ſic regit actm̄. vt cur me rides. Jnde ridiculum ein geclꝛs meer. vt ridicu lum eſt quod effaris. ¶ Arꝛidere zulachen. vt is q̄ʒ

amice me arrideret. ſcđo tranſſumptiue dr fauere. vt ſi gr̄a dei arriſerit id agā ¶ Deridere beſpotten vt dignū me putes quē derides ¶ Subrideo eſt modicū ridere. ut iſti⁹ ſubriſio nulli⁹ bonitatis mihi indiciū eſt ·

Per perſeuerat. ⁊ viget in. e quoqȝ paret

Simplicis in ſenſu cetera conueniunt

A dat in i maneo manſum miſi re. ſup. ⁊ per

Maneo wonē. vt maneo dauātrie In manſio. ſcđo ẜt expectare. ut heu quanta pctōres manēt ſupplicia. Tercio ẜt bleibē ut pauliſꝑ hic maneatis ¶ Permaneo v̊harren vt ꝯſtantis viri officiū eſt in ꝓpoſito ſuſceptoqȝ ꝯſilio ꝑmanere Scđo ẜt bleibē. vt hō nunqȝ in eodem ſtatu ꝑmanet ¶ Immineo an ſteen. vt q̄d īminet an̄ videto ſcȝ pericula imminēcia ¶ Emineo ſchynen. ut Eminet. ⁊ nō eſt in muliere fides. ¶ Supemineo v̊bertreffen. vt is ſupeminet vniuerſis ¶ Preemineo eſt p̄dominari

Dicitur inſoleo valde ſolet. aut aliter q̄ȝ

Eſt ſolitū. demens ſic inſolet. atqȝ ſupbit

Lentia ſiue ſolens. tu dicas inde venire

A ſolito ceſſat ab. diſſueſcit quoqȝ diſ de

Perqȝ ſolet valde. vel denotat aſſiduare

Aſſolet aſſueſcit. ſed cū reliquis ſolet ⁊ con

Preſolus hoc ſignat qđ ⁊ aſſiduus tibi ſignat ¶ Soleo pflegen. gewon ſin. vt nō leuit' linq̊ facere qđ ſoleo ¶ Solare eſtrich machen l' facere pauimētū

¶ Solor troſtē. Jn̄ ſolamen ¶ Inſoleo.i. valde ſoleo vt is apud nos ſtudere inſolet. ſcd̄o ſt p̄ſolito fieri. ut inſolitū eſt ita fieri. Nos ille inſolit⁹ ē. Annoſa cerꝰ uix fugit iuga inſolita. Tercio ſt vnzuchtig ſin. Jnd̄ inſolētia. Inſolens iuuenis caueto ne ꝑ licentiā inſoleat Inepta patris licentia efficit inſolētes. Etiā inſolens dicit̄ quaſi non ſolens. Inde inſolito. vt is tp̄e inſolito accedat ¶ Inſolito etiā ſunt due dictōes. vt otto ꝑſiſtit in ſolito. vel eſt ſecū ſiniſteri⁹ ſolito. letior minus plus ſolito. ¶ Aſſolere zu nemen. vt hic mos apud nos aſſolet ¶ Abſoleo ab nemē. ¶ Diſſolere idē vt diſſolet a ſtudio puer intentus male ludo. ¶ Perſoleo ſeer gewon ſin. vt quiſquis mentiri perſolet is ⁊ furari. Jn̄ perſolens.i. aſſiduus aſſolens quotidianus vt is ſtudio ꝑſolens eſt ¶ Aſſoleo in gewonheit kōmen. ut nō par refert ita vel ita pueros in iuuentute aſſolere ¶ Conſoleo mit einander gewon ſin. vt hi truphari conſolent.

Accen. vel incen. ſuccen. tibi candeo donat

Terne dat actiua dic candeo neutra ſecunde.

Accēdoqꝫ ꝓbat recādeo ꝯprobat illud

Flāma recādeſcit que modo nulla fuit

Cādeo ſchynen Jn̄ candidare. Jn̄ candidator ⁊ candidatrix. ſcd̄o ſt gluen. vt ferrum cādens. ¶ Accēdo incendo ſuccēdo idē an zünden. vt tibi accēdur⁹ candelā ¶ Incendiū clādeſtinū teutoice ein mord brant. vn̄ Incētiuus. ut trāſſumptiue dr̄. Incentiua ſunt odij luxurie. ¶ Succēdo etiā ſt iraſci. ut ꝑſtitit tot⁹ ſuccēſus ¶ Excādere valde iraſci. vt rex totus excanduit. ¶ Recandere wider ſchynen

Gratis ↄcedit indulget ac operam dat

Aſt indulgere quando remittere fertur.
¶ Indulgeo geben lyhen. vt ſũmus põtifex bñficiũ mihi idulſit. ſcđo ſꝫ operã dare fleiſ ton. vt is nimio veſtitu indulget. i. nimiũ veſtit. Nimio potu ſomno indulget. Tercio ſꝫ v̓gebẽ vt indulge offenſiũculam hanc nõ maiorẽ patraturo ſtudebo poſt hanc emẽde euidentiſſime. Quarto ſꝫ durch die finger ſehen. vt hic parens nimis filio indulget.

Deuoueo dicas de priuat ꝛ auget ibidem

Augens ꝓmittit ꝛ ſi priuat maledicit
¶ Voueo geloben. vt voueo me tibi fidũ ſociũ. ſcđo ſꝫ begeren. ut tuã pñtiam voueo vehemẽter omnia ad vota ſuccedũt ¶ Deuouere globẽ. vt in actibꝫ ap̄. Deuouerũt ſe q̇dem nõ mãducaturos ꝛc. ſcđo ſꝫ ver loben. ut nemo deuouebit bene agere. Tercio ſꝫ aliquid facere ad laudem vel honorem alterius vt tibi hoc opus deuoueo. Inde deuotare. i. vota infringere vñ Prouerbioꝝ Ruina eſt homini deuotare ſanctos ¶ Euoueo eſt votum infringere. ¶ Cõuouere eſt ſil' vouere. ut hi ↄuouerũt pegrinationẽ

Qui colit exercet. qui ſtringit ꝛ ille coheꝛcet.
¶ Arcere ablzeren. vt machinis ſaxa rotantibꝰ ꝓcul a muris hoſtes arcent. ſcđo ſꝫ cogere. Iñ artare frequentatiuũ. Artus enge. Artus locus enge ſtett. ¶ Exerceo ůben. vt ſqualent arua abductis colonis nec eſt qui terrã exercet. hic exercet diſputãdo mentis aciẽ. Iñ exercitiũ. ut hoc meũ a cunis exercitium eſt. ¶ Coerceo bezwingen. vt iuuẽtꝰ niſi coercita pit

Nec pueris dandē ſūt laxe habene ſed coercēdi ſunt
Eneas dīc ꝙ tanq̄ꝫ equū areſtotilē mulier aſcendit
freno coercuit calcaribꝰ pupugit. Linguam coercito
tuā. ſcďo ꝑt indringē. ut iſti ſedēt nimis coerciti

Um ꝑmo re retrahit. ſtringit cō. inqꝫ ſigillat

Sub ſilet. ob violat. ſꝫ de ꝑuat ex maīfeſtat
¶ Premo druckren. Jn̄ ꝑſſura vt eat videre ꝑſſuram
maximā ¶ Reꝑmo ablrerē. vt īſidiātes reꝑmc ¶ Cō
ꝑmo dringen. vt hic ſedemꝰ nimis ɔpreſſi Bernardꝰ
ſcribit ɔpreſſe. ſcďo ꝑcat bezwingē. tu manus has pꝰ
hoc ɔꝑmito ¶ Jmꝑmere eſt ſigillare ut habeo lr̄as
roboratas nō cancellatas neqꝫ abolitas. ſed epı ſigil
lo imꝑſſas. ſcďo ꝑt indruckren. Jn̄ imꝑſſura Omē at
tramentū īpreſſum caducū ē ſcriptū aūt ſtabile. ťcio
tranſſumptie ďr v̇berare Hieronimꝰ. Si q̇s fabroꝝ
malleū in tuā caluicē imꝑmeret nōne oēs accuſares
¶ Suppꝑmere ſchwigē. vt ſuppꝑme clamorē vł vocē
¶ Oppꝛimo eſt violare. ut hec femīa violēter opꝑſſa
eit. veritas cū nō defenſať oppꝑmıť. ¶ Deꝑmere nyď
druckren vt pōderoſa leuia deꝑmūt. Apl̄s terrena in
habitatio deꝑmit ſenſū. hic hꝫ deꝑſſum ingeniū id eſt
groſſum. ille v̇o eleuatū. i. ſubtile ¶ Exꝑmere vſſpre
chen. vt que mente reuoluo exꝑmere nequeo vides
que velim. Jnde expreſſiua. i. eloquētia. vt bernardꝰ
nō habet ſciētie ſue parem expreſſiuam

Per de ɔpoſitum mittit. ſub ſubdit. in infert

A perdit. trās legat. re pandit. fauet ⁊ per

Pro ſpondet di linq̇t. ⁊ o linquit ꝑitura

Sub tollit concedit ⁊ ad recipit. re relaxat

Admittit recipit. amittit perdere ſignat

Cōmitto ſenſum portat cuiuſlibet horum

Coniungo. pecco. facio. trado. rephendo.
¶ Mitto ſenden. vt non ſum miſſus. ſcdo ſt laſen. vt
miſſum facē teutonice laſſen ſin. ut ħ de hinc miſſa fa
cere vtile ego reor velim me miſſū facias. Tercio ſt
fry gebē. ut captos voluit miſſos facē ¶ Manumit
tere ſt eigen lude fry gebē. ut is hacten⁹ ſu⁹ extitit
tandē maūmiſſ⁹ eſt ¶ Demittere. i. deorſū mittere. ut
demittaq̄ ligna. ſcdo ſt vlaſſen. ut bernard⁹ ceptum
op⁹ incōpletū demiſit. Tercio ſt vſlagen ſin. vt noli
demittere aīm ſ; aio q̄et⁹ eſto ¶ Submittere vnder
thon ut q̄; libēs vr̄o me iudicio ſubmittā. Pro eodē
dr ſūmittere. ſcdo ſt vſlagē ſin Cato. Reb⁹ in aduer
ſis aīm ſubmittē noli. tercio ē hūiliare Tulli⁹. Quāto
maior ſis tanto gere te in oib⁹ ſubmiſſi⁹. q̄rto ſt ſub
tus mittere. ut nō ſiī cui dēas leuā ſubmittē. ſcdo ſt
latent̄ mittere. ut ſubmiſit ſibi nūciū ¶ Immitto em
ſetzen. vt cur picul̄ te vltro imittis. ſcdo ſt inlaſſen.
vt imitte me domi l̄ camē ¶ Amitto. i. pdo. vt amiſ
ſi boīn facilis iactura ē. vloren gut iſt gut zu wagē
¶ Trāſmitto vberſendē ¶ Emittere ē maīfeſtare. ut
emitte ſpm̄ tuū. ſcdo ſt wyt ſendē. ut emittit q̄ fatuū
recipit delir̄ ¶ Permitto zulaſſen vt ſnīe tue nunq̄;
refragabor ſ; oīa ad vota pmittā ¶ pmitto vhaiſſē
ut pmittatis facito. ſonora ſtultū letificāt blāda in
ſenſatū demulcent. pmiſſis nil āpli⁹ erit q̄ pmiſſiōi
bus q̄; ſoltōnib⁹ ditior ē ¶ Cōpromitto die ſache eynē
ādern in die hād ſetzē. ſcz adūſarioꝝ. ut hic incidit in

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

penā ꝯpmiſſā ¶ Dimittere vmbſendē. ſcđo ſt veniā dare. vt dimitte nobis debita nr̄a ¶ Omitto v̉ſumē vt peccaui omiſſiōe. ſcđo ſt vnd̉ wegen laſſen faren laſſen Terēti⁹. In tuto ē oīs res omitte triſticiam. ¶ Admitto zulaſſen. ut me tuū ĩ ꝯſortiū admitte. ſcđo ſt currere Ouidi⁹. Nō op⁹ admiſſo ſubdere calcar equo. Tercio ſt pati. ut tabidū vuln⁹ nec extremū digiti patient̉ admittit ¶ Remittere laſſʒ werden od̉ abnemen. vt frig⁹ remittit̄ die ¶ Remiſſ⁹ medicus tabida fouet vulnera ein laſſer meiſter macht fule wūden. ſcđo ſt igſcere. ut igrantiā hāc remitte. Tercio ſt affter laſſen. vt ĩ dicēdo aliq̄d vſqʒ ad alias remitte. Q̄rto ſt wider ſenden. ut hunc fac abſqʒ lr̄is nō remittas. ¶ Cōmitto miſchen vt aquā vīno ꝯmiſi. i. miſcui. ſcđo ſt ꝑiter mittē. vt a ⁊ b romā ꝯmiſerūt. tercio ſt peccare. ut ſentit adhuc ꝑles qđ ꝯmiſere ꝑntes haud pari pena ꝯmiſſa luetis. Q̄rto eſt facere. vt hoc noli ꝯmittere ne tibi defuiſſe videaris Nō auſim ꝯmittere aliquid īſolentie. ſcđo ſt beuelhen. ut vices meas tibi ꝯmitto quidq̄d ĩ hac re feceris placitū erit fortunā caſib⁹ ꝯmittā ⁊ alioꝝ iudicio. Sexto ſt zulaſſen. ut nō ꝯmittā vt q̄s me ſciētia antecellat Septīo ſt bellare. michael ꝯmiſit bellum ꝯtra draconē ¶ Intromittere ĩlaſſen. ſcđo ſt vnder laſſen vt paucoꝝ mlt̄ā facit itromiſſio pacē ¶ Intermittē vnd̉wegē laſſen. apl̄s ſine it̉miſſiōe vr̄i mēoriā facio ſine int̉miſſione orate. ¶ Int̉miſſio ꝯſuetudīs vel amorum.

Obuiat occurrit. ꝓ preuenit. ſub iuuat atqʒ

¶ Curro lauffen Trāſſūprie d̉r fluē. vt aq̄ currit. etiā trāſſūptiue d̉r eſſe legale in moneť vt recepi ſex aureos monete currētis. Inn̄ curſim. i. cito vt curſim ſin

gula dicā. Jn̄ curriculū ꝓ eodē. vt ꝯſernet nos d̓s op
timꝰ maxiꝰ q3 ĩcolumes ꝑ tpm curricula. vñ curricu
lus puus curꝰ puus q̄3 curſus ¶ Occurro engegē lof
fen. vt rn̄deas velim p̄. nūcio tibi occurrēte. ſcd̓o tn̄ſ
ſūptiue d̓r widerſteen. vt occurrendū ē picul'. t'cio ẜt
venire in mētē. ut ſi occurrerit dicā ¶ p̄curro vorloffē
Jn̄ p̄curſor ¶ Succurro zuhilff kōmen. ut ꝓ viribus
tibi ſuccurrā ¶ Jncurro inloffen ut peioris facilis in
curſus eſt. ¶ Recurro widerūb loffen. ſcd̓o ẜt auxiliū
petere ut oībꝰ deſtitutis nō eſt ad quē recurrā. ¶ De
curro ab loffen. vel verloffen. ut penitet me decurſis
tpibꝰ deliq̄ſſe. vtinā daret' decurſa tpa repeti Decur-
ſus aq̄r ¶ Cōcurro ē ꝯgregare. vt dauātrie eſt mag-
nus ſcolariū ꝯcurſus ¶ Diſcurro eſt vagari. vt bern̄.
diſcurrit patrias. vide ne diſcurrat petrus

Attrahit alliciens. aſt eliciens trahit extra

Pelliciens fallit. illicit illaqueans

Eſt fallo teſte depellicor huguitione

Sed tibi ꝓlicio. ſit procul illicio
¶ Licio inuſitatū eſt ¶ Liciū ē filū tele innodatū. ein
ſpul. ¶ Licitoriū idem. od̓ ein web gezūg ¶ Allicio zu
locken her zuwenē. vt falco nō vacuis eſt manibꝰ al
liciendus Js me blādimētis allexit. ¶ Elicio vẜzie-
hen. vt ſamora eliciatis pauca ex multis ex paucis
multa ¶ Pellicio betriegen. vt ſūt q̄ ceteros pellicē
conāt' ſed ſeſe pelliciāt ¶ Jllicio beſtrickē. vt is peſſi
mo ſcorto inextricabilit' illectꝰ ē ¶ Prolicio vſſtrickē
vt ſartor filū ꝓlicit glomicello Jnuenit' etiam licco
ſcd̓e ꝯiugatōis ẜt trahere. ſcd̓o ẜt reputari vt nō li
cet aſſe mihi q̄ me nō aſſe licet. Sed liccor ẜt actiue

honorare vt liceat me neceſſe ē. Sȝ liceo ſt paſſiue ut is nō licȝ mihi aſſe ¶ Polliceor eſt ꝓmittē ut teneri mihi ex pollicito. Cōuerſio pollicita.i.nuda ꝓmiſſio. ¶ Licitor dingen.ut in damnū licitari emptur⁹.

Concedo tribuit.in vadit.abit q̄ȝ diſ re

Pre preit an̄.ſimul adit ad.rogat inter.obedit de

Ex ſuperat. ſeq̄tur ſuccedit.ſe ſeparat qȝ

Succeditqȝ tamen deſignat ꝓſperitatem

Aſt abſentare dicas abſcedere recte

Precedit ꝑtem qui vadit in anteriorem

Paulatim ſicut innuit huguitio

Cōpoſitum cedo ceſſi neutrum facit inde

Sed pre con an̄ ſum̄s ſimul ex ſupando

Cedo facit ceſſi.cecidi cado.cedo cecidi

Cedo facit ceſſum cado caſſum cedoqȝ ceſum
¶ Cedo geſcheen.vt mihi peſſime ceſſit. Cupio tibi oīa ad vota cedē. ſcdo ſt locū dare vt is ceſſit boīs ſuis ⁊ eſſugit patriam. Cōpoſita a cedo ⁊ cado cōmuni dūt.q᷑ a cedo ſuit media longa.ſed a cado media breui. ¶ Decido abſchnydē ut ceciderīt frōdes. Sȝ decido abuallen.ut berñ.eq̄ decidit ¶ Cedo cecidi ſchnyden Cedo ceſſi wychē l' ire.ut cedēdo victor abibo.xp̄iam̄ viri ē officiū ñ ꝯuiciū r̄torq̄re.ſȝ cedēdo vĭncere ¶ ꝯuiciari ſcheltē ¶ ꝯcedo belechnē. lyhē ut ꝑ obitū btol divacāte omagio idipſū ꝯcedim⁹ petro cū oib⁹ ſuis

attinẽtiis ¶ Omagiū lehen gut. ſcd̓o ꝑt lyhen. vt mu
tuo cōceſſi. Tercio ꝑt ↄſentire. vt tua ↄcedo argumē
ta. Quarto ꝑt zulaſſen. ut in te amando neminem cō
cedit ¶ Concido ſchneyden. ut is veſtē iracundia cō
cidit ¶ Cōcido a cado vallen. ut timore ꝑcuſſus in
faciē ↄcidit ¶ Incedo geen. vt ꝑter clericoꝝ officiū ē
icedere breuib⁹ ¶ Incido inſchnydē. ut vites incido
¶ Incido a cado vallen Terēci⁹. Nō cuiq̄ȝ incidet
volet. Incidit mentē vel mēti ¶ Diſcedo wyde geen
vide ne ab iſti⁹ latere vnq̄ȝ diſcedas. ſcd̓o tranſſump
tiue d̓r diſcrepare. vt tua de ſentētia nō diſcedam. ¶
Recedo. vt hoſpite iſalutato receſſit ¶ Precedo. ut
ſocios ꝑceſſi. ¶ Antecedo eſt excellere. ut is ſuos coe
taneos ſcientia anteceſſit ¶ Accedo zugeen regit ac
cuſatiuū ſine vel cū ꝑpoſitiōe. ut accedo eccleſiā vel
ad eccleſiā ſȝ adire regit ſolū actm̄ ſine ꝑpoſitiōe. vt
adeo magiſtꝝ. ſcd̓o ꝑcat addere. vt accedat dolori q̄
oībus ꝑuatus ludibrio habeat ¶ Intercedo bitten.
vt intercedunt fatue matres ne pueri cedant. Scd̓o
ꝑcat zwiſchen geen. ut inter iniuriantem ⁊ iniuria
affectum bernard⁹ intceſſit. Tercio ſignificat eſſe vt
nō egiſſem niſi tanta amicitia inter nos intercederet
¶ Decedere ſterben. ut bernard⁹ inteſtat⁹ deceſſit ex
ulter pegrin⁹. ¶ Decidere abſchniden. vt lis int̓ nos
necdū deciſa ē ¶ Indeciſa eſt q̄ſtio. i. nō ſoluta ¶ Reci
do ꝑt rē ↄpoſitā iteꝝ frāgere. ut hec res reciſa ē que
ſimoniaca fuit ¶ Excedo v̓bergeen v̓bertreffen. vt
iohēs oēs corꝑe excedit. ſcd̓o ꝑcat mori. vt exceſſit e
vita. Tercio ꝑcat malefacere. vt iohānes exceſſit in
magiſtros Quarto ſignificat v̓ber trettē. vt is exceſ
ſit ephebis. i. puerilitatem ⁊ puericiā ¶ Succedo eſt
ſequi. vt huic opulentiſſimo viro mortuo ſuccedit pe
trus heres. ſcd̓o ꝑcat bene ſe habere. vt ſec⁹ ſucceſſit

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

mihi q̄m putarā. tercio ſt rechren weg geen. Terenci⁹. Hac nō ſuccedit alia aggrediamur via. ¶ Seccedere. i. abire. vt vrbanitatis cauſa cū tua res nō agit a colloquētibus parūper ſecede. ſcd̛o ſcat ſecreta nature purgare. vt iohannes nō eſt paſſus ſeceſſus triduo. tercio ſt ſedere. vt carmina ſeceſſum ſcribentis ⁊ ocia querūt ¶ Abſcedere hinweg geen. vt felix dic ta eſt a litigoſa femīa abſceſſiſſe ¶ Procedo vor geen vt maiorē natu ꝓcedere mīnorē autē ſubſequi. Scd̛o iudicare. vt ſup hanc cauſam iudex cras ꝓcedet. Tercio ſt deriuari. vt hoc nō ꝓcederet ex cauſa debita ⁊ honeſta. Procedat cepto quia homo ſine capite eſt ¶ Poſtcedere nach geen. vt ſeruoꝝ eſt poſtcedere dn̄m ſuū. ¶ Circūcidere beſchnyden. Jn̄ circūciſio

Deputat addicens. de dicta negat. ſtatuit con.

Ob ꝯtradicit. repetens p̄dicta redicit

Rennuit abdicit. īnterdicit ꝓhibebit

Sed benedico ſacrū. maledicēdoq; malignū

Dicens ventura predicere dicit atq;

Deputat. aſſcribit. ꝯſtringit deſtīnat ī ſe

Addico ſenſū ſeruat cuiuſlibet horum

Cōdicit. ſtatuit. decernit. ius ſimul īnquit

Edicunt reges. indicit feſta ſacerdos

Edictum venit hinc. aſt edictū vel tus venit inde

Dico ſprechen. Saluū dicere grüſſen. Petrum meo noīe saluūdicite ¶ Dictare dichten.

Secundo ſignificat iudicare. vt ſententiã dictabũt
¶ Addico eſt diſputare. vt ad hoc ſum addictꝰ. Se-
cũdo ſignificat zuſprechẽ. vt fur neci addicit atroci
martirio cruci rote. ¶ Dedico v̇ſagen. vt is puerorꝫ
more dicta dedicit. puerorum adinſtar pollicita de-
dicit ¶ Condico eſt ſtatuere. vt papa hoc feſtum cõ-
dixit. Scd̛o ſignificat eiñ verdrag machen Inde cõ-
dictus vt agamus noſtrum iuxta cõdictum hi con-
dixerunt vna mũdo abrenũciare ¶ Obdico wyder
ſprechen. vt cum hereticis iudei ſacris obdicũt ſcri-
pturis ¶ Redico eſt repetere. vt veſtri intuitu is ſin
gula queqꝫ redixit ¶ Bñdico regit dtm̃ vel actm̃ ¶
Maledico regit ſimiliter ſub differẽtia. Maledicit
me verflůcht mich. Sed maledicit mihi ď redet mir
v̊bel ¶ Abdico verſchmahen. vt talia abdico ¶ In-
terdico verbieten. ⁊ ſic regit datiuum cum accuſatio
vel ablatiuo ſignificante rem a quo vetatur. vt is
interdictus eſt aqua ⁊ igni paterniſqꝫ bonis. Mo-
nachis alea male interdicitur cum gardianus teſſe-
ris queſtum facit. Secundo ſignificat verbannen.
vt eccleſia noſtra ſuppoſita ē eccleſiaſtico interdicto
¶ Predico vorſagen. vt tibi predixi ſed verbis meis
non habuiſti fidem. predixi vt rei docet exitus ¶ Cõ
dicere id eſt ſtatuere vt ſcabini nouas leges condixe
runt. Secũdo ſignificat ſimul dicere. vt omne id vna
voce condictum eſt. ¶ Edico verbietten. vt
exijt edictum a ceſare. ¶ Indico verkunden. vt fe-
ſtum preib ter indixit. Preco indixit diuiſionem.
Secundo ſignificat precipere. vt magiſtratus indix
erunt. vt ſi quis mūc iactauerit infiſcabitur decem
talenta vel talentis.

Perſequor infeſtat. ac perfecte comitatur

Ob ſeruit. ſed ſub ſeq̃tur poſt ſiue latenter

Hoc qđ ad effectum ꝓducitur ex notat illud

Aſt hic inſeq̃mur quiſquem comitat' vt obſit

Illud ꝯſequitur qđ nos ſeq̃mur capimuſq;

Ad valde ſeq̃tur pro. qđ reſtat comitatur

¶ Sequoꝛ volgen. ut patrē ſeq̃tur ſua ꝓles ¶ Perſequoꝛ vuolgen. vt ſaule q̇d me pſequeris ¶ Obſequoꝛ dienen. ut equū ē ſemib; obſeq̇. ¶ Obſequiū amicos. vitas odiū parit ¶ Obſequēs dienſtig regit gtm̄ vl' dtm̄ vt ſi mihi nūc adiumēto fueris ſp tui l' tibi obſequētiſſim⁹ ero. ¶ Subſequoꝛ nachvolgen. ut delix ſenem inſana iuuēt⁹ ſubſeq̃tur. ſcđo eſt latent' ſequi. ut is latent' ſubſecutus arcana nr̄a queq; auſcultauit. tercio eſt ſeq̇ in ſucceſſu tpis. ut is citatus ē in ſtādo iudicio in ꝓfeſto petri vl' infra q̃ttuoꝛ dies ſubſequētes ¶ Exequoꝛ eſt ad effectū ꝓducere. Iñ executio. Executores ſūt p quos iudex ſnīam mandat. ſcđo dicunt' teſtamētatoꝛes ¶ Inſequoꝛ vuolgen Ignauus lup⁹ q̇ inſequentiū clamoꝛē pauescit. ¶ Coſeq̇ eruolgen vberkōmen. ut ſingule queq; pecuniā ꝯſequunt'. ſciā neq̇t alit' q̄m diligētia ꝯſeq̇. vide ne qđ ꝯſecutū ē peniteat. ¶ Aſſequoꝛ vuolgen. ut q̇ ſpoliat mihi rē ſine cā aſſeq̇r illū ¶ Proſequoꝛ vuolgen. ut ꝓſeq̇mur te. ꝓſequoꝛ te laude. i. ego laudo te

Quod cano ꝯponit in i mutat a. demitur vnū

Occino grāmatici dixerunt occano multi

¶ Cano ſingen. ſcđo eſt laudare vt cano regem. Tercio ꝓphetiſare vt yſaias cecinit. Nota qñ cano ꝯpoᷓ cũ noibꝰ tunc eſt p̃me ꝯiugatõis. vt buccinare lirici nare. ſed ꝯpoſitũ cum ꝓpoſitõibꝫ eſt 3ᵉ ꝯiugatiõis. vt ſuccinere ¶ Precino vt p̃cinẽtibꝫ parentibꝰ correſpõdent nati ‖ Succino vnđ ſingen. vñ ſuccentor ¶ Accinere bysingen als in dẽ core. Jñ accentor ¶ Concino zuſamen ſingen. vt ꝯcinẽtes angeli gloriã deo

Cingor ad hoc vt opus ſubeã. ſuccingor iturꝰ

Accingor gladio. p̃cingor gauſape ſupto

¶ Cingor vmblegen. vt ciuitas hoſtibꝫ cingit̃. ſcđo ſt vmbgeen. vt ciuitas muro cingit̃. tercio vmbgurten. Jñ cingulus uel cingulũ ein gurtel. ¶ Succigor ſchurtzẽ. vt ſtate ſuccincti lũbos vr̃os. ¶ Accingere cingẽ ſe q̃buſcũq3. vt accingor gladio haſte operi itineri ludo prede. ¶ Precingor fürſchürtzen. vt xp̃s p̃cinxit ſe lintheo ¶ Precinctoriũ ein ſchürtzfel. Inde p̃cinctu. i. breui tpe oia expedire neq̃o ¶ Succincte vel ſuccinctim pũcktlich. vel qđ ſub breui ꝯp̃hendit̃ legendum eſt ſuccinctim uel punctuatim

Cõponit ſepelit. ornat. ꝑiter quoq3 ponit

Nec nõ ꝯſtituit. aſt exponit manifeſtat

Imputat imponit. iungit. culpat q̃3. diſq3

Ordinat. addens ad. p̃ prefert. obiicit ob. pro

Intendit. ſed ſe ſepat. ponitq3 deorſum

Dicit̃ impono fallo. quandoq3 ſupinum

Tunc facit impoſtũ imponẽs vltima menſe

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Nec nō imponit.ſolumq̄ꝫ regendo datiuū

Impoſtura venit hinc.qđ deceptio ſignat

Suppono ſubijcit.de tollit.ſed recipit re

Trans ſeriem mutat.ſub ſubdit.de q̊ꝫ ſeruat

Deponit curans teſtis raptorq̄ꝫ miniſtrans

Cōpoſitū pono quoduis vt pono ſupinat

Impoſitū facit imponere.ꝓ fallere captū

Pono ſetzen.⁊ ſepe hꝫ ſignificatū ſui ꝯpoſiti.pone metu.i.dpone.pone curā.pone modū.i.adhibe Cō ponere abſcondere.vt q̄s hic theſauros hūi ꝯpoſuit aliꝰ q̄dem ꝯcluſit.i.ſepeliuit.ſcđo ornare.ut ꝯponatis vos moribꝫ.tercio ſimul ponē.ꝯponamꝰ ꝯdictionem q̄rto ſꝫ pacificare.ut dei auxilio vos ꝯponā.q̇nto ſꝫ ꝯſtituere.ut leges rex ꝯpoſuit.ꝯpoſitꝰ ſermo.i.ornatꝰ. Expono vßlegen erclären.ut expono lectionē.ſcđo ſꝫ loqui.ut paucis exponā.tercio ſꝫ dare vt expoſui maximis me ꝑiculis ⁊ inuidoꝝ dentibꝰ corrodendum Quarto luxuriari vt hec corpꝰ expoſuit Impono id eſt imputare.vt cur per te ꝯmiſſa mihi imponis per ſe acta alijs imponit.ſcđo ſcat iungere.vt hꝰ ope ꝯpleto veſtro manꝰ imponā.tercio ſcat inſtituere.vt vox eſt impoſita ad ſignificandū ad placitū.q̄rto ter minare.ut rei finem impono.q̇nto ſꝫ vfflegen.vt ne mini cito manus imponas.i.abſoluas.ſexto ſꝫ fallere.vt cur tu nobis imponis Inpoſtor ⁊ impotꝰ.i. deceptor Inpoſitre.i.puerle Diſpono ſchickē.vt diſpone domui tue.diſpoſitis diſponendis veniam.

¶ Appono'e addere hand an legen. vt manus appo
nit deus aderit. Diuitie ſi affluunt nolite cor appone
re. ¶ Appoſitus ſtilus vel oratio id eſt ornatus. Ap
poſite id eſt ornate. ¶ Prepono vor ſetzen. vt ſuos q̄
libet ſtudet preponere. In dubijs p̄ponam potiora.
¶ Prepoſterare v̓keren. Inde prepoſterꝰ verkeert.
vt ordo eſt prepoſterꝰ ¶ Prepoſtere id eſt peruerſe.
Oppono gegen ſetzen. ut oppoſuit me totis viribꝫ
Scđo ſꝫt obijcere in diſputando. ¶ Propono eſt in-
tendere ut quid ꝓponitis. Scđo vff ſetzen ut homo
ꝓponit. deꝰ autē diſponit Tercio für legen vt is mi-
hi hec ꝓpoſuit ¶ Sepono ſcheyden. ut ſeponamus
oues ab hedis. ¶ Suppono eſt ſubijcere. ut rex hos
ſibi debellatione ſuppoſuit Depono abſetzen. ut de
ponatis menſā. Scđo v̓waren. geben. vt romam ꝓ
fecturꝰ iſtic mea depoſui. Tercio teſtari vt ſic teſtes
depoſuerūt coram iudice Quarto beroben. ut ꝑ rap
tores ad deponendū coactus ſum. Quinto ſuſpēdere
vt is actū ſuū depoſuit Sexto ſꝫt d̓gradare. ut is ob
ſua forefacta depoſitꝰ eſt. Septimo inſetzen vt nullꝰ
colludet nobis niſi vna pecuniā deponat ¶ Repono
ſꝫt recipere vt quem loco ſuo reponatis. ſcđo vflegē.
vt bn̄factoria opa nobis reponunt in celo Tercio be
ſiden legen vt repone illud Q̄rto ſꝫt ſteen. vt noſtra
omniū ſalus in te vno repoſita eſt ¶ Trāſpono ſꝫcat
v̓ſetzen. vt folia libri ſūt tranſpoſita. ſcđo ſꝫt idioma
mutare. vt btūs Hieronimꝰ bibliā tranſpoſuit.

A fero ꝯpoſitum re narrat. portat. honorat

Pre. con dat. leuat ex. ꝓducit. in ingerit abſqꝫ

Demit. ꝛ ad poꝛtat. trãs mittit. ſuſtinet ꝛ per
Sub patit. circũ ꝯſiderat. ob quoqꝫ pꝛebet
Differt ꝓlongat. vel diſtat. ꝓ quoqꝫ ꝓdeſt
Defert accuſat. dat honoꝛẽ fertqꝫ deoꝛſum
Et refert diſtat. ꝓdeſt vel ꝑtinet inquit
Effert fert extra. necnõ qñqꝫ ſuperbit

¶ Fero ẽt pati vt da mihi aliquẽ q̇ facile ferat argu
entẽ. ferendũ eſt illud. ſcd̃o ẽt dicere. vt ita fert. tercĩ
ẽt cupe vt qui ꝓ nobis nat⁹ tulit eſſe tu⁹. quarto ẽt
tragen. ut ferte nobiſcũ. q̇nto inſetzẽ od̃ vſſetzen. vt
athenienſes ꝑmũ leges tulerũt. Hec lex lata eſt a ro
manis. Jñ legiſlatoꝛ. ſexto eſt ſententiã dare. ut lex
lata eſt ꝯtra iſtũ maleficũ. ſeptio ẽt faren. Jñ ferculũ
.i. curꝛus. vt ferculũ fecit ſibi rex ſalomon. ¶ Refero
erzelen. vt ignarus hec refert. Plura referꝛe fide dig
na maioꝛa ꝓhibet doloꝛ. ſcd̃o ẽt repoꝛtare vt iuerũt
in hoſtes ſed nõ retulerũt arma. Etiã tñſſumptiue d̃r
ẘber kꝛõmen od̃ davon bꝛingen. ut ꝓbꝛũ nõ honoꝛẽ
refers. tercio ẽt anbꝛingen. ut is illud foꝛefactũ retu
lit ad magiſtratũ. Sũt q̇ oĩa ad coꝛpis voluptatẽ re
ferunt. Nõ tot⁹ dectu⁹ q̇ medio calle pedẽ retulerit ¶
Pꝛefero ẽt honoꝛare. vt v̉tutes ꝛ v̉tuoſi ſemꝑ diui
tiis ꝑferendi. is ſe aliis ꝑfert. Affectũ numeri ꝑfero.
Js potũ cultui ꝑfert. ſcd̃o oñdere. vt ꝑfert hilaritatẽ
ſapiam ſimplicitatẽ licet ſibi ꝯſcius ſit. ¶ Confero ẽ
dare. vt papa mihi pingue ꝯtulit beneficiũ. Scd̃o ẽt
mitemander reden vt ſuꝑ his latius alias ꝯferemus
Jnde collatio. Tercio ẽt gelichen. vt h̉ res cũ illa eſt
conferenda. ¶ Effero eſt leuare. vt is ſuper

alios caput extulit. Scđo vßtragen. vt efferatis pul
ueres. Tercio ẞt ſupbire vt repleta marſubia aīos
efferūt. i. extollunt ¶ Profero ſprechen. ut q̇d talia ꝑ
fers. ſcđo ẞt ꝓdeſſe vt iſtud nihil ꝓfert. tercio ẞt ꝓlon
gare vt nulli licet ꝓferre mortē. q̄rto ẞt ꝓducere ut
arbor ꝓferēs fructū bonū ¶ Infero inſtecken vt cur
te negocijs īnfers alienis. ſcđo ſchadē ton. vt intulit
mihi damnū non mediocre. tercio mordere ut q̄zuis
īnger ſui nemini morſū īnferā. q̄rto ꝯcludere vt q̄vis
per hoc inferre ¶ Aufero abnemen. vt ſpm̄ tuū ne
auferas a me Auferat̛ īuueīb⁹ oīms occaſio delinq̄n
di ¶ Affero bringē ut affer mihi de venatōe tua. ſcđo
mittere vt lr̄e tue mihi allate erant iocundiſſime.
Hec res affert mihi dolorē iocunditatē āmirationē.
¶ Trāſfero ẞt mittere. ut is ẞ mihi trāſtulit. ſecūdo
mutare vt btūs Hieronim⁹ trāſtulit bibliā. Tercio
ẞt v̇berbringen. ut corp⁹ btē Agnetis tranſlatū eſt
traiectū ¶ Perfero liden. vt ꝯſulo illatam iniuriā pa
tiēter perferre. ſcđo ſignificat ꝑſeuerare. ¶ Suffero
vertragen. ut plura ſufferre memento. Neq̄o ſuffer
re amplius ¶ Circumfero vmbwerffen Is circūfert
feminam tanq̄z publicam. Scđo conſiderare vt rem
tacite circūferatis ¶ Offero eſt dare vt obtulerūt ei
partem piſcis aſſi. ſcđo opfferen. vt obtulerūt colum
bas ſeruitiū. Seruitium oblatum plerūq̄z impara-
tum. Si ſe offert oportunitas faciam. ¶ Differo er
ſtrecken v̇ziehen vt differatis in craſtinū ¶ Indilate
vnv̇zogenlichē. ſcđo ē diſtare. ut par differt ¶ Defe
ro eſt accuſare Boeci⁹. Quib⁹ deferētib⁹ ꝑculſi ſu-
mus. ¶ Delatio. i. accuſatio. Scđo anbringen. vt hec
magiſtratui detulit. Tercio ẞcat honorare. vt ſenib⁹
deferendum eſt. Quarto zugeben Plus eīn detulit q̄z
iuſtū eſt. Quīto hinweg tragen. vt has res vobiſcū

deferatis egẽms ¶ Refert v̄bum impſonale.i.differt ut nõ refert.ſcd̃o ſt ꝑdeſſe. ut refert hoc facere. Tercio ſt ꝑtinet vt regine refert. Quarto ſcat narrare vt ph̃s refert. Quīto ſt anſich bringen.vt heccine premia refert.

Si petit addideris cõ.ↄueñt.appetit illud

Qd̃ placet oſtendit.ſub ſufficit.impedit.īſtans

Oppetit occũbit.iterat re.ſiue requirit
¶ Peto ſt rogare.ſcd̃o querere. vt petaꝗ ei exitum. Tercio ītrare.ut domũ ꝛ ꝓpria petijt. ¶ Peto conſtructũ cũ abltõ ſt īſequi.vt is me petijt gladio in ſidijs īſequi. ¶ Cõpetere.i.ↄueñre vt talia facẽ nõ ↄpetit nobis.ſcd̃o ſt ſpectare vt illa bona vigore iuris mihi ↄpetũt. ¶ Appetere begeren.vt q̃ aliena appetit.ſibi nihil ſatis eſt. Opulentiã ſemꝑ ĩn amplius appetit. ¶ Suppeto eſt ſufficio. ut res huic abũde ſuppetunt.ſcd̃o vermogen vt vires ſue non ſuppetũt ¶ Impetere anſprechen ut is impetijt me ſuꝑ hac re. ¶ Impetitio ein anſprache. Reꝰ impetit̃ ab actore Scd̃o v̄ſprechen.ut ꝑcendũ eſt ei quem om̃es impetũt. Tercio ſchadẽ.vt dux regẽ bello impetijt ¶ Repeto eſt iterare.ut qd̃ ſepius repetit̃ faſtidiũ audientibus gñat.ſcd̃o wider eyſchen.ut rẽ ↄceſſã repeto.

Auerto remouẽs curas.aduerto rependens

In vim paſſiui notat auertor remoueri

Si ſit deponens.deſignat ſpernere tuncq;

Accuſatiuũ poſcit iungi ſibi caſum

Hoc aīaduertis qđ ꝑcipitur tibi mente

Aſt aīaduertis in eum quē vbere punis

Ad reſipiſcentē conuerſio ꝑtinet apte
Aſt euerſio vel ſubuerſio ꝑditionem
Denotat euerto tñ ad ſcrutamina ſpectat

Verto facit cum re deponēs verto reuertor

Cū reliquis gen⁹ actiuū ſibi ſeruat vbiqꝫ
¶ Verto keren. Jñ dr̄ vſor verkerē. vt berñ. negociando bruggis vſat. ſcđo ſt eſſe. vt berñ. dauantrie vſat. vt⁹ vſat circa difficilima Js vſat circa diuitias ¶ Auerto abkeren vt auerte oclos a femīs. auertat h ds. ¶ Auertor ſpnere. vt heu heu q̄m ſurda miſeros auertit aure. Js meā inopiā auertit ¶ Aduertere zu horen. vt diligēter adūte. ¶ Aīaduertere ē ꝯſiderare Terēci⁹ Nūc quā rē hoīes vicio dāt aīaduertite. ſcđo ſt punire. ¶ Cōuertē bekeren. vt berñ. ſtatuit ſe prorſus ꝯuertere. ſcđo vmkeren vt ꝓpoſitio ꝯuertit. tcio belegen. vt hāc pecuniā in vſū meū ꝯuertā. q̄rto zu keren vt ꝯuertimini ad dñm. q̄nto litigare. Jñ ꝯtrouerſia ¶ Euerto vmbkeren. vt fundit⁹ ciuitas ē euerſa et ſolo equata. ſcđo q̄rere. vt domū euerti donec ꝑditū inueniret. tercio eiicere vt is ex ſuis ꝓpriis euerſus eſt ¶ Subuertere ē deſtruere vt nimue ſubuertetur. ſcđo ſt ſeducere Jñ ſubuerſor. tercio vnrecht ton vt iudex iudiciū ſubuertit ¶ Reuertor eſt redire vt vita comite breui reuertar ¶ Inuerto vkeren od das ruche vſkeren. ut xp̄ianoꝝ nō ē in carniſpriuio veſtes inūtere et laruatos eſſe. tcio ſt vkerte wort ſprechen

vt meretricū eſt v̉ba īuertere ¶ Preuertó eſt p̄uenire fürkōmen. vt curꝛēdo is me p̄uertit ¶ ꝑuerto v̉keren vt is ē totꝰ ꝑuerſus. ſc̉do ſ̄t deſtruē. 3° male facere ¶ Trāſuerto eſt obliq̄re. vt trabs trāſuerſalit̉ in domo ſita eſt. Ambulemꝰ breuitatis cauſa hūc campū trāſuerſalit̉ ¶ Diuerto hinweḡ geen od̉ wychē. vt nobis dauantriā intrātibꝰ is ſe ab vrbe diuertit. ſc̉do ſ̄t zufliehen. vt ab hoſtibꝰ dauantriā me diuerti. t̉cio ſcheidē vt hic ſūt diuerſe opīniōes. Verſor aduerſor eſt ꝯtrariari ¶ Conuerſor vmbgeen. vt berñ. diu me cū ꝯuerſatꝰ eſt ¶ Cōtrouerſor wid̉ wertig ſin ¶ Tergiuerſor ſ̄t in fugā ꝯuerti. vt hoſtes tergiuerſati ſūt ſc̉do ſ̄t wāckelmutig. ut ħ nulla t̉giuſatōe p̄t celari

Qui tergit̉ merſus ſub aquis ſubmergit̉ ille

Qui ſurſū reſilit ab aquis emergitur ille

Ac demergat̉ qui valde mergitur ille.

¶ Mergo vnd̉ dz waſſer ſtoſſen ¶ Sb̄mergo ertrenken. ut ſubmerſo puero puteꝰ replebit̉ vltro ¶ Emergo wider vſ̄ dē waſſer ſpringen. vt aneta merſa cito emergit. ſc̉do ſ̄t aliq̄d cito fieri vt ſuabovos in demnem ab oībꝰ mihi emergētibꝰ ¶ Demergo v̉ſencken vt expetit vt is demergat̉ in mari. Ne demergari tu plene ꝯfitearis ¶ Immergo indunckē. ut p̄ſbit̉ aq̄s puer̄ baptiſmatꝫ imerſit Is totꝰ tremis rbꝰ īmerſꝰ ē

Digerit̉ ꝓus in ſtomacho cibus egeriturqꝫ

Extra dum gerit̉ per ſeceſſum liquet īnde

Egeſtum vado nō digeſtum bene dico

Qui bene digerit īngerit egerit eſt bene ſanus

¶ Gero tragen. ut gerit saccũ. ſcđo facere vt q̄d mali geſſit. Tercio habere ut auicule tenella gerũt roſtra. Q̄rto regere. vt rex rēpublicam gerit. Gero ſolent addi oīa noīa dignitatũ ꝛ capit̄ ꝓ eſſe vt gerit ꝯſulē ꝑtorem ¶ Geſtus geberde vt is hꝫ geſt⁹ vrbanos aut ruſticales. ¶ Geſta. i. facta vt magnalia geſta alexā dri. Morem gerere ꝑt ad vota alteri⁹ facere vt ꝓuer ſanti optꝫ queq̄ꝫ morē gerere. Jñ morigerus ꝓ eo dem ¶ Digerere v̓deuwen vt v̓tutē digeſtiuā habeo. ſcđo ꝯponē. vt ſūma ſūmaꝝ ī vnũ digeſta. Digeſtũ eſt liber iuris. Tercio ꝑt diuulgare vt geſta ducis ma cedũ totũ digeſta ꝑ orbem. ¶ Jndigeſtũ. i. crudum eructat. Ouidi⁹. Latrantem ſtomachum panis bene cũ ſale lenit ¶ Egerē beheb machē. ut vade egeſtũ. 2° ꝑt ꝯſumē. vt p⁹res egeſtas naſci ꝯſueuit egeſtas. 3° ꝑt purgaē. vt is rome aſinoꝝ rudera egerit ¶ Suggero inblaſen ¶ Sugillare idē vt ſi q̄s ſuggeſſit potiora. ſcđo zu langē vt in himno. Caua teſtula ſuccum ſug gerit ebrio liatheolo ¶ Jngero inſetzen vt alioꝝ cō ſilio nemo niſi vocatus ſe ingerat. ſcđo ꝑt comedere. Jnfirmus non eſt qui cibum manipulatim ingerit. Tercio trāſſumptiue dicit̄ dare vt verecundo inge ritur qđ importuno rogatũ vix preſtatur. Quarto ꝑcat intragen. vt inutilis fons eſt d̓ quo niſi ingeſtā aquā licet haurire ¶ Cōgero eſt ꝯgregare Seneca. Diues inhiat ꝯgeſto in auro. Js infinitā ſubſtantiā qualiter taliter. ꝯgeſſit ¶ Aggero. i. cumulare. Jnde agger ſubſtātiue. ein tham oder were fur des waſſers lauffe. fit circa molendinũ in aquis

Alloq̄tur qui me ꝯpellat voce loquendo

Eloquitur qui rhetorice ꝓfert ſua verba

Proloq̄tur logicus qui verbis plen⁹ abundat

Obloquitur qui dat verbis ↄtraria v̾ba.

Obloquor abſenti.ſi cui ↄuicia dico.

Exprobrat in faciem p̄ſentis turpia dicens

Colloq̄tur qui cum ſocio ſolacia ꝓfert

Illeqȝ ſubloq̄tur.loquitur qui decipiendo

Preloq̄tur qui pre reliq̄s ſua v̾ba recludit

Qui loq̄tur quocunqȝ mō ꝓfert ſua v̾ba

¶ Loquor ſprechē.vt cūctis optata loquere. Hieronim⁹. In curijs dn̄oꝝ ſūt clientū greges cūctis ad grām loquentiū.teutonice das man geren hort Os ad os loqui id gaudiū plenū eſt. Loquor ↄpo² cū ad iectiuis.vt multiloqu⁹ſtultiloqu⁹ ¶ Alloquor zuſprechen.vt bernard⁹ phūamter allocut⁹ ē me. Alloquor hunc affor dicas illi loquor ⁊ for. ¶ Eloquor vſſprechen.vt q̄ȝuis vt rhetor eloquaris nō tamen euades Is ſūme eloquentie vir eſt. ¶ Proloquor vorreden. vt quid ↄducit ita proloqui. Scd̓o ēt cām agere. vt is nō op⁹habet ꝓlocutore ¶ Obloquor wider ſprechen in abweſen.vt obloquat̄ qui velit.ſcd̓o detrahere vt vulgare ē eloqui ¶ Colloquor eſt ſimul loqui. Iñ colloquiū. ¶ Exprobrare wider reden in gegenwertikait. ¶ Subloqui eſt decipe.vt blādientes ut plurimū ſubloquūtur. Scd̓o gut wort gebē. vt ſubloquere ſi famam cupis hr̄e ¶ Preloqui v̓ſprechen.vt ſtulti mītuntur in preloquia.ſcd̓o coram iudice loqui. ¶ Interloquor ſignificat ſermonē interrumpe. ¶ Circumloquor vmb reden.

Cum quis ſubducit naues ad littora ducit

Cum quis ſeducit hoīem male decipit illū

Ac ab elongat. ꝛ edictum faciat con

Qui dat ꝯducit ſi q̄s locat accipit ille

Vir ſponſam ducit ſed nubit femina viro

Pro pit ꝛ loq̄tur de regit ꝛ remonetq̀ȝ

Cōducit preciū tradens prebens qȝ ducatū

¶ Duco leydē. vt cec⁹ cecū ducit. ¶ Ducē narib⁹ ſꝫ ſcꝫ machē. ſcd̄o hr̄e. ut iohes bonā ducit vitā. t̄cio ſꝫ deſpōſare. ut vir ſponſā ducit. ſꝫ ſponſo femina nubit. q̄rto klopfē. vt ducūt aurꝫ. Jn̄ ductile dȝ geklopfet iſt. Fuſile dȝ gegoſſen iſt. Fictile dȝ gebachē iſt od̄ zu ſamē geknettē. q̄nto reputaē. ut talia ꝑuiduco. max imiduco v̄tuoſe viuē. ſexto deriuare. ut h̄ dictō ducit ab illa. Js origīnē ab hūili ꝛ nobili ꝓſapia ducit. ſep timo ducillare zapffen. ut is vinū ducit. Jn̄ ducill⁹ eīn zapff ¶ Educo vſſwedē. ut vna a pueris educati ſum⁹. ſcd̄o ſꝫ vſleyten vſfūrē ¶ Subduco vnd̄fūren vt ſubducite naues. ſcd̄o ſꝫ fūtern od̄ vnd̄ziehen. vt is īncedit ſubducta veſte. i. ſubfoderata. ¶ Seduco ē decipe vt ve illi ꝑ quē ſeduct⁹ ſui. Aduleſcētulos impi tos ſeduxit ille a pr̄īs larib⁹ in regionē ignotā. ¶ Abduco ē ſepare ut abduci ut id credā. ſcd̄o ableydē vt doctīns varijs nolite abduci ¶ Cōduco geleyden vt aliq̄ntulū ꝯducā De⁹ vos ꝯducat. ſcd̄o geleydē ge ben. vt dux vos ꝯduxit ꝑ oīa eius territoria Jn̄ cō duct⁹ geleydē. vt nō ꝑgam abſqȝ ſaluo ꝯductu. Ter cio ſꝫ dingen oder beſtellē. ut nēo vos ꝯduxit. ſꝫ loca re ſicut res uel domus locatur. Quarto ſꝫ vtile eſſe

vt Ecc̄i.vj. Quid neceſſe eſt hoīi maiora ſe querere
cum ignorat qđ ſibi ꝯducat. Nec nobis nō ꝯducunt
Jn̄ ꝯducibile.i.vtile. Jn̄ ꝯducticiꝰ em gedingt. Qn̄
to ſ̄cat vnderkroffen. vt iudex male ꝯducitur ¶ Pro
duco bringen. vt arbor non ꝓducēs fructū bonum.
Mater mea ꝓduxit filiū. ſcđo loqui. ut is coram ma
giſtro poſitꝰ vnū quidē v̄bum ꝓducere neſciuit. licet
iam multas ineptias ꝓducit. tercio ſ̄t ꝓlōgare. vt
oīs poſitio ꝓducit. Tene horā cocꝰ producit. Qr̄to
ſ̄t teſtari. ut ſi quos teſtes habetis ꝓducite. ¶ Dedu
co ſ̄t ſermonē regere. ut bern̄. p̄clare ſermonē exor-
ditur ſed male deducit regit uel ꝯcludit. ſcđo ableyd
ten. ut equū mihi deduxit. tercio leydtē füren. ut ber
nardꝰ me dauantriā deduxit ¶ Induco infürē. ut cū
inducerēt puer̄ ieſū pn̄tes eiꝰ. ſcđo allegare. ut ber-
nardꝰ ſermocinādo auctoritates inducit. tercio ꝑſua
dere vt ad hoc inductus ſum. ¶ Obduco bedeckē. ut
quedā imagines eccleſie caligine quadā terre obdu
cte ſunt. Squalor libros eius obducit, ⁊ aranee tela
¶ Adduco zufüren. vt dauantriā is me adduxit. ¶
Circumduco vmbfüren vff brieff cancelliren vt lr̄e
veſtre circumducte ſunt. ¶ Traduco v̊berfüren. ⁊
regit duos accuſatiōs vt traduco iſſelam alpes mō
tes. Scđo ſ̄cat anerben. vt originale crimē a p̄mis
parentibꝫ in poſteros fuit traductum ¶ Reduco wi
der vmbfüren. Secundo ſignificat ꝯcludere. vt redu
ctus eſt ad metam.

Ponderat appendens. ſuſpendit ſic q̄ʒ librat

Cōpendens reddit. ꝑ ſoluit. trutinat equat,

Atqʒ ſimul pendit. diſ ordinat. dedinat ⁊ dat

Largitē expenditīn.donat ꝛ exhibet.exqꝫ

Cōſumit.ꝓdilatat.per ꝑcipit atqꝫ

Inſuper aduertit.intelligit. re quoqꝫ reddit

Siue remunerat.īn dicas ſuſpendere ſurſum

Hinc ꝑui vili flocci nauſi nihiliqꝫ

Dic pro ꝯtemnit appcioꝛqꝫ parum
¶ Pendo vff hangē.ut pendo lardū.ſcd̄o bezalē. In̄ penſio ānualis jerlich gūlt l' zinß. Is ānuatim ōbita pēdit.i.ſoluit.t'cio ẜt pati.ut tu penā pēdes.i.lues.¶ Impēſionare zinſen.¶ Appēdo wegen.ut ſuas pecuīas diues nnūeratas appēdit.ſcd̄o ẜt wegen vt nūmulari⁹ ein weſſeler.valorē auri appendēdo examiat Tercio ẜt vff hangē.vt bern̄ carnes trabi appendit. Grauiora appendēt plurimo vl' pluris ponderis ſūt. ¶ Suſpendo vff hangen vt ꝑuos ſepe fures magnī ſuſpēdere dicūt.ſcd̄o ẜt wegen.vt ſuſpendo lardū ad lancē ein wage.tercio vffziehen.vt p̄ſixa dies ſuſpenſa eſt. quarto ꝓhibere. vt p̄ſbiter ille ſuſpenſus eſt a diuinis.quinto trāſſumptie d̄r rapi.vt martin⁹ fuit oculis ac manib⁹ ſꝑ in celū ſuſpēſus ¶ Cōpēdo ſoluere.vt debita quātoci⁹ tibi ꝯpendā.ſcd̄o wegen.ut is aurū ꝯpendit.tercio eq̄re.ut volum⁹ expoſita leuatis ꝯpēdere. ꝓ eadē d̄r ꝯpenſare vt bernard⁹ abſqꝫ fructu die dici ꝯpēſat.q̄rto ẜt ſil' pēdere. In̄ ꝯpendiū qd̄ breuib⁹ vtilia ꝯpēdit.ein kurtzer hailſamer nutzlicher begriff.¶ Recōpenſo reddere. In̄ recōpēſa reddere talionē in malo.Reddere vices ad vtrūqꝫ.ſcd̄o ẜt vfrichten.vt ad vnguem ſingula reconpenſabitis.

¶ Diſpēdere eſt diuidere vt q̄ȝ diſſimilit̛ terrenis diſ
pēdunt̛. ſcd̛o ſt ordīare vt papa diſpēdit in ordib⁹
recipiēdis. tercio erſtrecken. Jn̄ diſpendiū vite ¶ Ex
pendo vſgeben. ut multa h̄ āno expendi. Jn̄ expenſe
vt emi expenſas. ſcd̛o eſtimare vt oīa expendere āte
factū oportebit ¶ Impēdere gebē. ut huic impendi
vltra dignū. ſcd̛o bewiſen. ut īpenderūt mihi omnē
hūanitatē. tercio ſt bekoſten. ut domū edificans im
pendo calcē lapides. Meis īpendijs h̄ ꝯpatū eſt Ex a
lienis īpendijs facile ē eſſe ꝓfuſū ¶ Propēdo vſbrei
ten. ut nulli⁹ mala ī vulg⁹ ꝓpēdi dn̄t. ſcd̛o ſt maiora ē
ꝯmeren. ut ꝓpēſi⁹ adūbiū. i. mai⁹. ꝓpēſiori mō. i. maio
ri mō. ¶ Perpendo merckē. ut h̄ a paucis ꝑpendit̛
ſcd̛o vnd̄taſten ¶ Repēdo ē reddere. ut d̄s opꝰ ꝓ tan
tis tibi meritis varia merita repēdat neq̄ repēdere
Abeſis carmib⁹ cū veru repēdit ¶ Paruipēdo kleī
achtē. Etiā illo gt̄o penſi vtunt̛. ut is nihilpenſi du
cit ¶ Depēdo bezalē. ut neceſſe fuit ꝓ illo dependere.

Iraſci faciens offendere dicit̛ inquit

Defendo ꝓprie dic ſignificare tueri
¶ Fendo nō eſt in vſu ¶ Offendo erzirnen. ut offendi
piū deū q̄uit̛. ſcd̛o letzē. vt ne forte offendas ad lapi
dem pedē tuū. is offendit illū gladio. tercio inuenire
vt iſtum offendi ex abrupto. teutonice by auentuer
ſcd̛o peccare Jn̄ offenſa. i. culpa Hiero. Grandis of
fenſa nolle placare quē offenderis. Jn̄ offenſus ¶ De
fendo ſignificat tueri vt te amicum quo ad potero
defendā ¶ Infendo zornig machen vt infenſus fui

Applicat expellit. ac ad portū venit. ⁊ con

Cogit. ⁊ impellit. nec non fertur cōadunat

In ꝑtes varias pellit dis. deqꝫ deorſum
Ex extra pellit. ꝓcul anteqꝫ ꝓ. ſed in intro
Sub ſubtus pellit. vel ſurripit. vndiqꝫ pellit
Oppellans cōtra quoqꝫ pellit. retro re pellit
Dic appello voco. ſed dic interrogat inter
In caſum trahere. dic con. ꝑiterqꝫ vocare
Repello valde re rurſum. deqꝫ deorſum
Appello ꝑme vocat. appello quoqꝫ terne
Denotat ad terrā nauem deducere nautā
Cum bene rn̄det decius compello iocoſe
Compello timidū. cur ſic agat impetuoſe

¶ Pello driben. Iñ pellis. ¶ Appello 3e ꝯiugatōis ḃt nauē applicare. ut ſūmo mane nauis bladis onuſta appellit. ſcđo ḃt zu wegen. ut iohes appellit mentē ſtudio ¶ Cōpello eſt cogere. ut ꝯpelle intrare. ſcđo ḃt intreiben. vt ꝯpulit nauē ſaxo. teutonice ingeſeilt. tercio coadunare ut pecora paſſim ꝑ agros depaſcētes fures ꝯpulerūt ⁊ tandē vna abierūt ¶ Diſpello zerſtrowen vt dū ſtetit inter oues lupus om̄es diſpulit audax ¶ Depello abtreiben. ut miſſilib⁹ ⁊ machinis hoſtes a menib⁹ depulſi ſūt ¶ Expello vſztreiben. ut expellant̄ malefici ¶ Propello ᷣtreiben. Iñ ꝓpulſo frequentatiū. vt ſupioꝝ eſt ꝓpulſare iniurias ab inoꝛis. Sol ꝓpellit tenebras Si cupis vitā ſctā ꝓpellito culpā ¶ Impello intreiben vt greges ⁊ armēta īpellite. ſcđo inwehen. vt auſter domū impulſit. Nix ꝑforamina abditiſſima impellit ¶ Suppello vnt̄trybē

vt greges tecto ſuppellite. ſcd'o ſurripe vt moribus antiquū vir ſuppellit inimicū ¶ Oppello ſignificat cō trariari vt vicus oppello ¶ Repello wider dreyben hindan dreyben. ut longe a noſtris finibus repulſi ſunt hoſtes. Jn̄ repulſa eīn abſagung abſchlahung. vt q̄ velis ex me pete nunq̄z pacieris repulſā. ¶ Ap pellare eſt vocare. ut ſūt v̇ba vocatia ut appellabūt eū noīe pr̄is ſui. Appellauit me bernardū ul' b'nard⁹ Scd'o ſt a iudice diu̇tere ad maiorē. ut appello ad pa pam ceſarē ¶ Jnt'pellare eſt īnt'rogare. ut iohem an oīa recta ſint īnt'pellaui. ſcd'o orare vt īnt'pella p no bis v̇go maria. tercio īnt'rumpe alteri⁹ ſermonē vt etiā h'ex te peto ne me loq̄nte īnt'pellas. ¶ Cōpello tragen vt is ꝯpellauit me ſtādo iuri. ſcd'o anſprechē vt flens videbat iohēs me ꝯpellare vix. tercio dupli care ut ꝯpello ludū ich v̇biete das ſpil. quarto bero ben. ut iohānes ꝯtumelioſe me ꝯpellabat

Eradicare vel carpere ſignificare

Tu dicas vello dic auello remouere

Aduellens ad ſe dic valdeq̄z vellere ferē

Hec q̄z ꝯpoſita recipit con vello ſub ob p

His iungas hec diſtrās e p de piter re
¶ Vello vſroffen. ut nō miſi vellat pit loliū vnkrut Scd'o wolle kēmen ut lanā vello ¶ Auello von zie hen vſziehen. ut herbas radicit⁹ auulſit turbo Sen tēcia ſua nec dictis auelli p̄t. Jſti p̄mum ꝯūſi ad ꝯui cia tandem crines ſibi manipulatim auulſerunt. ¶ Cōuellere miteinander vſ roffen. ut debent vicia conuelli cordibus. ¶ Diſuello vel diuello

vſſellen. Deguſtatis male iocundis voluptatibꝫ vir
ab his diuelli põt ¶ Trãſuello überfüren. vt bernar
dus nauta trãſuulſit ¶ Euello vmbkeren l' deſtruẽ
vt ciuitas illa funditꝰ ẽ euulſa. ſcdo ſoluẽ vt euelle d
laqueo pedũ tuũ. Cuiꝰ auctor nata ẽ nõ facile euellit
¶ Reuello wid vſzichen vt clauũ bernñ. reuulſit.

Pungit. vel ſcobat. radit. tergit. trahit atqꝫ
Purgat. ſignificat hec vero voce ſub vna
Euerto vere denotat eijcere

¶ Verro punire ut ꝯpi martires ũrebat maximiaꝰ
tormẽtis. ſcdo ſcobare. ut ũrit domũ abra. i. ancilla.
tercio ſt radere. ut is verrit ſuos crines ¶ Euerro eij
cere. vt bernñ. ab oĩbꝰ ſuis velut illegittiꝰ euerſus eſt.

Eſt inueſtigo. petit. ac interrogo quero.
A quero ꝯpoſita ſiit. ex. re. p. in. ſimul ad con.
Addas diſquiro. queritqꝫ modis varijs hoc

¶ Quero ſuchen. ut q̃ſiui ꝛ nõ inueni. ſcdo fragen. vt
q̃ro ex te ut ſi res nota tibi ſiiit patefacias. Tercio
überkõmẽ. ut ꝯſua q̃ ſiit q̃ſita labore ¶ Queror cla
gen. ut vera ſero q̃rimur. Jñ q̃ſtꝰ. i. q̃rimoĩa clage. vl'
q̃ſtꝰ. i. lucꝝ. verꝰ h̃ q̃rimonia ẽ. ¶ Exq̃rere erſuchẽ. er
faren. ut mãdata di exq̃re. Js ſolũ cibaria afficit ex
q̃ſita ¶ Req̃ro eyſchen. ut tẽpꝰ adhuc veĩet q caudã
vacca req̃ret. Req̃ro vos in teſtes. ſcdo manen. vt is
ſepiꝰ deſoluẽdo req̃ſitꝰ ſatiſfacere rẽnuit. Tercio fra
gen. ut ibo req̃ſitũ q̃d iuris is habet ¶ Inq̃ro ſcruta
ri. vt inquirã quõ res ſe hẽat. Inq̃ſitor heretice pui
tatis ¶ Adq̃ro gewĩnẽ ut h̃ xp̃o ſudore adq̃ſiui. ¶
Coq̃ro gewĩnẽ. vel ſil' q̃rere ¶ Queſtuare gylen.

Verbero dic plecto ꝯpono punio flecto'
Cōplectoꝛ ſimul amplectoꝛ dic inde venire.
Deponēs ꝑmū ſed dic ꝯmune ſcdm.

¶ Plecto ſt ſchlahen. vt hūc malleo plexi. lingua ae rem plectimꝰ. ſcdo ꝯponē. ut plectētes corona ſpinea ipoſuerūt capiti eiꝰ. t'cio eſt punire vt ſurpena capitali plectēdꝰ eſt. qrto ſt flechtē plectentes coronā ſpineā. Jn̄ plecta ei mat. Jn̄ plectꝝ' ein ſchlüſſel do mā die ſeytē vffzucht ¶ Amplectoꝛ in die arm nemē. vt āplecteris qd mēte tota petiſti. ſcdo ſt vmb vahen. vt bernardo veniēti is occurrit obuiꝰ mediū eiꝰ amplecti'ꝛ eiꝰ ꝯtulatur aduentū ¶ ꝯplectoꝛ idē ¶ Perplectoꝛ v̓werrē v̓knüpffen Jn̄ ꝑplexꝰ verſchlagē. vt hac in re plurimū ſum ꝑplexꝰ igrans q̇d ꝑmū aggrediar ¶ Diſplecto vō ein flechten ¶ Replecto wider flechten

Excipit ex aufert ad re q̄ꝫ liberat inter
Perqꝫ necat di ſeparat hoc emo ꝯpoſitū dat
Liberat ꝛ redimit ſoluit vt ꝑ mea dicta patebit
Et redimit ſoluit vt ꝑ mea dicta patebit
Captiuū dn̄s redimit qꝛ liberat ipſum
Promiſſum redimit qꝛ verax eſt qꝛ ſoluit
Judex ꝯductꝰ vt lex docet eſto redemptꝰ
Sepat ꝛ redimit adimit q̄ꝫ dicit' aufert
Interimit mactat ꝛ ꝑ ꝑiter ſed emit con
Extrahit ac aufert dic eximo ſignificare

¶ Emo koffen. ſcdo ſchínẽ Nũc bona veſtis emi quã
ꝑ nũmis trib⁹ emi. tercio ornare ¶ Eximo excipe vt
decretũ eſt oibus ſemel mori a quo quidẽ nemo exem
ptus eſt. ſcdo beſcheidẽ. vt redebitoria exemptio int̃
uenít ↄtractui. tercio vƀrecken vt petr⁹ exemit gla
diũ ⁊ ãputauit auriculã. ¶ Adimo beroben abnemẽ
vt hoc niſi mors mihi adimet nemo. ſcdo ƀt excipere
ut q̃ monaſillaba ſiit adimes. ¶ Redimo erloſen. ut
nos xp̃s amariſſima morte redemit. ſcdo vndkoffen
vt is eſt iudex redẽpt⁹. i. corrupt⁹. tercio ſoluere. vt
bernard⁹ facto ꝑmiſſa redemit. q̃rto erholen. ut ma
le ꝑditum redime tẽp⁹ uel dãnũ. ¶ Interimo. i. neco
vt mortale pctm̃ aĩam interimit. ſcdo zuredẽ in eim
koff eín mittel treffen. i. mediare int̃ emptores ¶ Pe
rimo ƀt necare vt h⁹in vrƀ obſidiõe pempti ſiit oẽs
¶ Peẽptoria citacio ẽ ſub pena excõicatõis ¶ Dirimo
eſt ſeparc. ut dirime ƀ ab illo. ¶ Coemo. i. ſil' emo. ut
hãc rẽ coemim⁹

Innuit intẽdit negat ab fauet ãnuo ſignat
¶ Nuo ẽ ↄſentire nõ ẽ in vſu Iñ nut⁹. i. fauor ¶ Nu
men. i. ds ul' grã ¶ Nutare wyffelẽ. anhebẽ zufallẽ ſic
ſenes ¶ Innuo zu verſteen gebẽ. vt berñ. inuit mihi ƀ
tacitis v̉bis ¶ Annuo gũnen. ut do ãnuente id faciã
¶ Renuo v̉ſchmahẽ. ut odiui ⁊ renuiſti ¶ Abnuo ver
ſchmahẽ ut berñ. officiũ ſpero ſuũ. i. auxiliũ non ab
nuet

Cum tranſitiuũ fuerit delinquo relinquo

Si fuerit neutꝝ tunc pecco ſigm̃ficabit
¶ Linquo laſſen ¶ Delinquo abſolutũ. i. peccare. Iñ
delictũ. vt ob vnu delictũ plures a deo corripiuntur
Trãſſumit̃ etiã ꝑ errare in ſentẽcia. Scdo relinq̃re
⁊ ſic eſt trãſitiuũ. ut is moriens ſuis grandem ſubam

deliquit ¶ Relinquo v̊laſſen vt relinq̄m⁹ puerilia q̄ſ quilie enim ſūt. Jn̄ relicta.i.vidua.vt berta quondā relicta iohānis obijt. Nil intentatū relinquā donec voto patiar ¶ Derelinquo v̊laſſen. ut bonū eſt ex ſe fame teſtimoniū quiſq3 derelinquat

Excellit preſit ſupat pre per ferit ꝛ pro

Procelloq3 tn̄ aie ꝓprium fore dicas

Cello v̊bertreffen ¶ Excello idē.ut is oēs ſcia ꝛ mo rib⁹ excellit. ſcd̄o ſt vſſ den hendē ſchlagen.ut clerici ſūt excelſi ¶ Procello v̊bertreffen ¶ ꝑcello ſchlagen vt a mgr̄o ꝑculſi ſum⁹. ¶ Procello idē.ut ira aīm ī ꝓ uiſu ictu ꝓcellit Jn̄ ꝓcella ein well ī dē waſſer ¶ An̄ cello fūrtreffen

Jgnoſco dat itū.cū ſignificat veniā do

Sed dabit ignotū non noſco ſignificando

¶ Noſco kennē.ut nō noui hoīez ¶ Jg̊ſco ignoſcitū v̊geben. ſed hn̄s ignotū ſt nit kēnen. vt bern̄ igno-uit mihi offenſā ¶ Cognoſco bekēnen.ut rē diligent ꝯg̊ſcito.ſcd̄o ſt luxuriari.ut ibi virū nō ꝯgnoſco. ¶ Recognoſco widerumb bekēnen. ut recognoſco me tibi debere florenū

Afficit informat punit cupit hec tria ſignat

Affectoq3 frequens hinc ꝓ cupio repitur

Rem repans reficit reficit dans ad comedēdū

Inficit intingens q̄ denegat inficiat

Cōficit hic phiſicus rex hoſtes ꝯficit arcu

Rex hoſtes. medicus ſpẽs. corpuſq; ſacerdos:
Conficit iſte necat. miſcet hic. ille ſacrat.
Deficio patior defectum deſtituoq;
Significare poteſt frango facioq; deorſum
Abſoluit ꝑmũ ſed dic tranſire ſcđm
Perfecte facit efficiens vadit ꝓficiſcens
Sufficio ſatis eſt deſignat ſubſtituitq;
Subq; miniſtrare denotat illud idem
Ad finem ducit ꝓ pre prepoñit obeſt ob
Proficio. facio ꝓfectum ſed necat inter
Tũc male tũc bene nũc ſatis ⁊ foris addere debes;
Atq; fore facio dic offendo reſerare
Infinitiuo nõnunq; ↄpoſitum ſit
Vt tepefacio cum demõſtro ſimileſq;
Sic cum tot ṽbis compoñ ſepe videbis
Hinc cum noībus cõpoñ ſepe videmus
Voce facit neutrũ ſed deſignando dat actũ
Et pro paſſiuo tibi vult aſſumere fio
Cum facio tenet a tibi ſit neutꝝ reputatũ
Actiuũ tenet i niſi ſub de iunxeris ob pro
Et ſi ſufficio reperis dic eſſe miniſtro

Dat facit actiua quib⁹ eſt finis fico ꝟba

Que declinata dat ꝯiugatio prima

¶ Facio tůn machen. ⁊ multis adiunctis diuerſe ſꝫ vt feci iacturā.i.damnū. feci lucꝝ id eſt adquiſiui feci tibi copiā reꝝ meaꝝ.i.ꝯmiſi facio te certiorē.i.certifico ¶ Afficio eſt informare uel recipe. ut rubor vultū eius afficit. Nō diſpar vult⁹ ſoluentē ⁊ mutuantē afficiat. ſcđo ſꝫ punire vt tortor afficit furem ſupremo cruciatu. Tercio cupere vt tui pſentiā ſūme afficio vel afficior deponentaliter. Jn̄ affectus id eſt deſiderium ⁊ donātis affectū dona queſo extimes ¶ Affect⁹ ſepe viribꝫ ſupereſt. ſcđo facere vt is afficit me honore.i.honorat ¶ Affecto frequētatiuū.i.cupio. ut non illud affecto ¶ Reficio.i.repare. ut corruptos muros reficiam. Scđo ſꝫ recreare. tt laſſus paſcendo reficiebat. ¶ Jnficio.i.intoxicare ꝟgifften. vt baſiliſcus aerem ſolo viſu inficit. ſcđo ſchuren vt res integra eſt ꝓſpicias ne inficiatur ¶ Jnficior ꝟſagen. vt neutꝝ inficior vtrumqꝫ ꝯcedo ¶ Cōficio id ē necare. vt rex hoſtes confecit. ſcđo miſcere vt aiequior eſto potionem tibi herbareā ꝯficiā ⁊ meli⁹ habebis. tercio ꝯſecrare vt ſacerdos q̄ꝫtūuis criminoſus ꝯficit tamen. Quarto vulnerare. vt is graui vulnere ꝯfectus eſt. Qn̄to facere vt ſuꝑ his inſtrumētū ꝯfeci ¶ Cōfectū .i.lr̄a ¶ Cōfect⁹ macie uel ſenio.i.macilent⁹ uel ſenex. ¶ Deficio gebruſt lyden od̄ māgeln. ut i multꝗ deficio. ſcđo abſteen vt īferiores ſuꝑioribꝫ deficiūt. Deficere ad hoſtes zu den viendē loſten. tercio frāgere vt pleriqꝫ cū aduerſis ꝑcellant̄ deficiūt ¶ Efficio tůen. vt exolum cūctis auctorē ſuū ꝟitas efficit. ¶ Effectus ein dig gemacht. l eſt exit⁹ rei ut votū fefellit effcūs

¶ Efficax werckſã. ¶ Efficacia ſtẽmicheit od̕ krafft.
vt hẽant ṽba vr̃a efficaciã. ¶ Proficiſcor geen. vt cã
pfect⁹ſũ ſepe longe pfect⁹ ¶ Sufficio benügen. vt
auaro nil ſufficit. ſcd̕o ſubſtituere vt Mathias ĩ apo
ſtolatũ p iuda ſuffect⁹ ¶ Perficio volbringen. ut inci
pe pficies auxiliãte deo. Paul⁹. Velle aũt mihi adia
cet. pficere aũt nõ inuenio. Perfect⁹ d̕r aũt cui nil de
eſt. In humanis nil pfectũ. ¶ Preficio ẽ pponere ſ. Iñ
pfect⁹ ¶ Prochdolor q̇ ſepe inime nouerint alioꝝ re
gimini pficiũt Officio ſchadẽ vel obeſſe. Iñ officiat
q̃ nocet burſe. ut fac que nulli officiunt. ¶ Officiare
macht ton. Officiũ ẽ ein dienſt vel macht od̕ ein
ampt uel ſach. ut nullũ tibi meũ officiũ denegabo. i.
ſeruiciũ. Gratulor te in meis officijs fuiſſe fidelem. i.
cauſis. Nõ id prudentis viri officio feci Non officiũ
boni viri funct⁹ eſt. Proficio fürgeen zuniemen. vt
ſiſte fletũ flendo nil pficies. Experiar vires ſi qd va
leam pficere Interficio todẽ. ut phiſic⁹ nonnunq̃
medendo interficit Virgili⁹. Egreſcit medendo. i. infir
mior fit ¶ Contrafacere wider ton. vt berñ. ſcit ſua
ṽba ↄtrafacere ad populũ. ſcd̕o argeliſten. ⁊ ſic ſcri
bitur in lr̃is ↄtrafecere. ¶ Bñfacere wol thon vt p
hac re bñfaciat tibi oĩpotens d̕s ¶ Beneficẽtia ẽ
woltaet vt p tua ſũma in me bñficẽtia pfiteor me
tibi obnixũ fore ¶ Benefic⁹ der guts thut. vt berñ.
in omnes maxĩe in ſuos eſt benefic⁹. Malefacere
ṽbel ton. ut noli alijs malefacere cũ bene non velis
Maleficus ein ṽbel teder Iñ maleficiũ. i. venefi
cium ¶ Satiſfacere gnug ton. ut is ſatiſfaciet p of
fenſa. ſcd̕o bezalen ¶ Forefacere. i. peccare. ut ſi auſis
forefacere auſim ⁊ ipſe emendare. i. corrigere Pilat⁹
Emendatũ cum vobis dimittam. Quid hunc infe
ſtas qui in nullo forefecit ¶ Tepefacere lau machen

¶ Patefacere offenbar machē· ¶ Terrefacere eruerē erſchrecken·vt berñ t'refecit me· Tabefacere faul machen ¶ Labefacere v̉derben· Facio ꝯpomt̄ cū noībus gtī caſus m̄ v̉bū fico· vt magnifico beatifico velifico ḡtifico ludifico vl' ludificor betriegen vt alios q̇ plurimū ludificat ludificabit

Excolit intente colit aſt recolit memorat
Occulit abſcondit incolit inhabitat

Perfecte colere dic ꝑcolo ꝓ reliquis pro

Aſſidue colit ad aut arat aut habitat
Accollit aſſidue colit ⁊ colit acolo nunq̄ꝫ

A'colo ꝯpoſita retinent o demit' vnum

Occulo qḋ ſignat abſcondo dicitur eſſe
Colo eren·ſc̄d̉o ſpinnen· Jñ colus eīn ſpīnrocken kunckel·t̉cio buwē· Jñ colonꝰ eīn baumā ¶ Colona vxor eiꝰ Colonia bauhoff baulant·l' ciuitas ſcꝫ Kollen·q̄rto hitare·q̇nto ornare·ſexto amare ⁊ honorare vt te colo obſeruoqꝫ· Excolo v̉ben od̉ ſich bruchē vt q̇ quis ſe excolit in cod̉ē idoneꝰ fit atqꝫ p̄cellens Recolo gedenckē ut recolo illud me dixiſſe ¶ Occulere·i·abſcōdere ut arcana occulā pectore· Jñ occultꝰ

Oculare dic ougē vſſtechen Jnde oculatꝰ plenus oculis· Trāſſumptiue d̉r ſapiens·ut nemo tam oculatus q̇n decipi poterit· Incolo habitare Jñ incola ⁊ accola· Jnq̇linꝰ eīn herkōmer· Heu mihi q2 incolatus meꝰ ꝓlōgatꝰ eſt ¶ Percolere id ē ꝑfecte colere·ut ꝑcolere ſtudia id eſt finire·tuos conſanguineos percole Procolo ſignificat pro aliis colere· vt is illiꝰ

terrā ꝓcolit.ſcđo verr vō huß wonen. Jn̄ ꝓcul⁹ uel ꝓcola fili⁹ uel filia habitās longe. ¶ Accolo bu wen. ſcđo habitare Jn̄ accola rem̄. maris. montis

Eſt adhibens augens intēdens aut operā dans

Ex extra tendit litigat tendit ſimul ꝛ con

Dis valde tendit vel tenſurā remouebit

Oſtendit monſtrans tenſurā tollo recedens

Ac iterꝝ tendit ſed tendit p̄. reliq̄s pre

Ob tendens ꝯtra tendit ſed an̄ ꝓcul pro

Protendens tendit hinc ad ꝯſiderat apte

Protendo notat hec ſignat longe q̄ȝ ponit

Deſtinat ac porro tendo q̄ȝ ꝯpoſitum dat

Portentū venit hinc qđ ſignificat tibi monſtrꝝ
¶ Tendo p̄ͥ ire. ut quo tēdis. ſcđo vꝫrecken. ut tenſa laxa viſcera xp̄i. ¶ Tentoriū ein zelt. ¶ Jntēdo acht gebē vffmercken. regit dtm̄ ul' actm̄. vt intēde voci oꝛōis mee. Jntēde p̄ces ſuorꝝ tuorꝝ. ſcđo augere. vt forꝝ intendit teutonice nympt zu. wirt dure. ¶ Intē ſus calor intenſū frig⁹ ecōtra ¶ Remittere ab nemē abſchlagē. ut oīa ſūt remiſſioris fori ſolito. ānona fri gus remittit. tercio flyß gebē. ut ſūmope grāmatice intēdendū eſt. q̄rto aſpicere. ut ſtephan⁹ intēdēs ī ce lum. q̄nto ꝓponere. ut is malū intēdit. ſexto tuen ver ſteen. ut q̄d ꝑ h̄ intēdis ¶ Extēdo vꝫrecken zerſpānen vt extēde manū ¶ Cōtendo zancken ſtryten. vt Ca to. Contra v̄bosos noli ꝯtēdere v̄bis Trāſſumptiue dr̄ añcellere. vt ꝯtendā tecum ſaltu. ſcđo ire vt cras

ꝯtendā dauantriā. tercio zů tue oder fride ſin. vt ſto ꝯtent⁹ ¶ Diſtēdo vſdringen. ut diſtēta vbera vacce ſcđo ablaſſen. ut arcus ītēſus niſi diſtēdat lenteſcit Tercio ſpānen. ut diſtende arcū ¶ Oſtendo zeygē. ut oſtēde nobis dn̄e miſericordiā tuā. ⁊ ſic hꝫ oſtenſum. ſcđo ſuꝑbire. ⁊ ſic habet oſtentū ut te oſtende vt etiā aliquid videaris fore. ¶ Oſtentare zeygen frequētatiuū. ut is ſingulis ſe oſtentat. Crucifigentes filiū dei eum oſtentui habuerūt. teutonice belachen mit fingeren. Oſtentatio ſuꝑbia. ¶ Retendo louſ laſen. vt facilius eſt me cātare ītēſo guttere q̄ꝫ retenſo ſcđo wider ſpānen. vt arcum retendit ¶ Pretendo vermeſſen. vt is ſe eſſe paſtorē pretendit. ſcđo ſt meynē vt q̄d p̄tendis. tercio bewiſen. ut mandam⁹ vt ceptis deſiſtant uel cauſā legittimā p̄tendant cur talia tractare auſint. ¶ Obtendo bedecken. ut is veritati obtendit ¶ Protendo vſrecken. vt aranea telam ī capturā muſcaꝝ ꝓtendit. ¶ Portendo fürſechen. ut garrit⁹ auiū aliq̄n ꝓtendit fluuiā uel turbinē ¶ Protentū. i. monſtꝝ. Habuiſti trenda ſomnia ſꝫ latet me q̄d protendūt ¶ Attendo an mercken vt attēdite ⁊ videte ꝛc.

Aſſerit aut ponit ſtructurā con docet inq̄ꝫ

Perficit ex frāgit de claudit ob approbat atqꝫ

Tot ſtruo ꝯpoſitum ſignificare ſolet

¶ Struo edificare. Jn̄ ſtructura. i. edificiū. Strues eſt ꝯgregatō lignoꝝ ¶ Cōſtruo aſſerē grāmaticalit̄. ſcđo ſtructurā ponere ¶ Jnſtruo idē ē q̄d docere. ⁊ regit duos acc̄ōs l' vnū cū abltō. Jnſtrue doctrinis animū nec diſcere ceſſes. ſcđo bereitē. ut īſtruo naues

¶ Extruo.i.pficere. vt qđ ego extruxi tu deuoluis.i.
deſtruis.ſcđo zimeren.ut extruxerẽt munitões p girꝫ
¶ Deſtruo.i.frãgere.vt xp̃s infernũ deſtruxit ¶ Ob
ſtruo v̉ſtoppen. vt q̃s cũctis obſtruet oꝛa. ¶ Obtun
do idẽ. ut ſi audire moleſtũ fuerit aures obtũde vel
obturato ¶ Aſtruo beueſtigen.vt ibi Tu petro noꝛ
mã credẽdi aſtruis.i.ↄfirmas.Facile eſt exptũ aſtruẽ
Scđo bereidẽ.vt b̉ berñ.aſtruxit defenſiõis grã

Iſta lego ↄpomit amat dis excipit exqꝫ

Inter ꝛ attendit nec poſtpomit q̃ꝫ ſpernit

Simplicis m ſenſu cetera ↄuemunt

¶ Lego leſen.vt quiđ legeris memẽto: ſcđo colligere
re ut floꝛes leguntur.Tercio furari vt fur aurꝫ legit
Iñ ſacrilegꝰ murilegꝰ ¶ Diligo lieb haben Hieroꝰ.
Naturale eſt ꝙ quiſqꝫ natale diligit ſolũ ¶ Diligẽs
.i.ſtudioſus noĩalit̉ ſeđ pticipialit̉ dꝛ amãs. ¶ Eligẽ
vßerwelen data optõe ml ãpliꝰ eligerẽ Iñ electio ¶
Elegãs lanclꝛ.ut is elegandͣ ẽ ſtatuẽ ¶ Intelligo ver
ſten vt ſatis intelligo q̃ velis ¶ Negligo ßt v̉geſſen
v̉ſaumẽ.ſcđo ßt ↄtẽnere vt edoceri q̃ negligit m virꝫ
ſapientẽ mĩime euadet. ¶ Colligo ſamln.ut neſcit
cui diues diuitias colligit.ſcđo arguere vt logica di
uidit ꝛ colligit.tercio ↄcludere vt bꝛeui colligã. Id ſic
collige.i.intellige ¶ Deligo magis idoneũ eligere.ut
impatoꝛ deligit ſibi milites ¶ Selego vßlꝛeſen. vt
ſelego mihi plurima poma ¶ Relego wider leßen. ¶
Pꝛelego voꝛleſen ¶ Perlego ad finẽ legere.ut qui m
hũc iciderit plegat Sublego vndleſen lmßleſen.ne
andiantur ¶ Transſlego v̉berleſen.

Heſitat am remouet ab eger de atq̃ laborat
Re regat ſtrĩgit con ꝛ ꝑ ꝑficit atq̃
Ponit in impoñit ꝛ ex ſua multiplicabũt
Qui ſubigit ſugat ſupponit arat fricat effert
Exigit exq̃rit vult ꝑficit euacuat q̃
Hec ago ꝯpoſitum ſignificare ſolet
Qđ remoues abigis dubitas q̃ qđ ãbigis eſſe
Ambigo villas ambedo carnes ambigo ſenſũ
Ambigo cũ ſatago dego caruere ſupmo
Cetera ꝯpoſita que p̃bet ago faciũt ctum
Actiuũ dicas ago ſic ſua ꝯpoſitiua
Sed tria ſunt neutra ſatago ſimul ãbigo dego
Que ꝯponit ago ſunt terne demo fatigo
Qđ ꝓme dicas de fatĩ eſt ꝛ ago
Ex ago ꝯpoſita nunq̃ ſubimet retinent a
Ante go ſed pago ſubtrabo cũ ſatago

¶ Ago eſt rẽ ꝑ aliũ manifeſtare vt Terenci⁹ fecit comedias. ſed caliopi⁹ dr̄ eſſe actor uel ꝓcat aliquid determinare libris. vt hui⁹ libri actor berñ. eſt. Scđo ꝓcat treyben. ut is columbas agit. i. tempus perdit Age pecus cornu ferit ille caueto. Tercio viuere vt me⁹ genitor grãdeu⁹ natu centeſimũ fere agit annũ

Quarto habitare uel morari·ut ruri agit. Qnto fa
cit generalit ut qd agit·Jn actiuus hō·Hic agit de
pace vita honore· Agam tibi vicē pclare mecū agit
·i·bene. Sexto pleyten. Jnd actor·i·aduerſari9. Hic
agitur furti·i·accuſatur. Agere vitā id eſt viuere
Agere aīmā.i.expirare. Agere grās danckē mit
den wercken. Acta dicunt magnifica opa ut alexan
dri. Septio ſt ſcribere uel dicere.ut agam tecū pau
ciſſimis ¶ Ambigo eſt dubitare ut ambigo qd hoꝝ
eligā. Jn ambigu9 .i.dubius.ut illud pependit diu
in ambiguos fluctus. Ambago uel ambages ein
zwyfelung ·ut is loqtur p ambages.i.oēs nō intelli
gunt· Abigo vſtrybē.abtryben· remoue muſcas
porcos quere abactos Dego bedirffen regit gtm
vel dtm·vt dego rerum multaꝝ. Trāſſumptie dr in
pauptate viuere. vt qdam ſine mortis metu degūt.
Scdo ſt habitare.ut heinric9 dauātrie degit·degens
·i·paup Quāuis ſim degēs nō debz ſpnere me gens.
Satago id ē laborare ut ſatagite ſcientias adipiſci
ſcdo nach einem ding ſteen·ut ſatagit nobis dñari·
tercio genug tuen. Redigo wider bringen zu dem
ſtate. ut ad pſtinum ſtatum reſpublica redacta eſt.
Heu quo redactus ſum deriſo hominū fact9 ex am·
pliſſimis fortunis id eſt diuitijs ad inopiam. Scdo
ſignificat memorari vt redigatis hoc in ſcripturis·
Tercio wider vmb treiben·ut hi redegerūt abacta
pecora. Cogo zwingen· ut quid non mortalia pe
cora cogit·Scdo colligere. vt cogit in eſtate ſapiēs
quomō viuat in hieme. Perago pficere.vt pacta
reuertam me ad domum Scdo celebrare.ut cras
pagetur nobiſcū feſtum beati bernardi Adigo zu
treibē.vt ſuaſionibꝫ his adactus fecit.cruciatu iſtuc
adigeris mit ſchlegen zu bringen. Jnigo ſt impo

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

nere vt q̄ palmā ī antrā quenis inigit obſcenā nō nunq̄ʒ extrahit. Scd̄o reducere. ut is pecora ſtabulo inigit ¶ Subigo ſupponere. vt alexād̄r magnꝰ ſube git ſibi vniuerſū orbem. quo ſubacto hūanis exceſſit Scd̄o buwen. vt h̄ terra diu inculta iam aratro ſub acta eſt. Tercio ſ̄t bekēnen. vt ſubegi crines. q̄rto vſ̄ tragen. q̄nto luxuriari. ¶ Exigo eſt petere. ut exige rem iuſtā ſi non cupis mihi repulſā. ſcd̄o eyſch n. vt exigūt ī me tua ſūma bñficia. ut tibi ſeruiā ꝑ viri bus. Iniuriaris mihi meis nō exigētibꝫ demeritis. tercio velle ut rō optima ſꝑ hoc exigit. q̄rto ꝑficere vt opus inceptū necdū exegi. exacto ope reuertere. q̄nto vſ̄treyben v̊treyben. vt roma poſt exactos re ges ꝑmū ī pace vixit. Exige canē. Sexto viuere. vt is ī amaritudine vitā exigit. Septīo extorq̄re. Ī̄ exactor exactio. ¶ Exactionare etiā ſ̄t ſchetzen. Ex actionare ad vnguē gantz nemen was da iſt. Fa tigo müde machen. ut longū iter fatigat ¶ Trāſigo fryd machen. vt illic de pace trāſigunt. ſcd̄o ꝯſulere. vt cū bernardo tranſigā quō vitā inſtituā. Tercio übergeen ¶ Prodigo vnnutzlich v̊zeren. ut ſi ita ꝓ digere tua ꝑgis ad mendicitatē breuiter redigeris. Quid ꝓdeſt ſi plurima lucrantē ꝓdiga vera citas depauperet. Inde prodigus ⁊ ꝓdigalitas. ¶ Circū ago vmb lauffen. vmb treyben. vmb rüren. vt cir cumagatis olus. Reago. coago. agito frequentatiū. ¶ Exagito tribuere. ¶ Subagitare id eſt luxuriari. Clunatigare idem ¶ Cogitare dencken. Coagita re id eſt ꝯpellere vel colligere. ¶ Fumigare rochen. Leuigare vel leniare ſenfften. Mitigare idem. Naui gare ſchüffen. Remigare rudern. Caſtigare keſtigen.

Firmat ad ī iungit de linquit ex manifeſtat

Vi ſapit atqȝ ſero tot ꝯpoñt tibi ſenſus

Exſero diſſero p̄ſero ꝑſero conſero donat

Cōſerit obſerit aſſerit ac ediſſerit addas

¶ Sero ſegen pflantzen ¶ Aſſero ꝯfirmare. Jñ aſſer
tio aſſertiuꝰ. ut nō eſt eiꝰ ſermo aſſertiuꝰ. ut aſſeritur
¶ Inſero inwickeln. ut cur te alienis inſeris rebꝰ ſ.
ſcđo miſcere. ut ſermocinādo pl'a nugatoria inſeruit
Tercio inſeyen. Jnterſero idē ¶ Deſero v̊laſſen. vt ber
nardꝰ ſuā appellatōeȝ deſeruit. ¶ Deſertꝰ ꝑncipiū. ¶
Deſertū ſubſtantiuē ein wuſtin ¶ Exſero eſt maifeſta
re. vt ſol exſerit caput ex vndis ¶ Diſſero ē ſapient
loqui. Jñ diſertꝰ. i. ſapiēs. ut is diſſertꝰ ita diſſeruit
Scđo eſt diſputare vt q̄ȝ acerrime ſuꝑ hac re diſſe
rebant ¶ Preſero vorſegen. ſcđo vorreden. vt p̄uſq̄ȝ
buccis dehiſcerem ille p̄ſerebat ꝑ me dicēda ¶ Perſe
ro eſt ꝑficere ¶ Conſero zuſamen ſegen Eccı̄. Feci
ortos ꝛ poma ꝯſeui. ¶ Obſero v̊ber ſegen. vt habeo
ortos arboribus obſitos. Scđo veſtire vt puer ie
ſus pannis vilibus erat obſitus non ſerico oſtro vel
auro fuit obſitꝰ. Tercio vmbſtippen. ut rex maxima
militū caterua obſitus inceſſit. Quarto impedire.
¶ Ediſſero. i. exponere. ut ediſſere nobis ꝑabolā hāc

Erigo porrigo ꝑgo corrigo dirigo ſurgo

Quattuor actiua rego cōficit ꝛ duo neutra

Corrigo diſcipulū reꝑhendo virū vitioſum

Illum vitupero de quo ꝯuicia dico

¶ Regere regieren. Hiero⁹. Decreuim⁹ dum ſpūs hos regit art⁹ declarationū voluminib⁹ incūbere. ¶ Erigo vffrichtē. vt dn̄s erigit eliſos. ſcd̄o rebellare vt ſubditi illi ꝯtra dn̄m ſe erigūt mala machinādo Tercio ſuꝑbire. ut is plus ceteris ſe erigit. Quarto trāſponere. ut mitto tibi metulas. erige ſi dubitas ¶ Porrigo zu reichē. ut lr̄is incūbas ꝓ viribus tibi man⁹ porrigā adiutrices ¶ Pergo wanderē. vt bern̄. prex it ꝑegre romā. ſcd̄o ꝑt furogeen. ut ibi v̓tutibus ſciencijs ꝑge ut cepiſti ¶ Corrigo ꝑt beſſerē. vt pūſa diffi cillime corrigūt. Nemo p̄t corrigere quē deſpexerit. ſcd̄o keſtigē. ſtraffē. ut meli⁹ a ſapiēte corrigi q̄ȝ ſtultorū adulatōe decipi. Trāſſumptiue dr̄ emēdare libros ut lib ꝝ n̄ correxiſti ſȝ depuaſti. i. maculaſti ¶ Dirigo ſtüren. füren. ut dirige me in viā v̓tutū. ſcd̄o leiten. vt bern̄ direxit me dauātriā. Quo greſſus meos dirigam neſcio

Poſtib⁹ inſurgo rediens de morte reſurgo

Caris aſſurgo donans alijs loca ſurgo

Conſurgens de ſede ſua tot dat tibi ſurgo

¶ Surgo vffteen. ¶ Inſurgo reſiſtere. vt q̇ mgr̄o inſurgit nō dign⁹ eſt ſciā. ¶ Reſurgo wider vffteen. vt xp̄s tercia die reſurrexit a mortuis. Reſurge tādem q̇ vicijs marceſcis ⁊ obdormis Tranſſumptiue ꝑt des ſchades wid̓ kōmen. vt bern̄. ad modū depauꝑat⁹ eſt vt nō facile fuit eū reſurgere ¶ Aſſurgo vffteen yemants zu eeren. vt aſſurgendū eſt natu maiorib⁹. ¶ Cōſurgo ſimul ſurgo. ut ꝯſurgūt ꝑiter nati ꝑiterqȝ ꝑentes. ſcd̄o ꝑt auxiliari. vt ꝯſurrexerūt in auxilium nobis ¶ Exurgo vffteen. vt exurge q̇ dormis

Annitoꝛ m̃ſus conatus · m̃ſus ab illo
Nitoꝛ ꝑ parere de ſe m̃xũ facit eſſe
Si m̃ſum dico dicas tunc eſſe laboꝛo
Eſt m̃ſus volucris ꝑ partu nixus habet
Denotat ob m̃toꝛ obſiſtere ſicqꝫ rem̃toꝛ
Jnitoꝛ ꝑ ſubnitoꝛ qꝫ fulcio ſcribo
Cõnitoꝛ ſimul adm̃toꝛ dic auxiliari·

¶ Nitoꝛ · i · parẽ hꝫ nixũ. ſcdo conari ⁊ ſic hꝫ m̃ſus ſum. Jñ m̃ſus · i · laboꝛ ł quedã auis. ut nõ ẽ prudẽs ad impoſſibile m̃ti. Nitimur m̃uetitũ ſꝑ cupim⁹qꝫ negatũ ¶ Niteo · i · ſplendẽ · ut nitere formoſe formoſa mẽte m̃tere · Obnitoꝛ ⁊ renitoꝛ engegen ton · vt bnard⁹ obm̃tebat ꝟbis meis q̃ꝫtũ potuit · ſed ei ꝑ virib⁹ rem̃ti m̃tẽdo obnixe · i · diligẽter · ut credo hũc oĩa facturꝫ obm̃xe · i · totis virib⁹ · Jnnitoꝛ ⁊ ſubnitoꝛ anhelden anhangẽ · ut ne ĩm̃taris ꝓꝓrie prudẽtie. Item q̃dquid ꝟitati nõ ſubnixũ eſt facile diſſoluit · Subnixa p̄ce · i · hũili · Cõnitoꝛ zuſamẽ ſpãnen · ut iſti ꝯniſi ſunt m̃ meũ p̄iudiciũ · i · ſchade · Preiudicare ſchadẽ · ſcdo pere · vt ꝯnixa eſt fet⁹ geminos vno ꝑtu · Enitoꝛ parere · ut enixa eſt puerꝑa · Annitoꝛ auxiliari vł anhãgen · ut is ãnit ꝓꝓrio capiti der iſt eygen wyb

Jngruit iſta notat velut impedit ĩminet inſtat ·

Diſgruo diſcoꝛdo ꝯgruo ꝯuenio ·

¶ Gruo nõ eſt m̃ vſu · Jngruo anſteẽ · ut iſti moꝛs ingruit · Jngruã tibi nccitad articło ¶ Diſgruo diſcoꝛdare · vt h̃ ꝟba ſuꝑi⁹ diſgruũt ¶ Cõgruo eben kõmen mit kõmẽ · mit fũgẽ · ut tua ꝟba nr̃e matie nõ ꝯgruũt ·

Diſplodo diſiungo man⁹ ꝯplodoq; iungo

¶ Plodo ꝛ plaudo letari. vt oēs gentes plaudite manibus ¶ Diſplodo diſiūgere. vt bern̄. his auditis veſtes diſploſit. ¶ Diſploſus liber. i. diſligat⁹ ¶ Cōplodo p̄ gaudio man⁹ ꝯiūgere l' dolore. vt is femiaꝝ more man⁹ ꝯploſit ¶ Explodo expellere. vt canum more vrbe exploſus eſt. Supplodere pedes ꝯcutere in ſignū ꝯtrarij

De ſpernit ſed que ſpecio ꝯponit vbiq;

Simplicis in ſenſu cetera conueniunt.

Tunc ego deſpicor cū ſpicis extraho grana

Deſpicor ac ꝓprie dico cū ſpecto deorſum

Cōſpicor aſpicio cōſpicor colligo ſpicas

A ſpecio venit hoc a ſpico dicit̄ illud

Actiuū ſpecio q̄ꝫ depones tibi format

¶ Specio nō ē in vſu ¶ Deſpicio ſpnere. vt mūdū ludit mūdana q̄ deſpicit ¶ Inſpicio anſehē. vt eq̄ donati dentes inſpicē noli. ¶ Proſpicio fürſehen ¶ Reſpicio wider ſehen. vt dānatis erat ſera reſpecto ¶ Cōſpicio beſehen. ut qꝺ ocellus nō ꝯſpicit cor nō ꝯcupiſcit ¶ Suſpicere vffſehen. vt ſuſpice celū ¶ Suſpicor argwonē ut apud ſuſpectū res agit̄ Bern̄. in nullo ē ſuſpect⁹. Is ſꝫ deteriora ſupicat̄. ſcꝺo agſcere. ut neq̄uit tuis ex lr̄is ſuſpicari q̄d ex eis ꝯtēdēs ¶ Circūſpicere eſt rē mente ꝯſiderare. ein ding hertzlih anſegen merckē. ſcꝺo vmbſehē vt plirioris colli facilior circūſpectio eſt ¶ Proſpicere vorſehen Terenti⁹. Illud eſt

ſapere nõ mõ qđ añ pedes eſt videre. ſed ⁊ illa que fu‑
tura ſunt ꝓſpicere. Sunt pleriqȝ q̇ ex p̄ſentib⁹ futu
ra nõ ꝓſpiciũt. ¶ Reſpicio vmbſehen. vt reſpiciens
vxor loth mutata eſt ĩ ſtatuã ſalis. ſcđo cuſtodire. ut
nepotulũ meũ tue fidei ꝯmitto Fac vt reſpicias eũ
⁊ ſuper intendas. Tercio reſpicere eſt diligenter ꝯſi
rare Eneas. rex oĩm reſpiciẽdus eſt ſũms In tuis ſe
cundis reſpice me. Scđs. i. fortunatus. ut quãto q̇s
neromõr tanto ſecũdior fortunatior ¶ Deſpicor ver
ſchmahẽ vt cur me deſpicat⁹ es. ſecũdo ꝯfricare ſpi‑
cas vt diſcipuli dñi ãbulãtes ꝑ ſata deſpicabant ſpi
cas ¶ Cõſpicor anſehen. vt maria letatur. q̄ celi iã
ꝯſpicat̃ p̄ncipem. Cõſpicor acrem vt pauperum ẽ
ꝯſpicari ¶ Exſpicor vß ſehen vt ꝑfeneſtram turris.
Exſpicor. i. ex ſpicis excutere : Specto tñſſumptiue
dr pertinere. ut non ſpectat ad me ſpectat ad perni
ciem id eſt tendit

Allicit ad narrat ꝑ fallit de remouetqȝ

Prolongat ſubrab aufert ꝑiter trahit ⁊ con :

Biſqȝ trahit varie tot ꝯpoſitum traho ſignat :
¶ Traho ziehen. Scđo morari. vt bern̄. morã traxit
dauãtrie. Cauſã trahere für das recht dragẽ ¶ At
traho zu ziehẽ. vt v̇bis me attrahis ¶ Pertraho nar
rare. vt h̄ auctor iocũdã ꝑtraxit materiã. ſcđo durch
ziehen. vt ꝑtraxit me hoſtes ¶ Betraho eer enziehẽ
nachredẽ. ut bern̄. d̉trahentiũ carpit̃ linguis. Scđo
von ziehen. ut ob fragilitatem humanã veritati ali
q̇d detrahendũ ẽ ¶ Obtrecto übel redẽ. ut noli p̄ſtaẽ
locũ obtrectatori ¶ ꝯtrecto antaſten hädeln. ut id n̄
ꝯtrectari tuti⁹ eſſe putc. tercio ſchmeicheln l' adulari.

vt cattus ⁊ ſtultus gaudent blande ꝯtrectari. ¶ Attrecto taſten vt ſuadeo ne attectes. ¶ Manutrecto idē. ut ſi id manutrectes feres nō īpune. i. nō īmultus ¶ Protraho ꝓlōgare. vt morā aliq̄ntiſper ꝓtrahe. ꝑ me interea aliq̄d fieri. ¶ Subtraho vnderziehen. vt hūc mors ſubtraxit. ¶ Abſtraho idē. ¶ Cōtraho mit eināder ziehen. ſcd̄o zuſamē ziehē. ut ꝯtracti homīes Tercio vergemaheln. ut is cū illa matrimoniū ꝯtraxit clādeſtine q̄ nō in facie eccleſie celebrauerint ꝑemptorie citandi ſunt. Quarto ſt̄ kroffen vnd v̄kroffen vt is d̄ tali domo ita ꝯtraxit ex mutuo gelechnet. beſtanden. Ille ꝯtractus illicitꝰ eſt reficiendus. ex eo q̄ venditor īmennis ⁊ minorēnis ⁊ ꝑua pactio inuenit ſimoniaca. Itē ꝯhere es alienū ſt̄ ꝯcedere. ꝓ code d̄r ꝯflauit es alienū grauat̄ uel opprimit̄ ere alieno. vt is ꝑ es alienū qd̄ ꝯtraxit haud paꝝ de ſatiſfactione deſperans vincula rupit. Is nō eſt bn̄ ſoluendo. der bezalt nit wol Quīto verkriegen. ut ħ attrectās contrahes tibi damna magna ⁊ odia ¶ Diſtraho v̄ſtreyen vt diſtraxit oēm ſubſtam ſuā. Tracto frequentatiū hādelen. ut berū nos laute hūaniter comode tractauit. Tractabo eum vt aſſolent tractari malefici. ¶ Retracto vel retrecto. vt retractabis illā falſa vna dierū in abſentia mea dicta. Is ductus eſt ad retractandum.

Aſſcribit iactans ꝓſcribit crimīna dānans

Inſcribit ſignans deſcribit rem manifeſtans

¶ Scribo ſchreibē ¶ Aſſcribo beromē zu eigē zu legē vt īſenſati honorē quē d̄o dn̄t ſibi aſſcribunt. ſcd̄o deputare. ut ꝑ ceteꝛ huic opi aſſcriptꝰ ſui. t̄cio aſſociare. ut aſcribo me ī nūeꝝ vr̄m Aſſcripticiꝰ alicui d̄putatꝰ

¶ Proſcribo verbannen. vt is ad decenniū ꝓſcript⁹
eſt. Secundo exhibere ad vendendum vel emendū
vt bernardus edes ſuas ꝓſcripſit. nec dum aliquis
emit ¶ Inſcribo inſchreyben. ut inſcribatis hoc li-
bro. Secundo ſignare maleficium in vultu. Tercio
aliquid damnatiue inſcribere. vt is ob ſua forefacta
inſcriptus eſt denuo. Quarto ſignificat aliquā penā
inire teutonice wet by wet ſetzen . vt audeo tecum
vel aduerſum te inſcribi. Scdo intitulari. ut hic li-
ber priſcian⁹ inſcribitur. i. vocatur ¶ Deſcribo eſt rē
manifeſtare ꝑ ſua acciden talia. vt bernardi noticiā
habeo ex ſola deſcriptione. Scdo ſignificat corripe
re vel diffamare. vt hic egregie illum deſcripſit. Ter
cio ſignificat hiſtorialiter aliquid ſcribere. vt is hy
ſtoriam beati bernardi ruſtico ⁊ illimato ſtilo ſcrip-
ſit ¶ Preſcribo ſignificat ſcriptis aliquid predicere
vt hec futura preſcripſi. verum mihi fidem adhibere
noluiſti. Secundo ſignificat pre diutiua poſſeſſione
aliquid adquirere vt hec bona ſunt ad me omnia de
uoluta per preſcriptionē id eſt beſizunge. Preſcrip-
tio tollit omnē actionem eccleſie ⁊ ſpūalr ꝑſone non
poteſt preſcribi. Tercio ſignificat ein tag ſetzen. vt
bernardus ad ꝯparendum preſcripto die non ꝯpa-
ruit. Rex edixit vt niſi infra preſcriptum diē rauen
na| vrbe decederent notis inſigniti frontibus pelle-
rentur. Quarto dictare dichten. ut ita ratio p̄ſcrip
ſit ⁊ dictat. Natura preſcriptum eſt ⁊ ratōne ꝯſtitu
tum. vt nobis benefacientib⁹ benefaciam⁹ Quinto
eſt iubere Tullius in padoxis. Nunquā ille liber eſt
cui vxor preſcribit ⁊ leges imponit. Circumſcri
bo vß ſcheiden. hindan geſetzt. vßgeſchloſſen hec om
ni dolo ⁊ fraude circumſcriptis q̄ʒ libens faciam.
Secundo circumdare. vt anno ab hinc quinto hoc:

opidum erat hoſtibus innumeris circumſcriptum.
Tercio eſt ornare. vt bernardus veſtibus eſt circum ſcriptus. Circumſcriptus ſignificat cautus argutus prouidus Inde incircumſcriptus id eſt incaut⁹ vt is verbis ſuis capi poteſt incircūſcripte id eſt incaute. ¶ Tranſſcribo vß ſchreiben. ut peto ex te vt tuum mihi librum cōmunices ad tranſſchribendū. Etiam ſignificat ſcribendo mutare vel interpretari vt de greco in latinum. ¶ Exſcribo vß ſchreiben. ¶ Perſcribo id ē perfecte ſcribere ad finem. vt velim ad me de omni ſtatu tuo q̄m diligentiſſime pſcribas ¶ Conſcribo plura in vnum ſcribere. Secundo ſignificat zuſamen ſchreiben. Inde patres ↄſcripti qui in dignitate ſunt poſiti. ut ſunt ↄſules ſcabini

Si cado cōponis ſemper tu deme ſupina

Occido ſed demas occaſum quod tibi prebet
¶ Cado vallen. Inde caduc⁹ das da valt. vt tēpalia ſunt fluxa uel fluentia uel caduca. vt morbus caducus. Inde caducarius qui patitur illū morbū. ¶ Caſus val. ut habui pſperum caſum euentū nō ſiniſtr̄ ¶ Occido vndergeen. ut ſol occidit. Scd̄o vallen. ut hoc in loco occidi. ¶ Occaſio ein vrſach. ¶ Occaſus ein vndergancl. Multis vni cum verbum fuit crucis occaſio ¶ Excido vßuallen. ut hoc excidit memorie uel mxmoria. Petrus helie dicit. ꝙ omnis ꝑpoſitio ſignificans circūſtantiā ablatiui poteſt ſubiceri ꝛ eius caſus ſoli v̄bo iungi ¶ Excido vßhauwen. vt hic excidit ſepulcrū marmore ꝛ colūnas ¶ Recido wider vallen. vt bernardus fuit in conualentia. ſed iam incipit recidere id ē recidiuare. ut is patit̄ morbum recidiuum diſcordiam recidiuam ¶ Accido ge

ſchehen zu geuallen. vt ſec⁹ accidit q̄ȝ putarā p̄ meā
negligentiā ¶ Incido inuallen incidit in foueā Mē
ti incidit. i. in mentē veīt ¶ ꝯcido vallē ut ꝯcidit in fa
ciē. ſcd̄o zuſamē vallē vt ħ dom⁹ diu caſu minabat̄ iā
ꝯcidit

Con cernit pariter cernit dis diuidit ⁊ ſe

Proponit ſtatuit deliberat indicat atq̄ȝ

Cōfligit quandoq̄ȝ decerno ſignificabit

¶ Cerno ſchowē. ſehen. ꝯpoſita a cerno ⁊ creſco hn̄t
eūi in pt̄ō ⁊ etū in ſupino. ſcd̄o credere ut cretū do. ¶
Cōcerno zuſamē ſehen. ſcd̄o angeen ut ħ negocium
nō me ꝯcernit. ſȝ tue fidei ꝯmiſſum eſt. fac agas q̄ȝ ſi
deliſſime ac ſi tuā ꝯcerneret pſonā ¶ Diſcernē ſchey
den vnd̄ſchidelich erkēnen. vt ħ neſcit int̄ bonū ⁊ ma
lū diſcernere. ſcd̄o anmerckē. ut diſcernatis cauſā di
ligētiſſime. Itē diſcrimen. ut mors tollit e medio di
uitē cū inope puſillū cū maioribꝫ ſine quis diſcrimīe
. i. impromiſcue. ſcd̄o ſt ſchade. ut non feci ħ abſq̄ȝ diſ
crimine mediocri. Tercio piculū. ut quid cauſe tan
tis q̄ ſe obiecere diſcrimībꝫ. Quarto diſtinctionem
criniū. i. via lactea int̄ media in capite ¶ Secerno vō
einād̄er ſcheidē ut ſecernatq̄ bona a mal̄ Proficua noci
ua ſac̄ pphanis Itē ſecret⁹ v̄borgen ¶ Decerno. i. ppo
no. ut ſat mūdo īſuiui. ſat voluptatibꝫ ꝯceſſi decreui
tādē reliquū etatq̄ mee d̄o ſacrādū fore. ſcd̄o inſetzē ut
ingr̄atus dauantrienſ decreuit. ut ſi q̄s inue occauit
infiſcabit̄ decē talenq̄ l̄ talēta. Tercio ſt iudicare vt
rex ī foro iudiciali d̄creuit bnardo cūcta dāna p lub
bertū refundi. q̄rto ſtritē. ut iſti ſtatuerūt ferro decer
nere q̄s puīcia pociat̄. quīto dare begabē. vt decreuē

rũt huic ꝓ ſuis m̃ rẽ publicã meritis ſũmos honoẽs
Hec mihi decreuerũt ¶ Creſco wachſen ¶ Cõcreſco
zuſamẽ wachſen. ſcdo i emanꝺ rinnẽ. ut ſãguis ꝯcre
tus gerunnẽ blut ¶ Diſcreſco vnder wachſen als ha
bern vnder korn ¶ Excreſco vꝩwachſen ul' excellere
vt numer⁹ milleſim⁹ nondũ excreuit

Diffidit ille facere diffidit nõ bñ fidens

A findo pͥmum dicas a fido ſcdm

Noſtis diffidit quẽ xp̃s diffidit olim
¶ Fido fidis uel fido fidas trauwen. ſcdo v̾bunt ma
chen oꝺ frid machen. fido fidis. i. fiduciã hr̃e ¶ Diffi
do klobẽ kliebẽ. ut berñ. diffidit ligna. ſcdo miſtrau
wen. vt diffidit ꝓpͥꝭ viribꝫ ¶ Confido betruwen re
git dtm̃ vel ablatm̃. ut ꝯfido nõ mihi ſꝫ tua v̾tute ꝓ
eodem dr. qua ſpe fret⁹ h̾ feciſti. i. ꝯfiſus ¶ Cõfidẽtia
vel fidẽtia v̾tru wũg ¶ Diffidẽtia miſtru wũg ¶ Per
fidus meineydũg ¶ Infid⁹ vntreu. ut mallẽ eſſe infi
dus q̃ꝫ ꝑfid⁹. Perfid⁹ media breuis veit a noĩe fiꝺs
Infid⁹ media lõga veit a v̾bo fido. Nõ infid⁹ ſed per
fid⁹ b̾nard⁹ eſt ſoci⁹. Itẽ fid⁹ regit dtm̃ ſignificantẽ
rem cui q̇s p̃bet fiduciã. vt hec eſt mihi fidus ꝑ oĩa
Fidens aũt regit gtm̃ vel dtm̃ ſignificantẽ rem in q̃
quis poñt fiduciam. vt hic eſt fidens am̃i vel ani
mo. fidens virium vel viribus

Corripio caſtigo notat ſimul abbreuioqꝫ

E cũ di redemit ſimul extrahit di varieqꝫ

Ad qꝫ tenendo caput ſub pͥuat ⁊ hec rapio dat

¶ Rapio an ſich ziehē. vt ventū ſepe rapis ſi tu vis
viuere rapis. ſcđo entwerē freuenlich an ſich bringē
vt raptus v̓ginū. Hic rapuit puellā ¶ Corripio Ke-
ſtigen. ut quē deus diligit corripit. ſcđo ꝑt abbreuia-
re. ut illa dictio corripit̄. Tercio ſtraffen. ut a crimie
eū corripiā etiā ſi recalcitret ⁊ egre tulerit ¶ Eripio
erloſen. vt bernardus me eripuit ab ingenti ꝑiculo
Scđo auferre vt eripuit mihi omnes bene viuēdi fa-
cultates. Qui hinc nos eripiat nemo eſt niſi deus.
¶ Diripio ꝓ eodē. ſcđo vario mō rape ſcȝ plunderē.
Inde direptio ein plunderinge. Is cruci addictus eā
ob cauſam. quia direptionī vrbis intfuit ¶ Arripio
zunemē begryfen. ut arrepto gladio ꝑcuſſi. ſcđo poſ-
ſeri a dyabolo. ut hūc arripuit dyabolus. Inde arrep-
tus ⁊ arrepticiꝰ ein beſeſner menſche. ¶ Surripio be-
roben. vt is ſurripuit veſtem meam. ſcđo inblaſen zu
betriegen vt princeps ⁊ ſatrape ſurripuere reo. Ter-
cio beſeſſen ſin. a dyabolo. ut ſurreptꝰ a dyabolo fu-
it. Quarto ſignificat falſum latenter cōtinere in li-
teris. ut litere tue ſunt ſurrepte ⁊ ideo cancellāde In
ſurreptio vt falſa narratio in literis. Quinto furari
vt non furi aliquid ſurripitur miſtice er iſt ſelber ein
diep. ¶ Preripio benemē einem andern das er habē
ſolte. vt hic preripuit canoniā. ¶ Subrepo inuallen.
vt ſubrepſit mihi inuito mala cogitatio. ¶ Irrepo
incrupen. ut irrepit obliuio ¶ Rapidus ſchnel Etiā
rapax ſchnel. Rapidus predo rapax. i. velox. Rapi-
dus fluuiꝰ rapiduſqȝ.

Ad. ꝑ. ob. ex. pro. de. pre. ſignat tibi plura
Hi qui contigue tangit uel tangit̄ ille
Cōtingit quoqȝ ſepe ſub euentu regitur

Sed res ꝯtīnue tangūt nullo mediantē

Ars dat cōtiguū naturaqȝ ꝯtīnuū dat
¶ Tango růren.ſcd̄o angeen.ut vos tangit hec res
¶ Attīngo an taſten.an gryffen. vt hic egregia di-
cit que mīnimo digito attīngere nō vult. ſcd̄o fīnire
vtfinē attigit.tercio adipiſci.vt attīngo octauū ānū
⁊parens meus ceſſit ex humanīs.Pro eodem ponīt
ago.vt quem annū agis vel attīngis.Quarto ſuffi-
cienter facere. ut fateor īngenue res dimīnūere ma-
gis q̄ȝ attīngere poſſum¶ Pertīngo.i.adquirere vt
rebus humanis immerſi raro ꝑfectam ſcientiam ꝑ
tīngunt. ¶ Obtingo id eſt ꝯtīngere vt īnfortunīum
mihi obtīngit¶ Jntīngo īntaſten.īngryfen.vt q̄ me
cum īntingit manū īn parapſide hic me tradet.ſcd̄o
ſcat nō tangere.ut noli hanc rem īntīngere ¶ Jnta
ctus.i.īmaculatus.vt īntacta virgo maria¶ Proti
go.i.ꝓcul tangere¶ Detīngo.i.deſtruere deorſū ten
dere uel ſuꝑbire.¶ Pretīngo eſt p̄narrare vt ſcribit̄
p̄tactum eſt.i.prelibatum eſt⁊ſcriptum eſt¶ Cōtīn-
go id eſt euenīre ut hoc ꝯtingit mihi.Secūdo ſignī-
ficat ſimul tangere.vt non ꝯtingunt omnīa omnibꝫ
horis.Nec ligna ſe contīngunt. Tercio zu horen. vt
da mihi ſubſtantiam que mihi ꝯtīngit.Jnde conti-
gue on mittel.¶ Contigua ſunt quorū vltima ſe tā-
gunt.non tamen vnum ſunt.vt penna ⁊ papirus.
Conſequenter ſe habentia ſunt quorum vnum aliq̄
liter eſt medium alterius ſpeciei.vt naſus īnterme-
diat oculos..

Digerit expendit con pre ſignat tibi plura:

Vir male p̄ſumit qui nō ſua debita ſunt:

Qui nõ audenda facit hic p̃ſumere fert

Cõfides bene de firmo p̃ſumit amore

Eſt quoq; p̃ſumo ſumere ꝓ reliquis

Simplicis in ſenſu cetera cõueniunt
¶ Sumo nemen. Tranſſumptiue d̃r h̃ cornua ſumit
.i. iraſcit͛ ꝛ aliũ inſeq̃tur ¶ Cõſumo v̓deuwen in ſtoma
cho. vt neq̃o cibũ ꝯſumere'. Deficio eq̃dem in calore
ſtomachali. Cibaria incõſumpta generãt febres. q̃ꝛ
vehemẽter ſanitati officit. i. nocet ſuꝑ indigeſtũ appo
nere crudũ. i. cibũ ſemicoctũ: ſc̓do ẽt v̓zeren. ut is cõ
ſumpſit oẽm ſubam ſuã. Tercio ẽt v̓derben Tullius
Nil eſt ope vel manu factũ qd̓ nõ ꝯſumat vetuſtas.
Quarto ẽt finire vt ꝯſũpto ope vemã ¶ Cõſumere
ſupplicia ẽt punire vt in malefici maxĩa ſupplicia ꝯſu
mit magiſtrat⁹ ¶ Preſumo v̓nemen vt p̃ſumitis di
uinis ꝛ hũanis ꝯ̃ria. ſc̓do audere. ut bern̄. h̃ agere p̃ſũ
pſit. tercio v̓meſſen. Jñ p̃ſũptuoſus hõ. q̃rto veſt ẽck
lich halten. v̓nemen. ut oĩs hõ p̃ſumit bon⁹ niſi ꝓbet
ꝯ̃riũ. q̃nto ẽt p̃ alijs ſumere ¶ Reſumo wider nemen
od̓ wider eſſern. ut reſumatis argumenta ¶ Jnſumo
innemen. vt bnard⁹ adeo aduerſa laborat valitudi
ne. vt nil prorſus queat inſumere ¶ Abſumo v̓min
dern od̓ v̓zeren ¶ Aſſumo annemen. vt bernard⁹ aſſ
ſumpſit hoc negociũ in ſe agendum. ſc̓do ꝑponere. vt
is aſſumpſit. i. in loquẽdo ꝑpoſuit. Tercio zu od̓ vffne
men vt aſſumpta ẽ maria. Tñſſumo über ſetze noder
anders ſetzen in glychnuß. lr̃a tranſſumpta. i. ex alia
ſcripta.

Jnueñes re con ad pandit ꝛ ob tibi velat

Opperior tardos opit̄ me veſtis amena

Operio quē ſub aliquo velam̄ie pono

Illos opperior quos p̄ſtolor in p̄ceūdo

Ex vſu perio lapſui ſit ⁊ inde peritus

Venit ⁊ experior parioq; tibi dabit̄ vſus

¶ Pario ē facere laborare v̾bringē. ſcd̄o ē adq̄rere vt ↄſua q̄ ſūt p̄ta labore ¶ Repio vinde vt pl⁹ vbiq; mali q̄; boni repit̄. p̄clara rari⁹ repiūt̄. Qui ceteros pl⁹ ſe diligat reperi adhuc nem̄iē ¶ Cōpio vnd̄ vin den. vt ſi h̄ ↄptū fuerit male h̄nard⁹ tractabit̄. ¶ Cō pertū ē ita ꝙ nuſq̄; fides ¶ Aperio vff ton. ut ferrea porta btō petro vltro apta ē. Trāſſumit̄ p̄ maifeſta re. vt cor meū tibi aperiā fac arcana celes. Scio nā q; ꝙ i aptū nō ibit ¶ Operio bedeckē. ut opiatis ca put. Optū nūc om̄e detegit̄. Coopio p̄ eodē ¶ Diſcoo perio endeckē. ut in p̄ntia p̄batiſſimoꝝ hoīm caput diſcoopio ¶ Reopio wid̄ deckē Ambro. Reopi diui tem ſi poſſis ¶ Oppior v̾wachtē h; duꝭ ſutuꝝ indi catiui ſc; in or ⁊ in ar. ut abi intro interea te opibor l'opar. Iñ opt⁹ ſum te triduo. S; opt⁹ ab opio ē be deckē. ut ſui capite opt⁹ Expior erſuchē erfarē inen werdē liden. vt expiar vires ⁊ euentū rei. berñ expt⁹ ē varia ſui diuiſa expt⁹. i. paſſ⁹ ¶ Perio piui pitū erſuch en erlernē. Iñ pit⁹. i. ſapiēs ¶ Periculū ē ſcrutamen. vt piculū faciā ich wil es erfarē ¶ Periculū eīn ſcha der ⁊ ſic venit a pio v̾derbē v̾lorē ſin. krafftloß werdē. v̾geen. ⁊ ē ↄpoſitū a p ⁊ eo h̄ns pitū in ſupmo. ut ñ tē dit pitū q̄ vult audire pitū. Dīra eſt int̄ paro pareo ⁊ pario. vt pareo p̄ceptis paro menſam pario p̄lem

Liberat abſoluit ꝑſoluens debita ſoluit

Aſt abſolutꝰ nō reſpectusꝰ habet

Eſt abſolutū nomen veluti deus ⁊ pax

Ob contra ſoluit iteꝝ re.retro reſoluit

Vīncula deducens ſoluitq; modis varijs

Et abſolutū cui nō tranſire licebat

¶ Soluo bezalen.berū eſt bū ſoluēdo. Nō eſt hō ille ſoluēdo.der bezalt nit.ſcdo ſt enbīnde.entledigen.vt ſoluite aſinū.tcio ex adiūctis diūſa ſt.vt berū ſoluit ī riſū.i.ridet.Miſeria ſoluit.i.pit. Nauē ſoluere ſt abſtoſſen von dē lande.vt dauātrie nauē ſoluimꝰ ⁊ ī hollandiā ꝑgimus ſcdis velis ¶ Abſoluo ſt liberare vt abſolue dn̄e aīas fideliū.ſcdo ſt a crimib liberaē vt alter crimīnib abſoluit alter legib tenet.tercio ſt finire. ut nulli dat premiū niſi labor abſolutꝰ ſit. Qrto tn̄ſſumit ꝓ facere vt nō tale q̄d ꝑ me abſolui poteſt ¶ Perſoluo bezalen. ut ꝑſoluas velis nob malis gratib ¶ Obſoluo bezalūg ton. vt ẏboſā eſt int hos queſtio de ſoluēdo veꝝ neut neutꝝ ꝑuenit ſoluendo. ¶ Reſoluo eſt iteꝝ ſoluere vflosen wider ledigen. ſcdo tn̄ſſumit ꝓ mori.vt btūs Martinꝰ iudicauit ſe debere abſolui.tercio ſt rem ī ꝑſtinū ſtatum mutare.vt res ꝯbuſta reſoluit ī cīneres.quarto tn̄ſſumit ꝓ exponere. ut hanc nobiſcū rē ꝑ difficilem reſolue .i.verlzler.Materia irreſoluta.i.obſcura ¶ Diſtēta viſcera ī cachīnnū reſoluūt ꝯpoſitio reſoluit in ſubiectū ⁊ ꝑdicatū wirt zerſtert von ſiner gentzīn vn̄ geſetzt in die teil von den es zuſamē gemacht iſt ¶ Diſſoluo varie ſoluere. Inde diſſolutꝰ iuuenis ē inſolēs

moꝛibus.ſc͞do bezalē vt berñ diſſoluit es alienū. Ex
emplū pꝛimi. ut nebula diſſoluit a radiis ſolaribꝫ. ¶
Exoluo bezalē. ut is ꝯflatū es exſoluit ¶ Abſolutū dr
p͛mo qd nō hꝫ reſpectū ad aliud. ut hō bos ⁊ ſic ē ter
mīn⁹ logical'. Ad eſſe ſupioꝛis reqrit eſſe inferioꝛis.
ſc͞do qd nō tñſit ſic v͛bū abſolutū ſine caſu ſequēti fa
cit pfectū ſenſū. ut v͛ba neutralia. tercio nomen ſub
ſtantīm ñ indigēs adiectiuo vt ds pax ratio ⁊c̄. quibꝫ
nō addit adiectiuū bonitatis l' malicie. q̄rto qd nō
regit vt ntūs ponit abſolute. q̄nto abſolutū ẜt pfe
ctū vt oratō abſoluta. elocutio abſolutiſſima.

Hoc v͛bum ſapio ſenſū notat atqꝫ ſapoꝛē

Contrit⁹ reſipit deſipit inſipiens
¶ Sapio v͛ſteen. Jñ ſapiens. i. intelligēs vt minimū
hui⁹ materie ſapio. ſc͞do ſchmackē. vt olera ſapiunt
aduſtionē. tercio ẜt ſentire. ut iohēs ẜ ſapit. i. ſentit ¶
Deſipio int ſchmackẽn. ſchmacklos werdē. ut is deſi
pit amoꝛe voluptate. ¶ Reſipio wid' wys werden.
Qui deſipit culpa reſipiet pena. ſc͞do ẜt beſſeren. vt
is reſipit velut q̄ in extremo pficiendi ſtatu eſt. Pꝛo
eodē dr reſipiſco. reſipiſce tandē velut hic ⁊ nō velut il
le de quo nil ſpei eſt ¶ Jnſipio v͛ſotten aſchmackẽn
ſchmacklos werden Jñ inſipiens. i. ſtultus vel dr nō
ſapiens vt panis veſter eſt inſipidus

Jnchoat in fallit de p attendit iubet ⁊ pꝛe

Simplicis in ſenſu cetera ꝯueniunt

¶ Capio nemen. ut is cepit es alienū. ſc͞do intelligē
vt capit ẜ nemo. Tercio vangen oder vahen vt cepi
aues. Q̄rto ꝯtrahere. ut hac ex re cepi voluptatem

ĩimicicias ſomniũ . Item capt⁹ ſum voluptate vel
me ſomn⁹ cepit. Qũto ẜt miſeriã habere. vt obliuio
tedium odium me cepit Capt⁹ oculis ẜt priuari. ut
talpa eſt capta oculis ¶ Incipio anfahen vt ne ĩci
pias qd̃ poſtea ĩcepiſſe peñiteat. Grauis eſt ĩcep
tio prima. Continua vt ĩcepiſti ¶ Decipio betrie⸗
gen. vt te preter decipies nemĩnẽ. Inde decipula eyn
valle ¶ Percipio v̓nemen. ut aures arrige ⁊ mente
percipe. Scd̃o enpfahen. ut percepi moleſtiam ⁊ fru
ctum ex hac re. Tercio audire. ut percepi ĩaudita
noua. ¶ Precipio gebietten. vt ſi precipio nemo eſt
qui obtempet. Secundo ſigñificat doctrĩnare. ut ha
beo quedam precepta diſcendi preclara ipſi⁹ tullij .
¶ Accipio zunemen. ut accipe tuum. Secundo ĩn⸗
telligere. ut accepi heſterno veſperi de ĩopiato tuo
caſu. que me ſũme affecit doloribus . Accepi tuis ex
lıteris ɋ bene habes ⁊ bene valeas. Tercio ſigñifi⸗
cat idem quod audire. ut rumoribus accepi. Ind̃ ĩn
acceptatus vn werd. ut ſaciatis reddũtur queqȝ in
accepta ¶ Recipio wider nemen. ut librũ recepi. Se
cundo ſigñificat habitare. vt bernardus ruri ſe reci
pit id eſt rus colit. Tercio entpfangen. ut tuas lite⸗
ras dulciſſimas veſperi recepi . Quarto ſigñificat
admittere. vt liber de ĩfantia ſaluatoris ĩter autẽ
ticos eccleſie libros non recipitur. Lubbertus recep
tus ĩn gratiam bernardi id eſt recõciliatus eſt ei
¶ Intercipio vnderuangen. vt litem ciuiũ bernar⸗
dus ĩntercipit. Lis ĩntercepta eſt. Secundo ſigñifi⸗
cat hoſtiliter capere . ut cliuenſes ĩntercepti ſunt ĩn
ore gladij. ¶ Suſcipio annemen. vt hoc in te nogoci
um ſuſcipias. Secundo ꝯmendatum habere. vt pre⸗
ſbiter ſuſcipit curam añimarũ ſuſcipe bernardum.
Tercio ſufferre. ut ſuſcipite ĩnuicẽ. Quarto ꝑcreare

vt non minus diligo quos euangelio genui q̄ꝫ ſi ꝯiu
gio ſuſcepiſſem¶ Cõcipio entpfãgen. vt maria v̾go
filiū ꝯcepit peꝑitqꝫ v̾go.ſcd̓o begryffen. ut hac de re
ꝯcipio. Jn̄ ꝯceptꝰ ein begryff. Nõ quilibꝫ ꝯceptꝰ lex
eſt patrie v̾willen iſt kein lantrecht¶ Excipio vſne
men.vt autoꝛ excipit.ſcd̓o enpfahen. ut excipit ieſū
gaudēs¶ Occipio.i.incipio¶ Occupare.i.vi rape.ut
ciuitas ⁊ caſtꝝ illud diu obſidiōe laboꝛabat tandē oc
cupata eſt.ſcd̓o ſt ꝑuenire. tercio vnledigē.ut differ
in craſtinū alia re occupatꝰſum.quarto ſt poſſidere
vt occupantis ꝯditio ſemper melioꝛ eſt vel ſcat in
iuſte poſſidere.vt is bona noſtra occupat.¶ Antici
parc.i.ꝑuenire.vt bernardꝰ anticipauit me ſcriben-
do alias te de hac re certioꝛē feciſſet¶ Vſucape.i.rē
ꝑ vſum cape¶ Diſceptare.i.diſputare.vt ſuper hac
re diſceptauimꝰ.ſcd̓o ſt iudicare¶ Accepto frequē
ter accipere.vt bernardus acceptus eſt in monachū

Depecto valde re ſurſum deqꝫ deoꝛſum

¶ Pecto kemmē.ſcd̓o eſt oꝛnare. Jn̄ pexim.i.oꝛnate
¶ Depecto.i.oꝛnare.ſcd̓o ſt nider kēmen.vt bnardꝰ
depexit crines¶ Repecto wider kēmen¶ Repexꝰ ge
kempt¶ Impexus vngekēpt¶ Paciſcoꝛ frid mach
en.¶ Depaciſcoꝛ v̾bunt machen. vt hi depacti ſunt
perperam ⁊ perniciose ¶ Depaciſcoꝛ id eſt pacem
rumpere¶ Compaciſcoꝛ Repaciſcoꝛ

Perfundo ſimul effundo dat fundo ꝓfundo

Infundo cū diffundo cōfundo refundō

Attonito vel ſcandalizo vel deſtruo damno

Fundoq; cū reliquis cōfundo dicit' eſſe

¶ Fundo gieſſen. vt vas fuſile d̉r das gegoſſen iſt. ſcd̉o ſ̉t ſpraitē. t̉cio werffen. Jn̄ fundile ein ſchlēcl̉el od̉ ſchling do man die ſtein mit würfft. Funda idem ¶ Fund' ein grūdt ¶ Fuſū ein ſpindel ¶ Int'fuſū ein klepper holtz leproſoꝝ ¶ Fūdare ſtifften. vt fundata eſt h̉ eccleſia bt̄i b̉nardi ¶ Profundare grūdē. vt ꝑ fundū maris ¶ Profundere ſ̉t ꝑcul fundē ut fons hic ſcaturies late ſuos riuos ꝑfundit. ſcd̉o ſ̉t dilapidaē vt ex alienis īpenſis facile eſt eſſe ꝑfuſū. Jn̄ ꝑfuſus vt hic eſt ſuoꝝ ꝑfuſus ¶ Effūdo vſſpreitē. ut ſūt q̇ ſā guinē hūanū effundūt. ſcd̉o tn̄ſſumptiē d̉r loq̇ut vbi deeſt audit' ne effundas v̉ba ¶ Diffundo diūſimode fundē. ut diffuſa eſt. ſcd̉o ſ̉t redolere ut h̉ herba ſuā diffundit fragrantiā ⁊ thuris odorē. hec materia dif fuſe ſcripta. i. late. tercō ſ̉t reſoluere. vt aer diffūdit calore ſolis ¶ Cōfundere v̉ſchemē. vt ſtabā in me ꝯfu ſus ⁊ q̇d agerē dubius. ſcd̉o ſ̉t vilipendere. ut ꝯfundit me nimiū iā in ꝯpriā accelerat ꝯfuſionē. Tercio ſ̉t de ſtruere ul' turbare. vt nr̄ bernard' ꝯſilia ꝯfundē labo rabat. Q̄rto ſ̉t cū alio fundē v̉miſchen ¶ Refundo v̉gelten. vt vna dieꝝ grates refundā ꝑ tanto mune re. ſcd̉o vffrichten. ut refundas mihi ſingula dāna ad nouiſſimū quadrantē. aut nunq̄ȝ tecū ꝯponā. vt nec eſt tuaꝝ facultatū refundē ¶ Suffundo begoſſē beſprētzt. vt hic erat oculos lacrimis ſuffuſus. Suf fūſus etiā dicitur ebrioſus.

Aſcendo cū deſcendo preſcendo reſcendo

Cōſcendo cū ſuſcendo facit hec tibi ſcando
¶ Scando ſteygen. ¶ Aſcendo vffſtigen. vt aſcendit

xp̄s in̄ altū¶ Deſcendo nider ſtygen: vt deſcēdit ad inferna¶ Cōdeſcēdo zu gebē.ut in̄ petitis tibi ꝯdeſcē dam. ſcd̄o quit ſagen. vt ꝯdeſcendā tibi decē aureos qd̄ reſiduū eſt volo ſoluas. tercio ſimul deſcendere vt ꝯdeſcēdamꝰ gdus. Optet infirmātibꝰ ꝯdeſcendere.¶ Cōſcendo beklymmē. vt rex ꝯſcendit caſtrimenīa. ſecundo ſt cum alio ſcandere. vt ꝯſcendit iubilans letꝰ ad ethera¶ Inſcendo inklymmē. vt furis eſt clamdeſtine inſcendere domos.

Non vſu fligo ſed ſunt ſua ꝯpoſitiua

Affligit tortor malus infligitqʒ locutor

Sed altercando ꝯfligere dicas ſophiſtas
¶ Fligo nō eſt in vſu. Cōpoſita eiꝰ ſūt pme vl' tercie ꝯiugatōis¶ Affligo pinigē. vt h inhūamter eſt afflictus. ſcd̄o macerare. vt noli te affligere.¶ Afflictio ein pinigūg. ut in rebꝰ mūdanis nihil eſt q̄m dolor ꝛ afflictio ſpūs. Etiam ſcat drurig ſin. vt reſpexerat deus afflictionē populi ſui.¶ Infligo ꝯuiciari. vt is mihi iniuriā inflixit.¶ Cōfligo diſputare. vt hac de re acerrime ꝯflixerunt. ſcd̄o ſtritten. Jn̄ ꝯflictus id ē certamen vel diſputatio. vt Mors ꝛ vita duello cōflixere mirando Hoc ꝯflictu plurimi occubuere.¶ Profligo pinigen¶ Perfligo idē¶ Profligare etiā ſt verhefft v̄ſetzt. vt is dr̄ omīa bona ſua pfligaſſe. der hat all ſin gůter behefft. verſetzt. beladen

Vis. ex. ad. p. pre. de. re ꝯiūgito tingo

Que tibi dat tango gi dant que tingoqʒ xi dant
¶ Tingo verben. ꝯpoſita eiꝰ terminant in go vl' guo

ſimiliter ꝛ ď vnguo vel vngo ¶ Diſtinguo meīgerley verben ¶ Diſtinctꝰ color.i.diuerſus color.ſcđo ƥt teylen vnď ſcheiden.ut q̄ formalit̄ velit ſoluere. dz diſtinguere ꝓcedere l' p̄miſſas interimē. ¶ Intigo inuerbē vt is fecit illud intīnctu demōis ¶ Retingere wider verben.

Arruit obruit eruit irruit eruit atq;

Obruo p̄ruo corruo diruo tot ruo format
¶ Ruo vallē.ut q̄d ſi celū ruat.inde ruīna. vt hec domus minat̄ ruinam. q2 eſt ruīoſa fumoſa ſtilicidioſa ¶ Ruere in āplexus.i.āplecti ¶ Arruo zuvallen.vt trāſſumptiue ď2. Tpalia huic copioſa arruūt ¶ Obruo bedecken. über ſchlahen.ruendo. ſuffocare.verwerffen.Obruit nos ďs beneficÿs über ſchütt.über felt vmb vn̄ vmb.vt cadente domo etiā frater meꝰ obrutꝰ fuit.putatis me obruere ꝯbis.cadauer obruit̄ terra. Item trāſſumptiue ƥt inebriari. vt vino ſe obruiſſe.nudūq; ſaltaſſe dicunt.Obruere lapidibꝰ ƥcat ſteinigen vt beatꝰ ſtephanꝰ fuit obrutꝰ lapidibꝰ. ꝛ beatus ſebaſtianꝰ ſagittis. ¶ Irruo invallen. ut tutanda eſt cū caſtro ciuitas ne hoſtes irruāt. hoſtes irruerunt in me manu violanta habent mich gefangē.
¶ Eruo vƥbrechen.vt dyabolꝰ plurimis oculos eruit.ſcđo liberare.ut erue a framea.i.morte aiam meā Artis eſt a comite vago ꝛ via mala ſeſe eruere. dz iſt kunſt vō bůbiſcher geſellſchafft vn̄ boſem weg ſich ſcheiden. Abruo abvallen.ut tecto abruit Corruo zeſamen vallen. vt q̄d faciunt parietes ſi corruunt fundamēta Scđo ƥcat occidere. vt vr̄ates corruerūt in bello gelrenſi Diruo zerbrechen.ut morte mortem diruit chriſtus

Ermĩnat extinguit ꝯpeſcit ſopio ſedat
Et dormire facit ſed ꝯſopire ſimul fit
A ſomno renouent ex ab diſ re q̃ʒ ſignat
Sed qñqʒ tamen iterꝫ ſopire reſopit

¶ Sopio.i.finire.ut lis tādē ſopita ē.ſcđo ƀt extĩguē erleſchen.bedrechē.ut flama ſopita eſt.cineres ſopiti betrochē koln. Cur mō ſopitos reſuſcitas ignes id ē iras.tcio ꝯpeſcē.ut ſopiā hos inſolētes. q̃rto ƀt ſtillē ut aliq̄ntulū iā aura ſopita ē ⁊ liuor vulneri ſopit᷑.liue re uel liueſcē ſchwerē.Liuor geſchwulſt.q̄nto ƀt treg machē Eſopꝰ.Me mihi torpentē ſopiret inertia men tē.Jñ ſoporare mit lang ſchlaffen.nafftzen.Dū oculi cladunt᷑ ⁊ eō apiūt᷑ ſic xp̄c in ſepulcro dormiuit.Unđ ſoporatꝰſum ⁊ exurrexi ¶ Cōſopio zuſamen ſtillen vñ ſchlaffen.Sʒ exſopio abſopio diſſopio reſopio ſigni ficāt remouere a ſomno. vt berñ reſopiuit lubbertū Jnter hos adūſātes lis ſopita fuit. ſʒ is eā maleficꝰ. reſopiuit ¶ Reſopire etiā ƀt wider ſchlaffen

Qui tantū p̄bet aures ſermōibꝫ audit
Qui fauet auditis hic exaudire videtur
Qui bñ mandata p̄lati ꝯplet obedit
Quiqʒ ſuas aures ſimulando claudit abaudit
Quiqʒ aliud v̓bis intelligit ipſe ſubaudit

¶ Audio horen.ut fit q̄dē ſʒ nō meret̄ grām apud au dientes.ſcđo qñ audio regit dtm̄ ƀt obedire. ut audi dias mihi velim ¶ Exaudio erhorē. ut xp̄e audi nos v̓hore vns. xp̄e exaudi nos erhore vnƀ. ¶ Difficilis exauditor importunos habet oratores. ¶ Obaudio ſurda aure audire über horen. vt preces meas ob

audiuit ꝛ ſurda aure ꝑteriit. Dum paup rogitat ſper
nendo ſupbꝫ obaudit Obedio gehorſam ſin. vt op
tet obedire magis deo q̄ȝ hoibꝫ Subaudio vnder
v̄ſteen da by v̄ſteen. vt ꝯpoſui bernardū citare infra
q̄ndenam ſubaudi ſi interim nō ſatiſfecerit.

Sub iuuat in reperit ꝯtra venit ob. rogat inter

Accidit eueniens iteꝝ fert reuenire

Pullulat ꝛ creſcit ꝛ ꝓuenit ante ꝓculq̄ȝ

Sic ꝛ abundare ꝓuentus dicitur inde

Perfecteq̄ȝ venit p. pre. preit eſt adiens ad

Qui fallit v̄bis aliquē circumueint ille

Tunc circūuenio cū circūdo loca multa

Eſt venio neutꝛ cū ꝯpoſitis niſi quinq̄ȝ

Pre. cō. an̄. venit circūuenit inuenit iſta

Venio kōmen. Sed veneo ſt werden v̄kofft. ꝛ eſt
neutꝛ paſſiuū. Veneo veniui dat ꝑteritū q̄ȝ venum.
Veneo longat venio q̄ȝ corripit. Q̄nq̄ȝ paſſeres aſſe
veneunt. i. vendunt. Sȝ venio p i kōmen. ut optune
veniſtis ir ſyent eben kōmē. Optato veniſti Vſu ve
nire. i. ꝯtingere uel vtile eſſe Subuenio zu hilff kō
men. ut ſubueni dn̄a clamāt ibꝫ ad te iugiter. Jn̄ ſub
uentio. i. auxiliū Jnuenio vinden. ut ſtultꝰ q̄ q̄rit qd̄
nocet inuentū Jnuētriciꝰ ein vindeling d̄ gefundē
iſt Obuenio. i. reſiſtere. ut intēdo iniuriatori ꝓ vi
ribꝰ obuenire. Jntuenio eſt orare. ut intueni ꝓ cle
ro. ſcd̄o zwiſchen kōmen. ut raro bn̄ficioꝝ fit ꝑmu
tatio q̄n illicita pactio intueniat. Euenio kōmen

vt ex ſententia euenit p̄ter opinionē non culpa mea
¶ Euentus id eſt caſus ein zufal on geſchicht. vt q̊
euentu iter explicuiſti. ¶ Reuenio wider kōmen. ¶
Prouenio wachſen vel fürt bringen. ſcd̓o ſt ꝓcul vl̓
ante venire. tercio abūdare. Jn̄ ꝓuentus id eſt red-
ditus vel annone lucrum. Fruges inuite facienti ex
iguꝰ fructꝰ ꝓuenit ¶ Peruenio ꝑfecte venire. ut iohā
nes nōdum ad bonum deſideratumqʒ finem ꝑuenit.
Peruenit ad aures meas vel manus id eſt percepi
vel recepi. ¶ Preuenio ſignificat vorkōmen vt p̄uen
tus ſum emendo. morte. agendo. Preuenīri morte. i.
mori cito. ¶ Aduenio zu kōmen. ſcd̓o wol kōmen.
vt optate aduenisti ¶ Circūuenio eſt decipe vt circū
uenio familiarē amicū. ſcd̓o circūdare ut iſti circūue-
nerūt nos ¶ Cōuenio verdrag machen. vt nōne ex de
nario diurno ꝯuenimꝰ ¶ Agamꝰ iuxta ꝯuentionē. ſe
cundo ſignificat citare. vt clericꝰ non poteſt ꝯueniri
iudicio ſeculari ſub pena excōicatiōis. Tercio ſt allo
qui. vt aduentantē me ꝯueniebat bernardus Augꝰ
Cōueniā vos o iudei. Quarto ſt ꝯpetere vt p̄dicatū
ꝯuenit ſubiecto. vt hō eſt animal. Qnto eſt decere vt
niſi plus qd̓ mihi ꝯueniat attendere efficerē ne poſt
hac ꝓbra in me iactares. Sexto ſignificat ineſſe vt
predicatum ꝯuenit ſubiecto id eſt ineſt ꝑ omni ꝯten
to ſub eo. Septimo ſignificat in vnum venire ut ſco
lares ꝯueniunt ſtudio. ¶ Conueniā iudicialiter id ē
citabo. Jnter hos male ꝯuenit. teutonice ſy ſind nit
zu friden. Octauo ſignificat gelych ſin. vt Arnoldus
⁊ Bernardus cōueniunt in albedine. nequicia et vir
tute Contrauenio gegen kommen. ut hic machina-
tur profectui noſtro ꝯuenire ¶ Superuenio über kō
men. vt mors extemplo id eſt cito ſuꝑueniet nobis

Eſt aſſentire ꝓprie verbis adulari

Sed ꝯſentire dicas factis adulari

Et qn̄qȝ tn̄ p̄rimū depoīt agitqȝ
¶ Sentio vermerckē Boeciꝰ ſentis ne.i.intelligis Jn̄ ſentētia vrteil.ſinrycher ſprüch.ſinrych lere. ut res geſta eſt ex ſnīa ¶ Senſus eīn ſin.ut cui eſt ad omīa ſenſus.wer kan es alles beſinnē.Compoſita a ſentio ſub o actīa.ſub or deponētalia ſūt ¶ Aſſentio zulaſſē ut tuis neq̄ȝ aſſentire v̄bis ¶ Aſſentior p eodē.ut aſſentior inq̄ȝ ¶ Aſſentari.i.adulari ¶ Aſſētatio.i.adulatio ¶ Aſſentator aſſentaneꝰ.i.q̄ cito p̄bet aſſenſū ¶ Cōſentior v̄günden.ut agas dimittas ve nūq̄ȝ ipē ꝯſentiā.Agentē ⁊ ꝯſentientē par manet reatꝰ.i.agentes ⁊ ꝯſentiētes pari pena plectēdi ſūt. ¶ Diſſentio ul' obſentio.i.diſcordare Jn̄ diſſentio eīn kyff. zēcke orta eſt int' hos ¶ Preſentio vor erckēnen.ꝑuſq̄ȝ aliq̄ res p̄ſentit ille dolos ¶ Reſcire.i.reſciſcere nach v̄nemen.vt ſi hoc nō p̄ſentiā reſciam tamen.

Que ꝯponūtur ab eo retinēt eo ſemper

Ambigo ſumit io ducitqȝ ſupbio ſecum

Ad.ſub.in.ob.preter.circū.trās.an.facis octo

Et nō plura reor que faciunt in eor

Ex eo ꝯpoſita ſed in am formant ⁊ in bo

Hic ibo vel eam quiboqȝ ſiue queam
¶ Eo geen. ¶ Ambio vmblegen.vt ſalomon ꝓpoſuerat ambire hieruſalem triplici numero. Scd̄o ſcat

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

vmbgeen Jñ ambitus eiñ vmbganck. Ambitus est
nomen ambit⁹ pticipans est. Filij iſrael ambierunt
ſepties hiericho ⁊ cecidetunt muri eius. Tercio ſt
cupere honorē. Jnde ambitio .i. cupiditas. ¶ Adeo
zu geen vt adeamus deum cū fiducia. Scd̄o ſt ſubi-
re. Terēti⁹. Hoc ꝓ ſeruitio debeo conari manib⁹ pe
dibuſq; noctes dieſq; capitis ꝑicula adire ¶ Aditus
ein zuganck ¶ Abdit⁹ vel abditum .i. locus ſecretus.
¶ Subeo vndergeen. vt ſubire tecta. ſcd̄o ſt angeen
vt oportet me hunc ſubire laborem ⁊ onus ⁊ curam
pericula. Tercio ex adiunctis varia ſignificat ſubijt
mihi uel in me ſignificat inuallen. vt ſera penitentia
ſubijt regem. Subijt mihi obliuio vel vitam in me
lius ꝯmutare ¶ Jneo ingeen vel anfahen. ut neſcio q̄
ratio mihi ineunda ſit. Jch ent weiß was ich anfa-
hen ſol. Adeſt res de nouo ineunda mihi. Scd̄o tranſ
ſumptiue dicit̄ ein verdrag machen. vt inuito ꝯſilio
id eſt facto conſilio. ¶ Jneuntis etatis vel ab ineun-
te etate vel ipſis cunabulis uel teneris ab añis vir-
tutes dilexit maioreſq; natu verebat̄ ¶ Abeo id eſt
mori vt pater meus pie et ſancte memorie obijt ip
ſo die Barbare virginis. ¶ Obijt diē .i. mortē. Scd̄o
ſcat circūire. vt bernardus obijt ciuitatē. Tercio eſt
exequi officiū. ut hic obijt legationē id eſt ꝯpleuit ne
gocium. Quarto ſignificat ꝯtraire ¶ Pretereo ver
geen. vt hoc te p̄tereat hoc preterit me id eſt latet
me. Fugit me. Secūdo relinq̄re. vt reuertar ad op⁹
ne quod incepi pretercam. Tercio neſcire. vt deum
nec preterit nec ſubterfugit neq; latet neq; fallit
aliqua res. Sapit qui conuicia preterit. Non inau-
ditum pretereat id eſt non loquor ſurdo. Sum pre-
teritus a te. Du haſt mich vergangen über ſehen.
¶ Tranſeo ſepe ponitur ꝓ pertranſeo. vt tranſiuit

m̄ hieruſalē.i.ꝑtrāſiuit. Meli⁹ eſt ſub ſilentio tranſire
q̄ȝ temerarie diffinire. Trāſeat hoc in rem iudicatā.
¶ Abeo wechgeen.ut ſinite hos abire āmbulatū in pa
tentes cāpos ¶ Deāmbulare ſt ůtretten hin vnd her
geen.ut deāmbulauit dn̄s in ꝑadiſo ¶ Redeo wider kō
men.ut bernard⁹ rediit voti ꝯpos ul' expers ¶ Redi
re in viā ſt belzerē. Redire in grāȝ ſt ůſonen ¶ Pro
deo vorgeen.ut Vexilla regis ꝓdeūt ¶ Prodire.i.exi
re fundi in lucē ꝓdiit q̄ nō lacte vſus ſit ¶ Exeo idē
In exitu iſrl' de egipto ¶ Exit⁹ ſcd̄o ſt finē.ut exitus
rex̄ prudētia metit̄. Tercio ſt euentū.vt te rex̄ exit⁹
docebit. Quarto ſt mortē.ut det nobis de⁹ felicē exi
tum ¶ Cōtraeo ſt ꝯtrariari. Si q̄s mandatis nr̄is
ꝯtrarierit per eccleſiaſticā cenſurā ꝑemptorie corri
gemus ¶ Intereo ſterben.vt meus genitor pridie in
teriit. Scd̄o ſt ůgeen.vt ꝓuidem⁹ quotidie rempu
blicam interire

Explicat exoluit ꝓdeſt q̄ȝ liberat iſta

Quattuor expedio ſignificare ſolet

Impedit arreſtat irritat et hec duo ſignat

Prepedit impediēs ſit deuaſtans ꝑiterq̄ȝ
¶ Pedio ligo pedes nō eſt in vſu ¶ Expedio vſrichtē
vt expedita ꝑte ꝓhemiali auctor intentū inſequitur.
ſcd̄o ſt ůloſſen.ut cippo vir vinculis expeditus cruci
appendit̄ manicis ferreis abſolut⁹. Tercio ſt ꝓdeſſe
vt expedit vobis ut vnus moriat̄ homo. Quarto ſt
exonerare. vt philoſophi abiecerūt auri pondera ut
expeditiores eſſent philoſophie. vt veſtes exue. vt
expedici⁹ curras. Quito geringe dar helffen.vſrich

ken.vertigen.ut expedias meũ familiarẽ. Quis eſt
expeditioꝝ lĩgue ł ĩpeditionis ¶ Impedio hĩderẽ.
ut tot me impediũt cure que meum animũ diuerſe
trahunt Impedimẽtoꝝ nulle ſi t gr̃e. Scd'o ſcat be
ſetzen. ut bernardꝰ impeditꝰ eſt ꝑ precõẽ uel ſeruũ
iudicis. Tercio ſt irretire ut hic impeditꝰ eſt cathe-
nis. ¶ Prepedio hĩderen. ut varijs prepeditꝰ hac de
re vobis dare lr̃as neq̃o ¶ Cõpedio.i.cathenare. in
den yſen haltẽ i die yſen bringẽ. feſſelen. ſic dyabolꝰ
vicijs ꝯpedit hoĩem. ut dñs ſoluit ꝯpeditos ¶ Cõpe
ditꝰ.i.inſitpatꝰ. teutoĩce geſtocket ¶ Cõpes ein yſen
halt ſtock ul' ring an den ſüſſen q̊ q̃s ligat' in carcere
vt ſi ſenſero te hac in re quicq̃ȝ fallacie conari ꝯpe-
des dabo.

Diruo rodo paro demolior hec tria ſignat

Molior artis opus molo granũ mollio ceram
¶ Molior.i.conari ut hoc ipſũ eſt qđ magnopꝫ ſcire
molior ¶ Molere malen ¶ Mollio weichmachen. ¶
Demolior brechen. ut q̃dq̃d extruxi tu demoleriſ. rex de
molitus eſt vrbem. ſcd'o ſt nagen. ut canis oſſa demo
litur. tinea veſtem. erugo ferꝝ. Tercio ſt machinari
vt demoliebat' me ſeducere. Nõ is deifica demolitur
.i.cogitat ¶ Amolior Terẽtiꝰ. Nũc vos amolimini
qui mihi impedimẽto eſtis

Si ſum ꝯpoĩs nocet obſit deficit ⁊ de

Proficiens ⁊ ꝓ cũ ſimplice cetera ſignat
¶ Sum obſũ.i.nocere. ut poteſt obeſſe plurimis In
offuturus. Scd'o ſcat letzen. ut quid tibi murmurã
ti obeſt ¶ Deſum ſt deficere. ut non ei tꝑalia deſunt
Scd'o ſcat carere. Hieronimꝰ. Vetus ꝓuerbium eſt

auaro tam deeſt quod habet q̃z qđ non habet Tercō
ꝑt vonſteen abſteen. ut nunq̃z tibi opere auxilioq̃z de
ero. Jnde defuturus ¶ Proſum nütz ſin. ut profuit
aliquando tacuiſſe. Facto meo audias ⁊ proderit vo
bis. ¶ Aſſum id eſt preſens eſſe. Secundo ſignificat
zu Kōmen. vt huc ades formoſe puer capri tibi ſalui
⁊ hedi. hec Virgilius. Tercio ſignificat auxiliari. ut
id ſi feceris ſemꝑ me videbis affuturum tibi .i. ſemꝑ
tibi adero ¶ Preſum vor ſin alicui rei gerende. vt
bernardꝰ vrbi ſtudio eccleſie preeſt. Qui bene ſuffue
rit bene ꝑerit. ¶ Poſſum mogen. vt Comicus. Qm̄
nō p̄t fieri qđ vis id velis qđ poſſit. ſcđo macht ha-
ben. vt apud regē genitor meus plurimū p̄t. ¶ Su
ꝑſum ꝑt viuere adhuc ſuꝑeſt rex. nullus mihi viciſſi
tudine ⁊ ꝯſanguinitate ꝯiunctꝰ ſuꝑeſt all min fründt
ſint todt. Letamur te adhuc ſuꝑeſſe. Jñ ſuꝑſtes qui
alijs morientibꝫ domeſticis ipſe ſolus euadit. Scđo
über blyben. ut ſi q̇d ꝯputatis ſingulis ſupereſt fac
breuiter remittas. Tercio ꝑcat über treffen. vt affe
ctus ſepe viribꝫ ſuꝑeſt. Quarto reſtare vt de his ſa-
tis diximꝰ hactenꝰ ſupereſt iam de alijs vel reliquū
eſt. Quinto ſignificat habere. ut quo ad obulus mi-
hi ſupereſt. hec erunt nobis indiuidua. teutonice vn
nerſcheyden. Sexto prouidere vt pupulli qui rebus
ſuis ſupereſſe nequeunt tutores habebunt. ¶ Jnter
ſum vnder ſin. zwüſchen ſin. mit einem anderen ſin.
vt contractui illi interfui. Secundo ſignificat per
tinere. vt mea nil intereſt ſed bernardi ſeruire mēſe.
Terētiꝰ. Quod tua non intereſt id deſine ꝑſcrutari
Jntereſt bernardi officij miſſam celebrare. Tercio
ſcheiden. ut nil aut parꝝ intereſt inter illa. Q̄rto inſi-
nitiuꝰ inteſt ſignificat damnū emergens vel ceſſans

ex aliquo facto vt is vna ꝓ damnis expenſis ⁊ inter eſſe refundendis ligat̄. Pro meo intereſſe omnia re=funde. Sed ꝓ ṗmo ſignificato dico noſtra intereſſe vt deum pium patrem revereamur

Ota verba cõmuniter ↄponuntur cũm p̄poſitionibus ſequentibus. Ad id eſt aliqđ vel valde. Ab id eſt ab aliquo. Am id ē cir=cum aliquid. Con ⁊ co.i.ſimul. E ⁊ ex.i. ↄtra vel circũ Per id eſt valde vel ꝑ aliquid vel per ad finem. Pre id eſt pre alio. Trans id eſt vltra. Circũ id eſt iuxta. Cõtra.i.ecõtrio ſiue ↄtra aliquid. De.i.deſum vel de aliquo. Di ⁊ dis.i. diuerſimode vel in diuerſas ꝑtes Pro.i.ꝓcul. Re id eſt iterũ vel retrorſũ. Sub.i.ſub tus. Se id eſt ſeorſum.

He prepoſitiões cum omni v̊bo mũdi ↄponi pñt ⁊ facere ſententiã aliam ⁊ aliam. Trãs ṗmo mõ eſt vltra teutonice über. vt tranſiecit iſſelã. Sc̃do ꝑ me=dium alicuiꝰ ſcȝ ab vno latere ad aliud. vt tranſie=cit eũ lancea. tñſuerberatꝰ eſt pugiõe. Tercio ſupra vt trãſgredit̄ tectũ. Quarto eſt de vno ad aliud vel in aliud. ⁊ ſic eſt locale. vt tranſnũciare.i.de vno loco in aliũ nunciare. Trãſfundatis ceruiſiã. Tranſpono id ē ſcribo. ¶ Pro id eſt añ. ꝓcedere. vt velim facias iohem ꝓcedere. ſc̃d.i.ꝓcul vt ꝓijcite fetorem. ⁊ pro iſto ſignificato ſemꝑ corripit̄ in metro. Tercio eſt ſu per. vt ꝓuectus eſt helias per aerem igneo curru ¶ Pre id eſt añ. vt p̄curro p̄matur ꝰ. Secundo id eſt valde. vt p̄diues. Sub id eſt ſubtꝰ. vt ſubdamꝰ pelles tabbardo. Secũdo.i.paꝝ. vt ſubrideo id eſt parum rideo. ¶ Trans ꝑ de ex retinent in ↄpoſitiõe eorum caſus. vt tranſeo ſepem. precurro bernardum de=truſit me ſcamno. expulit me camera. Incluſit pe cuniã ciſta vel ciſte. qꝛ p̄poſitio ſeruit vtriqȝ caſui.

Adiecit mihi ſuperfluum. ¶ Bediſceſe verleren. ¶ Diſpergere verſtroē. ¶ Diſſueſcere entwennē ¶ Reſipio wider wyß werdē ¶ Sūmitto. i. ſubmitto ſpor tam lecto ¶ Affigatis candelam trabi. Suffundatis hoc ſcamno. Item re qñqȝ habet ꝯtrariam ſignifica tionem ſui ſimplicis. vt ſerare ſignificat claudere. ¶ Reſerare ꝯpoſitum ſignificat aperire ¶ Refido ꝑcat qḋ fixū erat deſtruere. ¶ Retegere. i. denudare. ¶ Re texere. i. diſſoluere ¶ Reuelare. i. velamen tollere. ¶ Reoperire. i. patefacere. ⁊ ſic de multis alijs ⁊ nō de omnibus. Littere multum ꝯducunt ad bene beate qȝ viuendum

Terminantur compoſita verboꝝ in Reütlingū impreſſa Anno. M. cccc. lxxxvij. Circa feſtum marie Magdalene Cui dimiſſa ſunt multa quoniā dilexit multum. Caritas enim multitudinem operit pec catorum.